

TOBB Başkanı Hisarcıkıoğlu, 'krediye erişemiyoruz faizler çok yüksek' açıklaması yaptı

Kavcıoğlu'na bir çağrı da TOBB'dan geldi

2 AĞUSTOS 2022 -
İstanbul Sanayi Odası'nda yaşanan gerilimli toplantının ardından TCMB Başkanı Kavcıoğlu bu kez TOBB toplantısını katıldı.

GEÇEN hafta katıldığı **İstanbul Sanayi Odası** Meclisi'nde iş dünyasını stokçuluk ve ucuz kredi ile döviz biriktirmekle suçlayan Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Şahap Kavcıoğlu bu kez de **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği** (TOBB) sektör meclis başkanları ile bir araya geldi. İş dünyası temsilcileri, kredi faizlerinin yüzde 50'ye ulaştığı konusundaki tecrübelerinde ısrarlı olurken, Kavcıoğlu ise "Kaynakları doğru kullanın" mesajı verdi. **TOBB** Başkanı **Rifat Hisarcıkıoğlu**, kredilere

erişimde reel sektörün sorun yaşadığını belirterek, "Merkez Bankası fonlama faizi yüzde 14, mevduata verilen ortalama faizler yüzde 20 civarındayken bazı bankalar ticari kredilere yüzde 30 ila 50 arasında faiz uyguluyor.

TEK SEBEBİ ENFLASYON

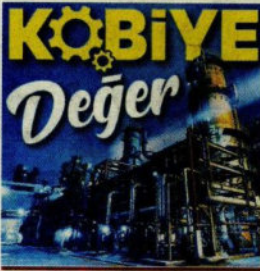
Reel sektörümüzün arzusu kredi piyasalarında istikrarın hakim olmasıdır. Bankalarımızdan fonlama faaliyetlerini dikkate alarak uygun koşullarda kredi sağlamaları beklenmektedir"

dedi. TCMB Başkanı Kavcıoğlu ise kaynakların doğru kullanılması gerektiğini belirterek, "Kaynaklar döviz kuru ve enflasyonda istikrarsızlık oluşturmayacak ve cari denge hedefine katkı verecek şekilde kullanılmalı" ifadelerini kullandı.

Öte yandan **EBSO** Başkanı **Ender Yorgancılar**, "Türkiye 20 yıldır faiz, stokçuluk, kredi erişimi konularında konuşmuyordu. Bugün, bunu konuşmamızın tek sebebi enflasyonun yüksek seviyede olmasıdır" dedi.

Kavcıoğlu "Yanlış anlaşıldım" dedi

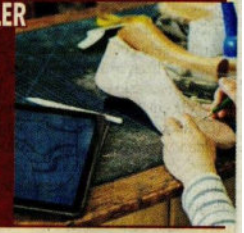
■ TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun **TOBB**'da bir araya geldiği reel sektör temsilcilerine "stokçulukla" ilgili sözlerinin yanlış anlaşıldığını ifade ettiği belirtildi. Reuters'a konuşan bir kaynağın verdiği bilgiye göre, toplantının basına kapalı kısmında Kavcıoğlu, reel sektörü stokçulukla suçlamadığını, stokçuluğun ne demek olduğunu bildiğini belirterek, ucuz kredi olarak döviz alanları eleştirdiğini söyledi.

BUNLARI BİLİYOR MUSUNUZ?
MESLEKİ EĞİTİMDE SANAYİCİ DEVREDE

İstanbul Sanayi Odası (İSO), bir süredir Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) ile birlikte 'mesleki eğitim' konusunda çalışmalar yürütüyor. İş dünyasının bu konudaki işbirliğine yeni bir halka daha eklendi. **Ankara Sanayi Odası (ASO)** ile Milli Eğitim Bakanlığı arasında mesleki ve teknik eğitimde istihdam ve üretim ilişkisini güçlendirmeyi amaçlayan 'Mesleki ve Teknik Eğitimin Geliştirilmesi İşbirliği Protokolü' imzalandı. Bu yolla sanayici deneyimini, birikimini, müktesebatını, meslek liselerine aktaracak. Ayrıca okulların laboratuvar ve atölyelerinin donanım ve teknolojik altyapısı güçlenerek sektörle uyumlu hale getirilecek.

KISA KISA KISA...**DİJİTAL DÖNÜŞÜM İÇİN EL ELE VERDİLER**

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) ile Mastercard işbirliğinde yürütülen 'KOBİ'lerin e-Karnesi' projesi başladı. Proje kapsamında her bir KOBİ'yi kendine özel dijital dönüşüm içeriklerine yönlendirecek bir araç geliştirilmesi hedeflendi. Bu aracın geliştirilmesi için KOBİ'lerin farklılıklarını belirlemek ve benzer ihtiyaçlara sahip olanları gruplandırmak amacıyla bir e-Karne anketi tasarlandı. E-Karne anketi, KOBİ'lerin kendi dijitalleşme seviyelerini ölçebilecekleri ve sonucuna göre işletmelerinin dijital dönüşümü için doğru adımları atmalarına yardımcı olacak ücretsiz çevrimiçi bir test imkanı sunuyor.

YENİ İSTİHDAMA AYDA 8 BİN 294 LİRA DESTEK

TEKSTİL, MAKİNE, GIDA...

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın devreye aldığı 'Üretim Sürecine Katılım Programı', hem gençlerin iş başında işi öğrenmelerini, hem de imalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin verimli ve katma değerli üretim yapmalarını sağlayacak nitelikli işgücü istihdam etmelerini desteklemeyi hedefliyor. Programla, işgücünün niteliklerini geliştirilmesi ve başta gençler olmak üzere iş arayanların işletmelerin talep ettiği beceriler ile donatılması da amaçlanıyor. Yeni teşvik programıyla tekstil, makine, gıda, mobilya, kimya yani çalışan yoğun sektörler desteklenecek.

HANGİ İŞYERLERİ DAHİL OLABİLECEK?

- İmalat sektöründe belirtilen alt sektörlerde ve **Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB)** faaliyette gösteren özel sektör işyeri olunması,
- 50 ile 249 arasında çalışana sahip işyeri olunması,
- Sigortalının işe alındığı yıldan bir önceki takvim yılındaki kayıtlı sigortalı sayısının ortalamasına ilave olarak çalıştırılması,
- Yasal ödeme süresi geçmiş vergi, sigorta primi, işsizlik sigortası primi, İşkur tarafından takip edilen idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve zammı borçlarının bulunmaması, SGK idari para cezası ile bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borçlarının bulunmaması koşulu bulunuyor.
- Çalışan sayısı 50 ile 100 arasındaki işyerleri çalışan sayısının en fazla yüzde 10'una kadar, çalışan sayısı 101 ile 249 arasındaki işyerleri ise en fazla 15 katılımcı talebinde bulunabilecek.

Devlet, istihdamın artması ve nitelikli işgücünün yetişmesi için tüm imkanlarını seferber etmiş durumda. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, bu kapsamda 'Üretim Sürecine Katılım Programı' isimli yeni bir istihdam modelini devreye aldı. Bu yolla en az 50 bin yeni istihdam oluşturulması hedefleniyor.

PROGRAMA KİMLER BAŞVURABİLİR?

Çalışacak kişide aranan şartlar şöyle:

- 18-34 yaş grubunda olmak,
- İşkur'a kayıtlı işsiz olmak,
- İşverenin birinci derece kan hısımlı veya eşi olmamak,
- Yabancılar için yabancı kimlik numarasına sahip olmak,

- Programa başlama tarihinden önceki son 3 ayda uzun vadeli sigorta kolları kapsamında sigortalı bir işte çalışmamak,
- Son 12 aylık dönemde işverenin çalışmanı olmamak,
- Programa başlama tarihi itibarıyla açık öğretim haric öğrenci olmamak gerekiyor.

- Uluslararası Göç Örgütü'nün desteklediği programa yabancılar da başvuracak. Yabancıların İşkur'a kayıtlı işsiz olması gerekmiyor ama proje kayıt birimine başvuru yapmış ve yabancı kimlik numarasına sahip olmaları gerekiyor.

SÜRESİ VE TUTARI NE KADAR?

Belirtilen şartları taşıyan işyerlerine ilk aydan başlamak üzere 3 aylık dönem için prim, vergi ve ücret desteği sağlanacak. Bu kapsamda;

- Lise altı eğitim düzeyinde kişilerin istihdam edilmesinde aylık 7 bin 603.43 liraya kadar,
- Lise mezunlarının istihdam edilmesinde aylık 7 bin 948.52 liraya kadar,
- Yükseköğretim mezunlarının istihdam edilmesinde aylık 8 bin 294.12 TL'ye kadar destek sağlanacak.

AYLIK TAKİP EDİLECEK

Üç aylık sürede sağlanacak destek tutarı 24 bin 882 liraya kadar çıkabilecek. İşverenler tarafından destek kapsamında istihdam edilen sigortalılara destek ödemeleri, aylık olarak ilgili aya ilişkin talep edilen belgelerin ibraz edilmesi ve kontrol edilmesi sonrasında gerçekleştirilecek. Çalıştırılacak kişi yabancı ise çalışma izni harç desteği de sağlanacak. Üç aylık destek döneminin sona ermesinden sonra işverenlerin dokuz aylık istihdam yükümlülüğü başlayacak. Söz konusu dönemde katılımcıların istihdamının devamı aylık olarak takip edilecek.

MÜRACAAT VE UYGULAMA SÜRECİ NASIL İŞLEYECEK?

Önce Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü'ne veya proje kayıt birimine müracaat edilecek. Katılımcı adaylar belirlenecek. İstihdam edilecek kişiler tespit edilecek. Sonra katılımcılar işe başlatılacak. Aylık destek ödemeleri gerçekleştirilecek.

Şahap
Kavcıoğlu

Amacımız kredilerin doğru yere ulaşması

Geçen hafta **Istanbul Sanayi Odası'nı (İSO)** ziyaret ederek "Krediyle döviz alanları biliyoruz" eleştirisini gündeme getiren Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, dün **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)** Sektör Meclisleri Müşterek toplantısına katıldı. Kavcıoğlu, ihracatçılar başta olmak üzere imalatçı şirketlere düşük maliyetle sağlanan finansmanın "hedefli olarak doğru firmalara" ulaşmasını istediklerini söyledi.

Merkez Bankası Başkanı olduktan sonra 20 milyar dolarlık reeskont limitini 30 milyar dolara çıkardıklarını kaydeden Kavcıoğlu, "Size ve bize hepimize düşen görev bu kredinin hedefli olarak en sağlıklı bir şekilde doğru yerlere, doğru firmalara ulaşmasıdır. Bizim çabamız budur. Bunda da kısmen başarılı olduk" dedi.

İSTİHDAM REKOR KIRDI

TL cinsi ihracat ve yatırım kredilerinin, 2022 yılı başından itibaren

hızlı bir artış gösterdiğini kaydeden Kavcıoğlu, "Net ihracatın, büyümeye son 5 çeyrek boyunca arka arkaya pozitif katkı sağladığı görülmektedir. Mayıs ayı itibarıyla toplam istihdam edilen kişi sayısı 30,8 milyon ile tarihsel yüksek seviyeye ulaşmıştır" ifadesini kullandı. **TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu** da reel sektörün son dönemde finansmana ulaşımının zorlaştığını söyledi. Hisarcıklıoğlu, "Bankalar krediye erimişimi kolaylaştırsın" diye konuştu.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Sektör Meclisleri müşterek toplantısı Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun katılımıyla gerçekleşti. Toplantının gündem konusu yine kredi ve faizdi. Kavcıoğlu, ihracatçılar başta olmak üzere imalatçı şirketlere düşük maliyetle sağlanan finansmanın 'hedefli olarak doğru firmalara' ulaşmasını istediklerini, bunda şu anda kısmen başarılı olduklarını söyledi. Kavcıoğlu, dolar cinsi reeskont kredilerinden örnek vererek "Böyle avantajlı bir kredinin hala talep görmesi çok doğal... Hepimize düşen görev bu kredinin hedefli olarak en sağlıklı şekilde doğru firmalara ulaşmasıdır. Çabamız budur. Bunda da kısmen başarılı olduk" dedi. Kavcıoğlu kredilerin şirketlerin küçük veya büyük olmasından bağımsız tabana yayıldığını savunarak, kredilerin kur ve cari açığa sorun yaratmayacak şekilde kullanılmasını da kararlı olduklarını söyledi. TCMB Başkanı Kavcıoğlu, iş dünyasına şu mesajları verdi: "Merkez Bankası tarafından yapılan düzenlemelerin de önemli etkisiyle ihracatçılarımıza, üretimlerini artırmaya yönelik daha elverişli finansal koşulların sağlandığını değerlendiriyoruz. Türk lirası cinsi ihracat ve yatırım kredileri, 2022 yılı başından itibaren hızlı bir artış göstermiştir. Aralık 2021-Mayıs 2022 döneminde TL ticari krediler 618 milyar lira artarken, bu artışın 154 milyar lirası ihracat ve yatırım kredilerindeki artıştan kaynaklanmıştır. Bu çerçevede, yatırım ve ihracat kredilerinin toplam ticari krediler içerisindeki payının yüzde 28'e yaklaşarak son 20 yılın en yüksek seviyesine ulaştığını altını çizmek isterim. 2021'in ilk altı ayında TL firma kredi net kullandırımı 75,6 milyardan 2022'nin aynı döneminde 11 katına çıkarak 820 milyar TL olmuştur. YP dahil tüm kredilerin 2021-2022 ilk yarısındaki kullanım büyüme oranı kur etkisinden arındırılmış olarak yüzde 531 oranında gerçekleşmiştir. 2022 yılının ilk yarısında sağlanan krediler 2021 yılının tümünün 4 katından fazladır. KOBİ kredileri ise yılın ilk altı ayında 372,8 milyar TL ile 2021 yılının aynı dönemdeki 27,3 milyar kullandırmaya göre 14 katına yükselmiştir."

- EKONOMİ SERVİSİ

'Doğru firmalara ulaşmasını hedefliyoruz'

Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu, ISO'dan sonra şimdi de TOBB üyeleriyle bir araya geldi. ISO'da yaşanan kredi tartışmalarının burada da sürdüğü görüldü. TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, finansman sorununun arttığını ve yüksek faizle bile hiç kredi vermeyen bankaların olduğunu anlattı. Kavcıoğlu ise "Bu kredinin hedefli olarak en sağlıklı şekilde doğru firmalara ulaşmasıdır" dedi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Sektör Meclisleri müşterek toplantısı Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun katılımıyla gerçekleşti.

FOTOGRAF: KARAR ANŞIV

REKOR ARTIŞ GÖSTERDİ

Şahap Kavcıoğlu "Sağlanan kredilerin rekor artış gösterdiği bu dönemde krediye erişim, kredi kullanan firma sayılarına da yansayacak ölçüde güçlü ve yaygın şekilde gerçekleşmiştir. Aralık 2021 ile Haziran 2022 arasında kredi verilen firma sayısı toplamda 1 milyon 878 binden 1 milyon 960'a çıkarak 82 bin adet artarken, kredi kullanan KOBİ'lerin sayısı 195 bin adet yükselerek 2 milyon 56 bin olmuştur. Merkez Bankası Başkanı olduktan sonra 20 milyar dolarlık reeskont limitini 30 milyar dolara çıkardı. Vadeyi 1 yıla yaydık faizleri düşürdük tabana yaygın bir şekilde kullanımları sağladık. Bugün böyle avantajlı bir kredinin hala talep görmesi çok doğal. Onun için biz de bu limitin 10 milyar dolarını kamu ve özel bankalara açtık, limitleri verdik. Size ve bize hepimize düşen görev bu kredinin hedefli olarak en sağlıklı bir şekilde doğru yerlere doğru firmalara ulaşmasıdır. Bizim çabamız budur. Bunda da kısmen başarılı olduk. Yine ihracatın artırılması ve ithal kameleri yatırımların artması için Sayın Cumhurbaşkanımızın açıkladığı %9 faiz ve 2 yıl ödemesiz 10 yıl vadeli yatırım kredisi Merkez Bankası kaynaklından karşılanmaktadır" dedi.

'CARİ FAZLAYA DESTEK OLACAK POLİTİKALARA ODAKLANDIK'

"Yeni ekonomi modelimizde, cari fazlaya destek olacak hedefli kredi politikalarımızla ülke ekonomimiz için en verimli sonuçları almaya odaklanmış durumdayız" diyen Şahap Kavcıoğlu şöyle devam etti: "Tüm düzenleme ve kararlarımızı da bu doğrultuda alıyoruz. Reel sektöre verilen söz konusu destekler için gerekli finansal koşullar oluşturduğumuz gibi bu kaynakların ekonomimiz için azami verimi sağlayacak alanlarda doğru kullanımını da önemsiyoruz. Hem kaynakların reel sektörümüzle tabana yaygın şekilde buluşturulmasında hem de söz konusu kaynakların döviz kurları ve enflasyonda istikrarsızlık oluşturmayacak ve cari denge hedefimize katkı verecek şekilde kullanılmasının sağlanmasında son derece kararlıyız. Almakta olduğumuz kararlarla uygun maliyetli kaynakların yatırım, istihdam, üretim ve ihracata hedefli olarak cari dengeli güçlendirmesine ve aynı zamanda bu kaynakların iktisadi faaliyet ile uyumsuz kullanımını engellemeye kararlıyız. Böylelikle, en kısa zamanda enflasyonda kalıcı bir düşüşü sağlamayı amaçlamaktayız. Bu kapsamda faiz politikasıyla birlikte, likidite, teminat, zorunlu karşılık ve uluslararası rezervlerin yönetimine ilişkin politika bileşenini etkin bir şekilde kullanmaktayız. Bütünlüklü politika çerçevesinde, araçlarımızı bundan sonra da liralama perspektifiyle kullanmaya devam edeceğiz."

TOBB BAŞKANI: 'SICAK PARA SORUNU ARTTI HIÇ KREDİ BİLE VERİLMİYOR'

Toplantıda konuşma yapan Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu da reel sektörün finansman sorununa dikkat çekti. Hisarcıklıoğlu "Son dönemde, finansmana ulaşım zorlaşmış, her il ve ilçedeki firmamızdan bu yönde gelen şikâyetler artmıştır. En büyük sıkıntıya da; en fazla gözetilmesi gereken küçük ve orta ölçekli işletmelerimiz yaşamaktadır. Kredi faizlerindeki yükselişin yanı sıra, kredi limitlerinin reel olarak daraltıldığı ve kullanımında sıkıntılar yaşandığı iletilmektedir" ifadelerini kullandı. Hisarcıklıoğlu, bazı bankaların ticari kredilere yüzde 30 ila 50 arasında faiz uyguladığını ve bazılarının hiç kredi vermediğini söyledi. Hisarcıklıoğlu, kredi vadelerine ilişkin de bir değerlendirme yaptı. Diğer bir sorunun kredi vadeleri olduğunu kaydeden Hisarcıklıoğlu, "Yatırımlar için gerekli olan uzun vadeli ve sabit faizli kredi bulmak da giderek daha güç hale gelmektedir. Öte yandan, ihracatçılarımız için çok önemli bir imkân olan, Merkez Bankası reeskont kredisi kullandırılmalarının azaldığına ilişkin şikâyetler de artmaktadır. Reel sektörün arzusu, kredi piyasalarında istikrarın hakim olmasıdır" şeklinde konuştu. Rifat Hisarcıklıoğlu, yüksek enflasyon ve maliyet artışları nedeniyle yatırım ve işletme sermayesi için kredi ihtiyacının geçmiş dönemlere göre arttığını da vurguladı.

'FİNANSMAN KOBİ'LER İÇİN ÖNEMLİ BİR HALE GELDİ'

Rifat Hisarcıklıoğlu şöyle devam etti: "Ortak akıl ve işbirliği, içinde bulunduğumuz süreçte önemli ve gerekli olduğuna inanıyoruz. Bu çerçevede bugün burada, ülkemizdeki tüm sektörleri bir araya getiriyoruz. Sektör meclislerimizde, her sektördeki en büyük 40 firma yer alıyor. Ayrıca her mecliste, o sektöre ilgili kamu kurumlarının da temsilcileri bulunuyor. 2022'nin geri kalanında, dünyayı daha kasvetli ve daha belirsiz bir ortam bekliyor. Dolayısıyla, karşımıza çıkan bu zorlu dönemde; firmalarımızın uygun koşullarla finansmana erişiminin sağlanması, ülkemiz ekonomisi için kritik önemdedir. İşletme sermayesi kredileri, özellikle KOBİ'lerin faaliyetlerini sürdürülebilirliği için kritik hale gelmiştir. Dolayısıyla, artan işletme sermayesi ihtiyacı da dikkate alınarak, alınan tedbirlerin yan etkileri konusunda hassas olunması; bankaçılık sisteminin de krediye erişimi kolaylaştırması gerekmektedir. Bankalarımızdan da fonlama maliyetlerini de dikkate alarak, reel sektörümüze uygun koşullarla kredi sağlanmaları ve yapıcı hareket etmeleri beklenmektedir."

**ENFLASYONA
ÇÖZÜM YOK
SUÇLU ÇOK**

YENİ 'GÜNAH KEÇİSİ' SANAYİCİ

Enflasyonla mücadelede gereken adımlar tüm uyarılara rağmen atılmazken, problemin sorumlusu olarak çiftçilerden ve marketlerden sonra şimdi de sanayiciler işaret edildi. "Resmi faiz yüzde 14, biz yüzde 50'yle kredi alabiliyoruz" şikayetine cevap olarak **"Stok yaptınız" suçlaması yöneltilen sanayici "Enflasyona karşı temmuzda 51 ülke faiz artışı yaptı. Biz ne yaptık?" diye tepki gösterdi.**

Merkez Bankası
Başkanı Şahap
Kavcıoğlu

TOBB: 81 ilden 'Krediye ulaşamıyoruz' şikayeti var

İş dünyası ile MB arasındaki tartışma TOBB'un Sektör Meclisleri toplantısında da sürdü. TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu "Finansmana ulaşım zorlaştı. Her ildeki firmalarımızdan şikayetler arttı. Bankalar yüzde 30-50 faiz uyguluyor" dedi. Toplantıya katılan MB Başkanı ise kredilerde rekor artış olduğunu savundu.

'KREDİ KULLANMAK İSTEYEN İHRACATÇI 3-4 AY SIRADA BEKLİYOR'

Enflasyonun rekor seviyelere ulaşmasında sanayicilere sorumluluk yüklendi. MB Başkanı Kavcıoğlu'nun 'Ucuz kredi alınıp stokçuluk yapılıyor' çıkışı ise tartışma yarattı. Politika faizinin yüzde 14'te tutulduğunu ancak piyasada faizin yüzde 50'lere çıktığını belirten sanayiciler ve ihracatçılar "Kredi kullanmak isteyen de 3-4 ay sırada bekliyor" dedi. Hükümetin izlediği politikaların doğurduğu olumsuz etkilere dikkat çekildi.

YAPILACAK BELLİ, DÜNYA FAİZ ARTIRIRKEN BİZ ISRARI SÜRDÜRDÜK

Faizi piyasanın altında tutan, TL'nin değerini düşüren yaklaşımın enflasyonu da patlattığı belirtildi. İş dünyasının temsilcileri 'Sanayici dövizle makine, ham madde alıyor. Borç ödemesi yapıyor. Enflasyon yüksek olmasa bunları konuşmazdık' değerlendirmesinde bulundu. 'Enflasyonu düşürmek için atılması gereken adımlar belli. Yalnızca temmuz ayında 51 ülke faiz artışı yaptı. Biz ne yaptık?' sorusu yöneltildi. S/4

Enflasyonun, kurun ve yüksek faizin yeni sorumlusu sanayiciler

İsınan ekonomi karşısında önlem alan birçok ülke karşısında TCMB yedinci ayında da faizleri sabit tuttu. Ekonomi yönteminin aldığı kararlar yaşanan sıkıntılara çözüm olmazken, **sanayicinin** feryadı da 'stokçuluk' suçlamasına döndü. **Sanayici** krediye ulaşamadığını söylerken, Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu 'kredilerle döviz alıyorsunuz' dedi. **İSO** medisinde uzayan tartışma sonrasında enflasyonun, faizin ve kurun günah keçisi bu sefer **sanayici** ilan edildi.

FOTOGRAF: ANAŞYU

Uzun finansmana ulaşamayan **sanayici** yüksek faizlerden yakınarak Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu'na 'kredilerle döviz alıyorsunuz' dedi.

Ekonomi yönetiminin uzun bir süredir aldığı kararlar enflasyonu ne de kura etki ediyor. İsınan ekonomi karşısında alınan önlemler artık oluyor. Bugün bakıldığında Türkiye'nin enflasyonu henüz yüzde 80 seviyesinde, İstanbul'un enflasyonu da yüzde 100'e çok yaklaştı. Dolar Aralık 2021'deki seviyesini bile geçti. Merkez Bankası ise son 7 toplantıda politika faizini yüzde

14'le sabit bıraktı. Sabit kalan 3 toplantıdan sonra politika faizinin piyasalarda bir anlamı kalmadığı görülürken hem bireysel hem de ticari kredi faizlerinde sert yükselişler görüldü. **Sanayici** artan kredi faizleri karşısında ucuz finansman sorunu yaşamaya devam ederken, yıllık yüzde 40-50 aralığında faiz oranları piyasalarda dönmeye başladı. **Sanayicinin** bardağını tasarayan son

desteğini alamadıkları aktarmadı. Kavcıoğlu ise 'ucuz kredi kullandığınız alıyorsunuz, hepimizin listesi elimizde var' gibi göz dağı vermişti. Toplantı sonunda **sanayicinin** ne kadar dert yakması da enflasyonu, faizin ve kurun günah keçisi yine belli olmuyor. Ekonomi yönetimi bir türlü artan enflasyonu çözüm bulamazken, sürekli topu başkasına atıyor. **Sanayiciler** Merkez Bankası Başkan

ı Kavcıoğlu'nun iddialarına Bloomberg HT ile cevap verdi. Kaynaklar Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verileri bir kısmı ile de döviz kredisi borcunun kapasiteden aşırta işaret ediyor. BDDK hafifletik verilerinden yapılan hesaba göre her 100 liralık TL cinsi ticari kredinin yaklaşık 30 lirası döviz kredisi borcuna aktarılması durumunda. -**EKONOMİ SERVİSİ**

'İTHALAT YEREL PARAYLA DEĞİL DÖVİZLE'

Selçuk Gülsün

Plastik **sanayicileri** Derneği Yürütme Kurulu Başkanı (PAGDER) Selçuk Gülsün, verilerin **sanayicinin** döviz varlığını açın bir şekilde arttığını göstermediğini diye getirdi. Bloomberg HT'ye konuşan Gülsün, **sanayicinin** kendi sektörlerinde talep olarak yoğun hammadde ve ara malı ithalatı yaptığını, fiyatlamaların da yerel para değil dövizle olduğunu belirtti. Bu nedenle **sanayicinin** döviz ihtiyacı duyduğunu söyledi Gülsün 'Her yıl **sanayicinin** ara mallarına yatırım azalttığımız gösteriyor. **Sanayici** döviz pozisyonu artıyor mu? Verilere bakıldığında tüzel kişilerin pozisyonunda çok küçük bir artış var. Pandemi öncesi 70 milyar dolar ile geçen yıl bu miktar 86 milyar dolara ulaştı. Sınırlı ise 76 milyar dolar. Yani Sayın Başkanın ifade ettiği döviz eşitliği var. İfadeyi ise uyarı olarak kullanılmı. Finansman erişimi konusunda da sıkıntılar yaşanmadığını diye getiren Gülsün, kurulum yüzde 350 artışta bir dönem kredilerin yüzde 300'ün altında arttığını belirterek, 'Bankalar göstereceği faizi ile borçlanıp, yüzde 40-45 ile para sunuyor. **Sanayici** ününü göstermediği için bu krediyi almaya pek de istekli olmuyor. Son yapılan düzenlemelerde de vadeleri kısacık. İçeride şirketlerin piyasa dışında borçlanması imkansız hale geldi. Bu anlamda piyasada ciddi bir daralma yaşanabileceğini düşünüyorum' dedi.

'BU PARALAR BELLİ İNSANLARA VERİLİYOR BİZE DEĞİL'

Koray Çalçkan

Modoko Yürütme Kurulu Başkanı Koray Çalçkan, kredi sorunu ve stokçuluk tartışması hakkındaki soruların özel bir televizyon kanalında yanıtlandı. Kredi konusunu üstünde çok çalışarak, sektörlerde de konuşarak çözülmesi gereken bir konu olduğunu söyleyen Çalçkan 'Türkiye'nin kalkınması **sanayici** ile olacaktır. **Sanayici** üretim yapan insanlara pozitif bir ayırım yapmamız lazım. Şu anda bankalar kredi vermeyi. Kredi verilecek olanlar çok yüksek. Belli insanlara bu paralar veriliyor. Bunun önünü açmak lazım. Dolarizasyon kısmını kuvvetlendirerek kredi vermeyelim; ama **sanayicinin** büyümesi için kriterleri belirleyip, o şekilde kredi vermeyiz lazım' dedi. Çalçkan stokçuluk tartışması ile ilgili ise sunulan kaydedti: 'Stokçuluğun olabilmesi için üretiminizi ürünü piyasaya sunmamanız, akabinde fiyatları yükselmesi ve yükseldikten sonra satış yapmanız lazım. Sektörler özelinde baktığımız zaman; şu anda sadece İstanbul'da binlerce mobilyacı var. Böyle bir şey mobilya özelinde yapılamaz. PMİ'lerimiz beş dönemdir düşüyor. **Sanayici** beş dönemdir negatif performans sergiliyor. Şu anda moral, destek verilmesi gerekirken bir dönemdiriz. İç piyasada ne yazık ki daralmamın sürecini üngürüyoruz.'

'UMARIM BU ŞAHAP BEYİN ŞAHSİ FİKRİDİR'

Bulent Ayman

Akdenez Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri İhracatçıları Birliği (AKAMİB) Başkanı Bulent Ayman özel konu açıklamaları hakkında 'Ümüyorum ki bu Şahap Bey'in kişisel fikridir, kurum fikri değildir' dedi. Tüm sektörlerde üretim ve ihracat finansmanında erişimdeki sıkıntı olduğunu altını çizen Ayman 'Ekonomi kurmayları tüm söylemlerinde yüzde 14 politika faizinden bahsediyorlar. Devlet bankalarındaki kesitli kaynaklardan dolayı, zaten fatura karşılığı kullanılan yüzde 14 politika faizine erişiminiz çok zor. Özel bankalarda kredi faizleri yüzde 44-45'lerden başlıyor. Herkes tekeriken bir şekilde döndürmek zorunda olduğun için mecburen bu oranlardan kredi kullanıyor' diye konuştu. Ayman, sözlerine şu şekilde devam etti: 'Yatırım tarafında, Sayın Cumhurbaşkanımız KGF kredisinden bahsetti. 31 Temmuz'a kadar faturalar toplandı. Bir kısım firmalar bu krediyi güvence makina almış için ön ödeme yaptılar. Buna karşın halen bu konuyla ilgili hiçbir ses, haber yok. Bu ülkede yüzde 90'lar üzerinde gerçek enflasyon var. Dolayısıyla, bankaların yüzde 14 politika faizi ile uzun süreli kredi kullanılabileceği çok zor; ama bugünkü enflasyon ortamına göre birtakım ayarlamalarla ihracatın devam ettirilmesi lazım. İmkânlar ölçüsünde kredi musluklarının açılması lazım.'

'BUNU KONUŞMAMIZIN TEK NEDENİ FİYAT ARTIŞLARI'

Ege Bölgesi Sanayi Odası

Başkanı Ender Yorgancılar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı'nın açıklamalarını yorumladı. **İSO** Meclis toplantısında konuşulan sözleri doğru bulmadığını söyleyen Yorgancılar 'Merkez Bankası'nın ana görev tanımı para politikalarını düzenlemek, fiyat istikrarını sağlamak diye çok açıkça bir ifade var. Sayın Merkez Bankası Başkanı'nın yapmış olduğu açıklamaları tüm kamuoyu ağzını içine bakarak yapıyor, dolayısıyla güven vermek zorunda. 'Elimde liste var, stokçuluk yapıyorsunuz' diye konuşmayı doğru bulmadığını ifade etmek istiyorum' dedi. Yorgancılar sözlerine şu şekilde devam etti: 'Bugün piyasadaki banka faizleri yüzde 30'dan başlıyor. Firmaların kredibilitesine göre yüzde 50'ye kadar faiz isteyen bankalar var. Geçen hafta açıklanan bir uygulamaya ile kamu alacaklarının geçilmesi yıllık yüzde 30'a yükseltildi; ama politika faizimiz hala yüzde 14 seviyesinde. Bunun en büyük sikimsiz enflasyonu, Türkiye 20 yıldır faiz, stokçuluk, kredi erşimi konularında konuşuyorduk. Bugün, bunu konuşmamızın tek sebebi enflasyonun yüksek seviyede olmasıdır. Eşer bir ülkede üretim yavaş kalkınmak hayaldir. **Sanayici** üretim endeksinin arttığı yıllarda Türkiye'nin büyümesinin yukarı yönlü gelişimini görüyoruz. Bu anlamda **sanayici** desteklenmesi, moral verilmesi gerekiyor. Yüzde 14 politika faizi ile kredi veren bir banka yok. Sadece kamu bankalarıdır, fatura karşılığında, eğer kredi limitleri açılırsa oradan karşılama gayret ediyorlar. Türkiye'deki **sanayici**, esnaf, tüccar sadece kamu bankaları ile çalışıyor'

Ender Yorgancılar

'MASA BAŞINDA OLMAK YERİNE BİZİ DİNLEYEREK HAREKET ETSİNLER'

Türkiye Çelik Üreticileri Derneği (TÇÜD) Genel Sekreteri Veysel Yayan, sektörün durumunu ve stokçuluk tartışmasını yorumladı. Yayan 'Stokçuluk aslında ekonomide bir şeyin iyi gitmediği yönündeki görülmüşün ifadesidir. Birileri bir şeyleri stok ediyor, birtakım yanlış uygulamalar var demektir' diye konuştu. Üretim yavaş kesimde stokçuluğun olmayacağını altını çizen Yayan 'Stokçuluk ticari kesimlerde olur. Ticari kesimlerin beklentilerine göre, belli ticari tavır alırsanız işinize girdiğini görürsünüz. Esas olan, onların bu beklentiye girmesine olanak veren ekonomik şartları ortadan kaldırmaktır. Dolayısıyla stok meselesine böyle bir bakış açısıyla, inibitör tedbirlerle yaklaşarak meseleyi çözebileceğimizi düşünmek gerekiyor bir yaklaşım değil' değerlendirmesinde bulundu. Yayan 'Şu anda krediler konusunda sıkıntı var. Çok büyük ihracatçıları konuşuyor yüksek faizle bile kredi bulmakta güçlük çektiklerini söylüyorlar. Eximbank kredisinde de sıkıntı çektiklerini söylüyorlar. Masa başında olmanın ziyade, ilgili kesimleri dinleyerek hareket etmek önemli. Haziran ayında, üretimimizde yüzde 13,7'lik, miktar yüzünden ihracatımızda yüzde 18'lik düşüş var. Oysaki bu yıl üretimde ve ihracatta ciddi artışlar bekliyorduk. Geldiğimiz noktada, önümüzdeki aylarda bunun daha da ağırlaşmasından endişe ediyoruz' şeklinde konuştu.

Veysel Yayan

'KULLANMAK İÇİN BİLE 3-4 AY SIRA BEKLİYORUZ'

Doğu Karadeniz İhracatçıları Birliği Başkan Vekili Ahmet Hamdi Gürdoğan, şu an yüzde 50'ye çıkan kredi faizleri olduğunu söyledi. Stoc'u konuşan Gürdoğan 'Bu sorunu tüm iş insanları yaşıyor. Var olan bir soruna yok demek çözüm getiriyor. Eximbank da kredi musluklarını çok kestiriyor. Eximbank'tan kredi kullanmak isteyen arkadaşlarımızdan 3-4 ay sıra bekliyorlar. Bu soruların çözümü için benden sıkıntı yapıyor da 4 ay bekliyoruz? Bir ay içinde vereceğimizi krediyi 3-4 ayda verişsen sene bitiyor' diye konuştu. Bankaların, kredi çekmek isteyen firmalara çıkardığı zorluklara da değinen Gürdoğan, şöyle devam etti: 'Firmamızın teminatı, mal varlığı dört dürtüklü olduğu halde çöp oza gözlerine batıyor. Borcu olmayan, sadece bir taksitini bir hafta geçtikmiş binbin bile bu çektiğimiz ölüme sonun olarak konuluyor. Kimin bu dönemde günü gününe taksit ödeyecek gücü var? Bunlar bizim karşılaştığımız çok temel sorunlar. Bu süreçlerin hızlanması istiyoruz. Sadece adım atmamak, yürütmek istiyoruz. Parayı bekletecek durumumuz yok. Para beklerse ihracat durur. İhracatta büyüme, finansman desteğine ulaşmakla olur. Biz borçlu olanların affinden demiyoruz ki. En azından günü kurtarmak için finansman desteğine aklı kullanalım.'

Ahmet Hamdi Gürdoğan

İhracat ambalaj sektörünü büyüttü

GEÇTİĞİMİZ yılı 6,5 milyar dolarlık ihracat geliri ile tamamlayan ambalaj sektöründeki büyüme, "ISO Birinci 500 + İkinci 500, ISO 1000" Büyük Sanayi Kuruluşu listesine de yansdı. Listede, 42'si Ambalaj Sanayicileri Derneği üyesi olmak üzere toplam 65 ambalaj firması yer aldı. ASD Başkanı Zeki Sarıbekir, sektörün 2021'de 2,7 milyar dolar dış ticaret fazlası verdiğini söyledi. **7'de**

İhracat 'ambalajı' büyüttü

Ambalaj **sanayi** sektörünün 2021 yılında 2,7 milyar dolar dış ticaret fazlası verdiğini ve yılı yüzde 26 değer artışıyla 6,5 milyar dolar ihracatla kapattığını duyuran Ambalaj **Sanayicileri** Derneği Başkanı Zeki Sarıbekir, "Türkiye'de ürettiğimiz ambalajların en az yarısını ihraç edebilmek amacıyla çalışmalıyız" dedi.

AMBALAJ sektöründeki istikrarlı büyüme, ekonomi çevrelerinde "referans" olarak kabul gören "ISO Birinci 500 + İkinci 500, ISO 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu" listesinde de yansdı. Ambalaj **Sanayicileri** Derneği'nden (ASD) yapılan açıklamaya göre, üretim, ihracat ve istihdam odaklı çalışan ambalaj sektörü, Türkiye'nin toplam ihracatına verdiği katkıyı sürdürüyor. Sektör, geçen yılı yüzde 26 değer artışı ile 6,5 milyar dolar ihracatla kapattı. En fazla ihracat yapılan ilk 3 ülke sırasıyla Birleşik Krallık, Almanya ve Irak oldu. **İstanbul Sanayi Odası (ISO)** tarafından açıklanan Türkiye'nin ilk 1000 (Birinci 500 + İkinci 500) **Büyük Sanayi Kuruluşu** arasında 2021 yılında 42'si ASD üyesi olmak üzere toplam 65 ambalaj sektörü firması yer aldı. Ambalaj sektörünün yıllık değişimine bakıldığında, ISO ilk 1000'de yer alan firma sayısının 62'den 65'e yükseldiği, söz konusu 65 firmanın gerçekleştirdiği üretimden satışların bir yıl öncesine göre yüzde 43,77, ihracatlarının yüzde 32,79 ve çalışan sayılarının yüzde 28,66 arttığı belirlendi.

Büyüme devam ediyor

Ambalaj sektöründeki firmaların 2021'de "ISO Birinci 500 + İkinci 500 **Büyük Sanayi Kuruluşu**" firmalarının üretimden satışlarının yüzde 3,1, ihracatlarının yüzde 1,6 ve çalışan sayıla-

rının ise yüzde 1,9'unu oluşturduğu belirtildi. ASD Başkanı Zeki Sarıbekir, ISO 1000 Büyük Sanayi Kuruluşu listesinde, ambalaj sektöründe yaşanan büyümenin devam ettiğinin görüldüğünü belirterek, büyümenin odağında ihracatın yer aldığını söyledi. Sektör-

rün 2021 yılında 2,7 milyar dolar dış ticaret fazlası vererek cari açığa yapılan pozitif katkının arttığını aktaran Sarıbekir, "Ambalaj sektörü olarak her geçen gün daha çok ihracat yapmayı hedeflemeliyiz. Türkiye'de ürettiğimiz ambalajların en az yarısını ihraç ede-

bilmek amacıyla çalışmalıyız." ifadesini kullandı. Sarıbekir, emtia fiyatları, ham madde sorunu, üretim maliyetlerinde 3 kata varan artışlar ve konteyner sıkıntılarının ihracatı olumsuz etkileyen faktörlerin başında geldiğini bildirdi.

İSO'da başlayan 'kredi polemiği' TOBB'a taşındı

İŞ dünyası ile Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) arasında İstanbul Sanayi Odası (İSO) temmuz ayı meclis toplantısında başlayan "krediye ulaşım tartışması" Türkiye Odaları ve Borsalar Birliği (TOBB) Sektör Meclisleri toplantısına taşındı. Toplantının açılış konuşmasını yapan TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, reel sektörün finansman sorununa işaret ederek "Son dönemde finansmana ulaşım zorlaştı. Her ildeki firmalarımızdan bu yönde gelen şikayetler arttı. En büyük sıkıntıyı küçük ve orta ölçekli işletmelerimiz yaşamaktadır. Merkez Bankası fonlama faizi yüzde 14, mevduata verilen ortalama faizler yüzde 20 civarındayken, bazı bankalar ticari kredilere yüzde 30 ila 50 arasında faiz uyguluyor. Bazıları da hiç kredi vermemektedir. Reel sektörün arzusu, kredi piyasalarında istikrarın hakim olmasıdır" dedi.

Toplantıya katılan Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu ise "Sağlanan kredilerin rekor artış gösterdiği bu dönemde krediye erişim, kredi kullanan firma sayılarına da yansiyacak ölçüde güçlü ve yaygın şekilde gerçekleşmiştir" dedi. Kendilerine ve iş dünyasına düşen görevin reeskont kredisinin hedefli olarak en sağlıklı şekilde doğru firmalara ulaşmasını sağlamak olduğunu söyleyen Kavcıoğlu bunda kısmen ba-

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, "Son dönemde finansmana ulaşım zorlaştı" dedi. Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu'ndan "Sağlanan krediler rekor artış gösterdi" yanıtı geldi.

şarılı olduklarını söyledi.

"30 yılı aşkın bir bankacı olarak reel sektörle iç içeyim. Bu sebeple reel sektörle aramıza hiç kimse giremez" diyen Kavcıoğlu konuşmasında özetle şu değerlendirmede bulundu:

"TL cinsi ihracat ve yatırım kredileri

2022 başından itibaren hızlı bir artış göstermiştir. 2022 yılının ilk yarısında sağlanan krediler 2021 yılının tümünün neredeyse iki katına ulaşmıştır. Yatırım ve ihracat kredilerinin toplam krediler içindeki payının yüzde 28 ile son 20 yılın en yüksek seviyesine ulaştığının altını çizmek istiyorum. Kredi verilen firma sayısı 1 milyon 878 binden 1 milyon 960 bine ulaşmıştır. Reeskont kredilerinin karşılanması konusunda elimizden gelen gayreti göstereceğiz. Size, bize hepimize düşen görev reeskont kredisinin hedefli olarak en sağlıklı bir şekilde

doğru yerlere doğru firmalara ulaşmasıdır. Bizim çabamız budur. Bunda da kısmen başarılı olduk. En kısa zamanda enflasyonda kalıcı bir düşüşü amaçlamaktayız. Amaç cari fazla vererek, Türkiye'de sürekli ve kalıcı fiyat istikrarını sağlamaktır. Bu çerçevede her türlü makro ihtiyati tedbiri almaya devam edeceğiz."

İSO'nun temmuz ayı meclis toplantısında sanayicileri ucuz kredi alıp stokçuluk yapmakla suçlayan Kavcıoğlu, "Alıyor parayı döviz alıyor. Bunun yüzlerce elimizde hesaplarıyla örnekleri var. Ucuz kredi buluyor. Ucuz maliyetle piyasaya verecekken kur artacak diye stok yapıyor, başka şekilde fiyatları şişirerek kendi kendimize zarar veriyoruz" demişti. Kavcıoğlu'nun bu sözlerine itiraz eden İSO Başkanı Erdal Bahçivan ise "Döviz tarafında varım ama stok tarafında yokum. Bilançosunda stok taşıyan, kendisini enflasyona karşı korumak için stok tutan sanayiciyi itham altına alırsak Türk sanayisine karşı büyük haksızlık yapmış olursunuz" yanıtını vermişti.

Elimizde “dış güçler” kalmadı, “iç güçler” verelim!

EKO / ANALİZ
Alaattin Aktaş
ala.aktas@gmail.com

Iktidar ekonomideki başarısızlıkları örtmek için yıllarca “dış güçler” masalını okudu, okuttu, bir kesime de ezberletti. O kesimler için her olumsuz gelişmenin suçlusu, sorumlusu dış güçler ya da dış mihraklar.

Fiyatlar mı artıyor, dış güçler...
Döviz mi yükseldi, dış güçler...
Maaşlara yeterince zam mı yapılamıyor, o bile dış güçler...

Sonra sonra bu “dış güçler” in aynı amaca hizmet eden iç uzantılarını bulmak gerekti. Eskiyordu çünkü dış güçler.

Pazardaki maydanozun, marketteki ayçiçek yağının, kağıt pe-

çetenin, ekmeğin fiyatı için dış güçler biraz havada kalyordu çünkü; onların yerine yenilerini buluverdik; iç güçler!

Zincir marketler stokçuluk yapıyor, fiyatlar bu yüzden artıyor du...

O araçlar yok muydu araçlar; Antalya'dan yükledikleri domatesi, limonu büyük kentlerde kaç katına satıyorlardı...

Hızımızı alamadık; kimi zaman akaryakıt zammından bazıları ve dağıtım şirketlerini bile sorumlu tuttuk.

Ne yapılsa nafileydi. Üstlerine enflasyon timleri saldı, yine de olmadı. Düşmüyordu enflasyon bir türlü. Hele dövizini aşağı çekmek hiç mümkün olmuyordu. Öyleyse yapılacak belliydi; yenilerini bulmak, yaratmak!

Şimdi iç güçlere yenileri ekleniyor

Önce marketler dedik; saldırdık... Enflasyon timleri falan filan...

Hızımızı alamadık, eskiden beri olduğu gibi tarım ürünleri için araçlar dedik; saldırdık...

✓ **Ekonomik sorunların üstünü örtmede kullanılan dış güçler gerekçesi zayıflayınca devreye iç güçler alındı: Zincir marketler, araçlar, stokçular...**

✓ **Şimdi iç güçlere döviz stokçusu iş alemi de eklendi. Bunların suçu çok daha büyük; düşük faizli krediyle döviz stoklamışlar!**

✓ **Bu şekilde döviz stoklamak suçsa gereği yapılmalı; yok suç değil ama etik sayılmıyorsa listeyi elinde bulunduran Merkez Bankası bunları açıklamalı.**

Yeri geldi “**Bu kadar çok kar etmeyin**” dedik; bankalara saldırdık... Bu arada sahi bankalar kar rekoru kırarken şimdi bu ko-

nuda niye hiç sesimiz çıkmıyor? Yoksa banka kararını bu düzeylere taşıyan politikaları bile isteye uygulamaya koyan biz olduğumuz için mi?

Şimdi saldıracak, günah keçisi ilan edecek yeni birilerini, yeni kesimleri bulmamız gerekiyor ve bulduk.

İş alemini suçlamak gerekiyordu artık!

Zaman zaman **TÜSİAD**'a parmak sallanmasına alışkınız da bu sefer Türk iş aleminin en büyük çatı örgütlerinden birinin üyeleri hedef alındı. **İstanbul Sanayi Odası**...

İSO meclis toplantısına katılan Merkez Bankası Başkanı öyle bir konuşma yaptı, **İSO** üyeleriyle öyle diyaloglar söz konusu oldu ki, herkes şaşkınlık ve ibretle izledi. Hatta bu diyaloglar zaman zaman tartışma boyutuna vardı.

İş insanlarına dönük ithamlar inanılmazdı. Ne stokçulukları kaldı, ne bankadan düşük faizli kredi kullanıp bununla döviz alıp istifemedikleri...

Anlaşılan üretim için belli bir

stokla çalışmak gerekliliği kavramı başka kavramlarla karıştırılıyordu.

Öte yandan eğer gerçekçe bile döviz almında kullanılan kredinin düşük faizli olması kimin suçuydu?

TL'nin maliyeti ile dövizin getirisi arasında böylesine büyük bir makas oluşmasının sorumluluğu kimindi?

Sanki ilk kez oluyor!

Söylenenlere bakınca samırsınız ki şirketler ilk kez döviz tutma olanağı elde etmiş. Şirketlerin bankalarda milyarlarca dolar döviz hesabı var, bu yıllardır böyle. Kaldı ki birileri hala banka hesabında görünen bu dövizin nakit olarak orada durduğunu sanıyor.

Aynı şekilde vatandaşın da bankalarda milyarlarca dolarlık hesabı bulunuyor. Üstelik bankalardaki tutar, görülebilen kısım. Kim bilir yastık altında daha ne kadar var. Hem de yastık altındaki nakit.

İş insanlarının yurtdışında 500 milyar dolar döviz olduğu

tahmininde bulunanlar, vatandaşın yastık altındaki dövizini için de herhalde bir tahmin yaparlar. Sonra da pekala “**Bu dövizin yüzde 10'u bozduysa dengeleler çok farklı olur**” diyebilirler. Bekliyoruz.

55 milyarın detayını da bekliyoruz!

Beklediğimiz başka bir açıklama daha var.

Hani ucuz krediyle 55 milyar dolar alınmış ya ve bu döviz kimlerin aldığına ilişkin liste Merkez Bankası'nın elindeymiş ya...

Merkez Bankası ne diye bu listeyi açıklamıyor ki!

TL kredi kullanıp döviz almak suç ise bunun gereği yapılmalı.

Yok eğer bu suç değil ama etik bulunmuyorsa, firmaları elindeki dövizini satmaya zorlamak için bunlar kamuoyuna ilan edilmeli.

Edilmeli ki onlar da ülke ekonomisine ne kadar zarar verdiklerini görüp yaptıklarından utansın ve ellerindeki dövizini sat-sın!

Stagflasyona doğru

EKONOMİ VE PİYASALAR

Erhan Aslanoglu
erhan.aslanoglu@dunya.com

Zamanında üretim modeli, talep kadar üretim yapmaktır. Teknolojinin, lojistiğin geliştiği, enflasyonun olmadığı bir dünyada talebi karşılayacak üretim anında gerçekleşebilir ve stok yapmaya gerek yoktur.

Iki büyük odamız, **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** ve **İstanbul Ticaret Odası (İTO)** her ayın birinci günü Türkiye ekonomisine ilişkin iki önemli öncü veri yayınlıyor. İSO büyümenin öncü göstergelerinden olan Satınalma Yöneticileri Endeksi'ni (PMI) yayınlarken, **İTO** enflasyonun öncü göstergelerinden Ücretliler Geçinme Endeksi ve Toptan Eşya Fiyat Endeksi'ni yayınlıyor. İSO verileri büyümede yavaşlamanın güçlendiği, **İTO** verileri enflasyondaki artışın devam ettiği sinyallerini veriyor.

İSO'nun yayınladığı PMI verisi 5 aydır üst üste gerileme göstererek 46,9 değerine gerilemiş durumda. Verinin eğilimi Türkiye ekonomisinin net bir yavaşlama içinde olduğunu, son veriler ise bunun hızlandığını gösteriyor. İzlenen 10 sektörün tamamında üretim düşüşü, 9 tanesinde sipa-

riş düşüşü bulunuyor. Temmuz ayı verisi COVID-19 salgınının başından bu yana en sert ivme kaybına işaret ediyor.

Dış talep desteği azaldıkça büyümedeki yavaşlama eğilimi artıyor.

Siparişlerde net bir ivme kaybı izlenirken, ihracat siparişlerinin görece yatay olması iç talepteki yavaşlamanın daha net olduğunu gösteriyor. Dış talep desteği azaldıkça büyümedeki yavaşlama eğilimi artıyor. OECD'nin Google eğilim verilerine dayanarak hazırladığı haftalık büyüme verisi 11-17 Temmuz itibarıyla Türkiye Ekonomisi büyümesinin yüzde 3,5'ler seviyesine geldiğine işaret ediyor. Yılın ilk çeyreğinde yüzde 7,5 civarı büyüme sinyali veren ve gerçekleşen veriyle uyumlu olan bu endeks, üçüncü çeyrekte büyümede yarı yarıya bir düşüşe işaret ediyor. ABD'nin teknik resesyona girdiği, Avrupa ve Çin'in sert yavaşladığı bir dünyada, ihracat siparişlerinin de düşme eğilimine girerek büyümeyi daha sert aşağı çekme ihtimali artıyor.

İhtiyatlı üretim stokçuluk değildir.

Pandemiyle beraber tüm dünyada üretim biçiminin just in time (zamanında üretim) modelinden just in case (ihtiyatlı üretim) modeline geçtiğini gördük. Zamanında üretim modeli, talep kadar üretim yapmaktır. Teknolojinin, lojistiğin geliştiği, enflasyonun olmadığı bir dünyada talebi karşılayacak üretim anında gerçekleşebilir ve stok yapmaya gerek yoktur. Tedarik sorununun olduğu, maliyetlerin arttığı, ulaşım süresinin uzadığı bir dünyada üreticiler ihtiyatlı üretime geçmeye başlamış, orta vadeli üretim planlaması ve stok yapma eğilimini arttırmıştır. Bu durum, ul-

Enflasyonda çok yüksek rakamlara zaten ulaşmış bulunuyoruz. Temmuz ayı öncü verileri, yükselen enflasyona, yavaşlamanın eşlik ettiğini ve stagflasyona doğru ilerlediğimizi gösteriyor.

kemizin imalat **sanayi** üreticileri için daha da fazla geçerlidir. Biz enflasyonun hep olduğu bir ekonomiyiz. Son dönemde tüm dünyada enflasyon artarken biz kat kat üzerinde bir enflasyon ile karşı karşıya kaldık. Tedarik ve ulaşım sorununu bizim üreticimiz de fazlasıyla yaşıyor. Tüm bunlara ilaveten, küresel ekonomide değişen jeopolitik dengelerle beraber Türk imalat **sanayi** ürünlerine yönelik büyük bir talep artışı gerçekleşti. Kapasite kullanımı yüzde 80'lere, sınırlarına yaklaştı. Bu tablo imalat **sanayi** firmalarımızın işletme sermayesi ihtiyacını, yatırımları artırma istekliliğini büyüttü. Dolayısıyla **sanayimizin**, ihracatçımızın herkesten fazla ihtiyatlı üretim modeline ihtiyacı bulunuyor. **Sanayici** ve ihracatçı işlerin kesintiye uğramaması için stokla çalışmak zorunda. Buna ilaveten, büyük oranda ithal girdi kullanan üretim yapısı nedeniyle, kur riskini iyi yönetmek ve döviz bulundurmak durumunda. Yaşananlar sonuçtur, neden değil. Elbette aşırı stokçuluk yapan, spekülatif döviz talebi yaratan istisnalar olabilir. Bu durumu genellememek gerekiyor. Önümüzdeki süreçte yavaşlayan talep stokları zaten azaltacaktır. Bu eğilim baş-

lamış durumda. Bununla birlikte, Türk imalat **sanayi** ürünlerine olan dış talebin belli bir gücü koruması, AB enerji krizinin Doğu Avrupa'da olası üretim aksamları yaratması ve bu talebi Türk ürünlerine çevirmesi olası senaryolardır. Büyümenin lokomotif olan imalat **sanayi** firmalarının işletme sermayesi ihtiyacını karşılayabilmesi, finansmana erişim kolaylığının derecesi, yavaşlamanın boyutunu belirleyecektir.

Kurlardaki hareketlenme fiyatlara yansıyor

İTO'nun yayınladığı veriler TÜFE benzeri İstanbul Ücretliler Geçinme Endeksi'nin Temmuz ayında yüzde 4, yıllık yüzde 99 civarında arttığını gösteriyor. Normal koşullarda, yaz ayları enflasyonun sıfır civarı hatta negatif olduğu aylardır. Bu eğilim son birkaç yıldır terse döndü, bu yıl çok daha belirginleşiyor görünüyor. İthal ürünler ve ithal girdi kullanımını yüksek, ev eşyası, sağlık ve kişisel bakım ürünleri gibi sektörlerde artışın yüksek olması kur geçişkenliğinin yüksek devam ettiğini gösteriyor. Temmuz ayında bile yüzde 4 gıda fiyat artışı, tarımsal ürün fiyatlarındaki artışın ciddiyetini gösteriyor. Enerji fiyatlarında hafif gevşemenin ulaştırma kategorisinde düşüşe yol açması aylık artışın daha fazla olmasını engellemiş görünüyor.

Enflasyonda çok yüksek rakamlara zaten ulaşmış bulunuyoruz. Temmuz ayı öncü verileri, yükselen enflasyona, yavaşlamanın eşlik ettiğini ve stagflasyona doğru ilerlediğimizi gösteriyor. Seçimlere doğru gittiğimiz bir süreçte ekonomi yönetiminin iç talebi canlandırarak büyümeyi desteklemesini beklemek herhalde çok yanlış olmaz. Böyle bir durum enflasyonu beslemeyi devam ettirecektir.

'Stokçuluğu iyi bilirim; bu yönde ithamım olmadı!'

Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu: Hiç kimseyi stokçulukla suçlamadım, düşük faizli TL kredisiyle döviz alanları kastettim

TOBB Sektör Meclislerinin ortak toplantısında konuşan TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu, **İSO** Meclis toplantısındaki ifadeleriyle gündeme gelen "stokçuluk" tartışmasıyla ilgili sözlerine açıklık getirdi. **Sanayiciye** yönelik "stokçuluk" suçlamasında bulunmadığını ifade eden Kavcıoğlu, "Stokçulafı istismar ediyor" diye konuştu. Kavcıoğlu, bası-

na kapalı gerçekleştirilen soru-cevap bölümünde, "30 küsur yıldır bankacıyım, stokçuluğun ne olduğunu iyi bilirim. O gün konuşmamda düşük faizle TL kredisi kullanıp döviz alanları kastettim" ifadelerini kullandı. **TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu** ve sektör temsilcileri de üreticinin "stokçulukla işi olamayacağını" vurguladı. **MEHMET KAYA/03**

"HEMEN DEĞİŞTİRİRİZ"

► Toplantının basına kapalı bölümünde, reeskont kredilerindeki sıkıntılar da dile getirildi. Kavcıoğlu, finansmana erişim sorunlarının ihracatı olumsuz etkileyeceğine yönelik uyarılara karşılık, **sanayicinin** kullandığı kredilerde yüksek oranlı artışlar yaşandığını belirterek, "1 dolar ihracatı bile engelleyen bir uygulamamız varsa hemen değiştiririz" dedi.

"Sanayiciye stokçuluk suçlamam olmadı"

■ "Reel sektörle aramıza kimse giremez" diyen TCMB Başkanı Kavcıoğlu, verilen desteklerin kurlar ve enflasyonda istikrarsızlık oluşturmayacak şekilde kullanılmasında kararlı olduklarını söyledi. ISO toplantısındaki tartışmaya konu olan sözlerine de açıklık getiren Kavcıoğlu, "Benim stokçulukla ilgili bir ima ya da suçlamam olmadı" dedi.

■ KOBİ'ler için işletme sermayesi ihtiyacının kritik boyuta ulaştığını söyleyen TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, politika faizinin yüzde 14 olduğunu ancak ticari kredilerin yüzde 30-50 aralığında verildiğini vurguladı. Hisarcıklıoğlu, yüksek enflasyon ve maliyet artışları nedeniyle kredi ihtiyacının arttığını belirtti.

MEHMET KAYA/ANKARA

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, ISO'daki toplantının ardından bir kez daha reel sektör temsilcilerinin karşısına çıktı. Kavcıoğlu, TOBB Sektör Meclisinin müstahkem toplantısının açılışında, özellikle reeskont kredilerinin erişime yönelik eleştirileri, artış oranlarını vererek yanıtladı. İstanbul Sanayi Odası'ndaki toplantıda tartışmaya konu olan sözlerine de açıklık getiren Kavcıoğlu, "Benim stokçulukla ilgili bir ima

ya da suçlamam olmadı. O gün konuşmamda düşük faizle TL kredisi alıp döviz alanları kastettim. Sanayiciyi kesinlikle stokçulukla suçlamadım. 30 küsur yıldır bankacıyı stokçuluğun ne olduğunu iyi bilirim. Stokçu lafı istismar ediliyor" dedi.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu ise bankaların kredi açmaktan kaçındığını hatırlatarak, özellikle KOBİ'ler için işletme sermayesinin kritik öneme geldiğini vurguladı. Hisarcıklıoğlu, makro ihtiyati politikaların da reel sektöre olası etkileri göz önünde bulundurularak tasarlanmasını talep etti. Soru cevap bölümünde ise TOBB

Başkanı ve sektör temsilcileri, imalatçının ve iş insanlarının stokçulukla ilgisi olmayacağını söyleyerek, reeskont kredilerinin kul-

lanılmamasının ihracatçı zora soktuğunu vurguladı. Başkan Kavcıoğlu da, 1 dolar ihracatçı bile engelleyen bir uygulama varsa hemen değiştireceklerini ifade etti.

Kavcıoğlu'ndan itidal çağrısı

Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu, son dönem tartışmalarla hem konuşmasında, hem de basına kapalı bölümde açıklık getirdi. Konuşmasının genelinde, bankacılık, reel sektör ve Merkez Bankası'nın ekonomik durumuna değinen ve gelişmeleri olumlu olarak yorumlayan Kavcıoğlu, "Bankacılık sektörümüz güçlü, reel sektörümüz güçlü, hamdolsun Türkiye Cum-

huriyet Merkez Bankası çok güçlüdür. Dünyadaki bu kadar olumsuz gelişmelere ve bölgemizdeki sorunlara rağmen rezervlerimiz 2020 ve 2021 aynı döneminin üzerindedir. Dolayısıyla bu güzel hava-yı istismar edecek her türlü girişimi hep birlikte engellemeliyiz" diye konuştu. Kavcıoğlu, açıklık konuşmasının ardından soru cevap bölümünde iş adamlarına hitaben, geçmişte bankacılık yaptığını hatırlatarak, "Ben 30 yılı aşkın bir bankacı olarak reel sektörle iç içe, reel sektöre hizmet ettim. Bu sebeple reel sektörle aramıza hiç kimse giremez" diye konuştu. Kavcıoğlu "Çevrimsel etkilerden

Reeskont kredileri 11,9 milyar dolara ulaştı

Reel sektöre yönelik kredilerdeki gelişmelere ayrıntılı olarak yer veren Şahap Kavcıoğlu, bu çerçevede Aralık 2021-Mayıs 2022 döneminde 154 milyar yatırım olmak üzere TL ticari kredilerde 618 milyar lirahık artış olduğunu kaydetti. Ticari krediler içinde yatırım ve ihracat kredilerinin yüzde 28 ile son 20 yılın en yüksek düzeyine eriştiğini belirten Kavcıoğlu, firma kredilerinin yılın ilki yanında bir önceki yıla göre 11 kat, KOBİ'lere verilen kredilerin de 14 kat arttığını söyledi. Reeskont kredilerine yönelik olarak, kendi başkanlığında toplam limiti 20 milyar dolardan 30 milyar dolara çıkardığını

hatırlatan Kavcıoğlu, "Size ve bize hepimize düşen görev bu kredinin hedefli olarak en sağlıklı bir şekilde doğru yerlere doğru firmalara ulaşmasıdır. Bizim çabamız budur. Bunda da kısmen başarılı olduk" dedi. Yılın ilk yedi ayında bir önceki yıl aynı döneme göre reeskont kredisi kullanan firma sayısının 2363'ten 4821'e çıktığını, tutanın da 11,04 milyar dolardan 11,95 milyar dolara ulaştığını belirten Kavcıoğlu, reeskont kredileri içinde KOBİlerin payının aynı döneme göre yüzde 6 dan yüzde 20'ye çıktığını söyledi. TL cinsi reeskont kullanımında da KOBİ'lerin payının yüzde 50'ye ulaştığını bildirdi.

arındırıldığında, Türkiye ekonomisi, bu analizin yapılmaya başlandığı 2004 yılından bu yana ilk defa ve üst üste iki çeyrek boyunca cari fazla vermiştir. Bu yeni denge, küresel enerji ve emtia fiyatları normalleşme eğilimine girdiğinde ekonomimizin cari fazla verme kapasitesine ulaşmasına, kısa vadeli finansman ihtiyacının asgariye inmesine ve ihracata dayalı büyü-meye işaret etmektedir" dedi. Kavcıoğlu, kapasite kullanım oranlarının yüksekliği, ihracatın ürün ve ülke olarak çeşitlenmesi, net ihracatın büyümeye katkısı ve özellikle makine teçhizat yatırımlarının salgın sonrası dönemde sürekli yük-

selmesinin üretim kapasitesinin artması ve istikrarlı bir büyümeyle işaret ettiğini savundu.

Firmalara "kararlıyız" mesajı

Şahap Kavcıoğlu, aldıkları kararın, kredilerin cari fazlaya destek olacak şekilde tasarlandığını belirttiği konuşmasında, "Hem kaynakların reel sektörümüzle tabana yaygın şekilde buluşturulmasını da hem de söz konusu kaynakların döviz kurları ve enflasyonda istikrarsızlık oluşturmayacak ve cari denge hedefimize katkı verecek şekilde kullanılmasının sağlanmasında son derece kararlıyız" ifadesine yer verdi.

Hisarcıklıoğlu:
Ticari kredi
faizleri yüzde
30-50 arasında

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu da konuşmasında finansmana erişimin zorlaştığını ve özellikle KOBİ'ler için kritik öneme eriştiğini vurguladı. Hisarcıklıoğlu, mevcut küresel gelişmelerin aşağı yönlü risk oluşturduğunu hatırlatarak, "Bu zorlu dönemde; firmaların uygun koşullarla finansmana erişiminin sağlanması, ülkemiz ekonomisi için kritik önemdedir. Son dönemde, finansmana ulaşım

zorlaşmış, her il ve ilçemizdeki firmalarımızdan bu yönde gelen şikâyetler artmıştır" dedi.

Bankaların kredi kullandırmaktan kaçındığını, yüzde 14 Merkez Bankası politika faizi, yüzde 20 mevduat faizine rağmen yüzde 30-50 aralığında faizle ticari kredi verildiğini belirtti. Hisarcıklıoğlu, "Yaşanan yüksek enflasyon ve maliyet artışları nedeniyle, yatırım ve işletme sermayesi için kredi ihtiyacı, geçmiş dönemlere göre artmıştır. İşletme sermayesi kredileri, özellikle KOBİ'lerin faaliyetlerini sürdürülebilmesi

için kritik hale gelmiştir" dedi.

Rifat Hisarcıklıoğlu, önlemler konusunda da dikkat talep ettiklerini vurgulayarak, "Artan işletme sermayesi ihtiyacı da dikkate alınarak, alınan tedbirlerin yan etkileri konusunda hassas olunması; bankacılık sisteminin de krediyi erişimi kolaylaştırması gerekmektedir. Bankalarımızdan da, fonlama maliyetlerini de dikkate alarak, reel sektörümüze uygun koşullarla kredi sağlanması ve yapıp hareket etmeleri beklenmektedir" diye konuştu.

TALEP DARALMASI ETKİLİ OLDU

Tekstilde atıl kapasite sıkıntısı

Tekstil sektöründe pandemi sonrası toparlanmayla yaratılan yeni kapasitelerin önemli bir bölümünün atıl kaldığı belirtiliyor. Kapasite sorununda, talepteki yavaşlama ile ithal girdi fiyatlarındaki geri çekilmenin etkili olduğu ifade ediliyor. İTHİB Başkanı Ahmet Öksüz, dışarıda fiyatların ucuzlamasıyla iplik ithalatının yüzde 100 arttığını ve bu üründe atıl kapasite sorununun büyüdüğünü söyledi. Öksüz, örme kumaşta da yavaşlamanın başladığını kaydetti. Sektör temsilcilerine göre iplikte yıllık 500 bin ton civarında kapasite fazlası bulunuyor. **YENER KARADENİZ/13**

PMI endeksi ve kapasite kullanımını düştü

İmalat PMI ve kapasite kullanım oranları tekstilde yavaşlamayı teyit ediyor. **İSO** İmalat PMI verilerine göre son iki ayda en sert daralma 10 puanlık düşüşle tekstil sektöründe gözlemlendi. Tekstilde kapasite kullanım oranı da temmuzda yüzde 76,6'ya gerileyerek Ekim 2020'den bu yana en düşük seviyeyi gördü.

2,3
MİLYAR DOLAR
İLK YARI İPLİK
İTHALATI

İPLİK
İTHALATI
REKOR
KIRIYOR

Tekstilde atıl kapasite %50'ye ulaştı

İç piyasadaki yüksek hammadde fiyatları nedeniyle yurtdışından alıma yönelen hazır giyimcilerin iplik ithalatını rekor düzeye taşıması, tekstil **sanayinde** daralmaya yol açtı. Sektörde kapasite kullanım oranı ve **PMI endeksinde** sert gerilemeler yaşanırken yeni yatırımlarda atıl kapasitenin de yüzde 50'lere ulaştığı belirtildi.

PERAKENDE DÜNYASI

YENER KARADENİZ
yener.karadeniz@dunya.com

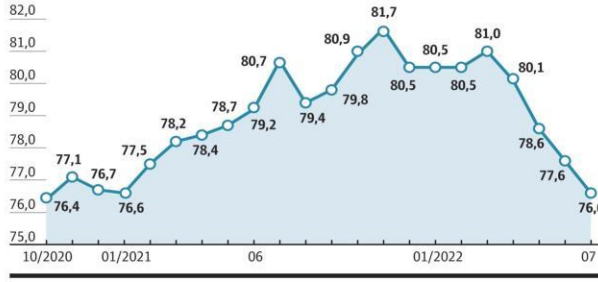

Türkiye'de düşen alım gücüne dünyada yaşanan durgunluk eklenince hazır giyim sektörüne hammadde sağlayan tekstilde hem kapasite hem de fiyatlar düşmeye başladı. Pamuk fiyatları 2 ay öncesine göre yüzde 30'a yakın gerilerken, iplik fiyatlarında ise düşüş oranı yüzde 25'i buldu. Sektör temsilcileri düşük talebin yol açtığı aşığı yönlü hareketin önümüzdeki dönem de sürmesini bekliyor. Öte yandan sektör ilk yarıda değer olarak ihracatta artış yaşasa da miktarda aynı başarıyı gösteremedi. Ocak-Haziran döneminde sektörün ihracat miktarı bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,9 oranında gerileyerek 1 milyon 414 bin tondan 1 milyon 360 bin tona düştü. İthalatta ise rekor geldi. Geçtiğimiz yıl iç piyasada ipliği daha pahalıya temin etmekten şikayetçi olan **sanayicilerin** bu yıl dış piyasaya yönelmesi, ilk yarıda iplik ithalatının rekor kırmasına yol açtı. İplik ithalatı yılın ilk yarısında 2021'in aynı dönemine göre yüzde 43 artarak 1,3 milyar dolardan 2,3 milyar dolara çıktı. Tekstil sektörünün toplam ithalatı ise aynı dönemde 2,5 milyar dolardan 3,1 milyar dolara yükseldi.

Girdi alımı ve istihdam azaldı

Söz konusu gelişmeler sektörün hem kapasite kullanım oranı hem de PMI verilerinde kendini gösterdi. Merkez Bankası verilerine göre tekstil sektöründe kapasite kullanım oranı geçen ay yüzde 77,6'dan yüzde 76,6'ya gerileyerek Ekim 2020'den bu yana en düşük seviyeyi gördü. **ISO** tarafından açıklanan

Tekstil Sektöründe Aylar İtibariyle Kapasite Kullanım Oranları (KKO)

"Vergiler gözden geçirilmeli"

Önümüzdeki döneme ilişkin beklentileri noktasında Öksüz, şöyle konuştu: "Bu biraz global risklere de bağlı. Resesyon konuşuluyor. Bu da bizi olumsuz etkiler. İç piyasa turizmin de etkisi ile biraz canlı ama dış pazarda talepte bir daralma söz konusu. Zor süreç yaşıyor **sanayiciler**. Kapasiteleri tam dolduramıyoruz. İthalatı da bu süreçte masaya yatırmak lazım. Yeri üretimi etkileyecek ithalat noktasında

vergileme çalışması yapılabilir. Zira bazı kategorilerde yüzde 100 artışlar söz konusu. Sektör yıla çok yeni yatırımlar ile girdi. Bu yatırımların karşılığını bulamıyoruz. Sıkıntı yaşıyoruz. Birçok yeni yatırım atıl şu anda. İplik tesislerinde yüzde 50 daralma var. Dünyada da sıkıntı olunca üreticiler gözlerini hemen Türkiye pazarına çeviriyorlar. Geçen sene konfeksiyon sektörü iplik bulamıyoruz diyordu şu an tam tersi bir durum söz konusu."

nan temmuz ayı PMI verileri 41,3 ile 10 sektör arasında en sert düşüşü yaşadı. Sektör PMI'ı Şubat ayında 51,4 olması gerilemenin boyutunu da gözler önüne seriyor. Tekstilin ardından ikinci en sert gerileme giyim ve deri ürünlerinde yaşandı. Tekstil sektöründe yeni siparişlerde salgının ilk dalgası hariç 2016'dan bu yana en belirgin yavaşlama görülürken, ihracat siparişlerinde de benzer şekilde ivme kaybı yaşandı. Sektörde gelişmelere bağlı olarak üretim, Mayıs 2020'den bu yana en yüksek hızda gerilerken firmalar istihdam düzey-

lerini ve girdi alımlarını azalttı. Birlikte yaşayışlarda de düşüş kaydedildi.

"500 bin ton atıl kapasite var"

Bilindiği üzere salgın döneminde değişen tedarik zincirine bağlı olarak öne çıkan Türk tekstil sektörü, tarihinin en büyük yatırımlarına imza atmış ve toplam kapasitenin yüzde 20'si kadar yeni yatırıma imza atmıştı. Bu yıl bu yatırımlar peyderpey faaliyete geçmeye başlamıştı. İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği Başkanı Ahmet Öksüz, son gelişmelerin sektörde

Giyimde fiyat artış hızı düşecek

Hazır giyim ürünlerinde toplam maliyetin yüzde 60-65'e yakınına hammadde oluşturuyor. Peki hammadde fiyatlarında yaşanan gerileme son ürün fiyatlarını etkileyecek mi? **TOBB**

Hazır giyim ve Konfeksiyon Sektör Meclisi Başkanı Şeref Fayat, gerilemenin fiyatlarla yansımaları konusunda şu ifadeleri kullandı: "Bu konuda iki türlü problem var. Birincisi hammaddelerin bağlantıları, 3-6 aylık olur. Dolayısıyla kontrat yapılmıştır. O stoklar bittiğinde yeni stoklar ile gelen malların devreye girmesi de 2-3 ay alır.

Bir de hammadde geri gelse bile enerji krizi devam edip enerjiye ulaşım maliyetleri arttığı sürece o gerilemenin hammaddedeki gerileme oranında olmadığını göreceğiz. Ama her şeyden önemli taleptir." Türkiye Giyim **Sanayicileri** Derneği (TGSD) Başkanı Ramazan Kaya ise, "Son etiketler ile bir önceki seneyi karşılaştırdığımız zaman yüzde 100'lere varan fiyat farkları oluşmuştu. Şimdi böyle bir fiyat farkı olacağını düşünmüyorum. Yüzde 20-30 farklar ile geçileceğini düşünüyorum. Tekstil ürünleri fiyatında geriye geliş var ama bunun da açığını işçilik ve diğer maliyetler kapatıyor. Neticede nihai işçilik maliyeti yüzde 30 arttı ama tekstil ürünlerinde yüzde 15 gerileme söz konusu" diye konuştu.

de önemli oranda atıl kapasitenin oluşmasına yol açtığını dile getirdi. Özellikle iplikte bu oranın çok daha yüksek boyutlara ulaştığını kaydeden Öksüz, "Bunun nedenlerinden biri de ithal ürünlere yönelim. Geçen senenin aynı dönemi ile kıyaslandığında özellikle iplik ithalatında yüzde 100'ün üzerinde artış var. Sıkıntılı bir süreç iplik üreticileri için. Örme kumaşta da yavaşlama var. Dokumada biraz talep var ama o da ucu ucuna yetiyor. Fiyatlar da geriledi. Ciddi şekilde maliyetin altında satışlar söz konusu. İplik ortalama 6 dolarlarda idi 4,5 dolara düştü" dedi. Sektör temsilcilerinin verdiği bilgilere göre iplikte günlük atıl kapasitenin bin 500 ton olmak üzere yıllık 500 bin tonu geçtiği belirtildi.

MB İLE GÖRÜŞ AYRILIĞI

İş dünyasıyla kredi kavgası

MERKEZ Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu'nun krediye erişim eleştirisine inanmadı. Kavcıoğlu sağlanan kredilerin rekor oranda arttığını iddia etti. >> 11'de

Sanayicilerden sonra KOBİ'ler de isyan etti, görüş ayrılığı derinleşiyor

Kredi kavgası büyüyor

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, krediye erişim eleştirisi yapan **TOBB** üyelerine de inanmadı. Kavcıoğlu, "Sağlanan kredi rekor oranda arttı" dedi.

İş dünyası ile iktidar arasında kredi kullanımı konusunda yaşanan görüş ayrılığı devam ediyor. **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıkloğlu**, finansmana ulaşımın zorlaştığını, her il ve ilçedeki firmalardan şikâyetler geldiğini söyleyen Merkez Bankası (MB) Başkanı Şahap Kavcıoğlu, sağlanan kredilerin rekor artış gösterdiğini açıkladı. Kavcıoğlu, "Hepimize düşen görev bu kredinin hedefli olarak en sağlıklı bir şekilde doğru yerlere ve firmalara ulaşmasıdır" dedi.

Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu, **İstanbul Sanayi Odası**'ndaki tartışmalı toplantının ardından dün de **TOBB** Sektör Meclisleri İstişare Toplantısı'na katıldı. İş dünyasının gündemi yine finansmana erişimdeki zorluklardı. **TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu**, Türkiye'nin her tarafından şirketlerin finansmana erişim konusunda şikâyetlerinin arttı-

ğını açıklayarak "Uygun koşullarla finansmana erişiminin sağlanması, ülkemiz ekonomisi için kritik önemdedir. En büyük sıkıntıyı da en fazla gözetilmesi gereken küçük ve orta ölçekli işletmelerimiz yaşamaktadır" dedi.

Kredi faizlerindeki yükselişin yanı sıra kredi limitlerinin reel olarak daraltıldığı ve kullanımda sıkıntılar yaşandığının iletilmekte olduğunu vurgulayan **Hisarcıkloğlu**, Merkez Bankası'nın fonlama faizinin yüzde 14, mevduata verilen ortalama faizin yüzde 20 civarında olduğunu belirterek buna karşın bazı bankaların ticari kredilere yüzde 30 ile 50 arasında faiz uyguladıklarını, bazılarının ise hiç kredi vermediklerini anlattı.

Kredilerde rekor arttı

İstanbul Sanayi Odası'nda yapılan toplantıda sanayicileri ucuz kredi ile döviz almakla eleştiren

Kavcıoğlu, **TOBB**'daki konuşmasında da Merkez Bankası tarafından yapılan düzenlemelerin önemli etkisiyle ihracatçılara, üretimlerini artırmaya yönelik daha elverişli finansal koşulların sağlandığını savundu. TL cinsi ihracat ve yatırım kredilerinin, 2022 yılı başından itibaren hızlı bir artış gösterdiğini belirten Kavcıoğlu, "Yatırım ve ihracat kredilerinin toplam ticari krediler içerisindeki payı yüzde 28'e yaklaşarak son 20 yılın en yüksek seviyesine ulaştı" dedi.

Kavcıoğlu, "Sağlanan kredilerin rekor artış gösterdiği bu dönemde krediye erişim, kredi kullanan firma sayılarına da yansıtacak ölçüde güçlü ve yaygın şekilde gerçekleşmiştir. Hepimize düşen görev bu kredinin doğru firmalara ulaşmasıdır. Bizim çabamız budur. Bunda da kısmen başarılı olduk" dedi. Kavcıoğlu, "Türkiye Ekonomi Modeli"ne işaret ederek "Amaç cari fazla verecek Türkiye'de sürekli ve kalıcı fiyat istikrarını sağlamaktır" diye konuştu. • ANKARA/Cumhuriyet

İSO 500 ARAŞTIRMALARI UYARIYOR!

TÜRKİYE'NİN 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması, 1968 yılında "100 Büyük Firma" olarak başlamış, çalışmanın kapsamı 1978 yılında 300 kuruluş, 1981 yılında ise 500 kuruluşla çıkarılmıştır. Sanayi ve üretimin perspektifini sunan bu araştırmalar hem sektörel hem de bölgesel gelişme trendlerini gözler önüne sermektedir. "Türkiye'nin En Büyük 500 Kuruluşu" ve "İkinci 500" olarak yapılan iki araştırma karşılaştırmalı analiz edildiğinde "zincirleme reaksiyon"lar dikkat çekmektedir.

ÜRETİMDE ÖLÇEK ÖNEMLİ

Türkiye'nin daha küçük ve orta ölçekli sanayi yapısını ortaya koyan İSO İkinci 500'ün sonuçlarına bakıldığında, pandemiden sonra yaşanan hızlı toparlanmaya yükselen enflasyonun eşlik ettiği 2021 yılında bazı göstergelerde oldukça parlak sonuçlar elde edilirken bazı göstergelerde arzu edilen seviyeyi altında kalındığı görülüyor. İSO İkinci 500'ün bu yılki listesine 137 yeni sanayi kuruluşu girdi. Bunlardan 57 tanesi İSO 500'den İSO İkinci 500'e düşen şirketlerden oluştu. Listeye geçen seneki İSO 1000 dışından giren yeni firma sayısı 80 olurken 2020 yılının İSO İkinci 500 listesinden İSO 500'e çıkan firma sayısı ise 39 olarak gerçekleşti.

2020 yılında 578,9 milyon TL ile 251,6 milyon TL bandında üretimden net satış yapan şirketler İSO İkinci 500 sıralamasında yer alırken, 2021 sonuçlarına göre bu bant 980,1 milyon TL ile 444,2 milyon TL arasında oluştu. Türkiye genelinin 1,1 puan üzerinde gerçekleşen artışla İSO 500 ihracatı tarihsel rekor kırdı. İSO 500 içinde yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 1 azalarak 109'a indi.

BÜYÜYEN 4 ŞEHİR

Araştırmaya göre en büyük 500 içinde 158 firma İstanbul Sanayi Odası'na ait olurken, İstanbul'u 41 kuruluş ile Kocaeli Sanayi Odası ve 40 kuruluş ile Ege Bölgesi Sana-

yi Odası izledi. Bu odaların da 33'er kuruluş ile Ankara Sanayi Odası ve Gaziantep Sanayi Odası, 18 kuruluş ile Kayseri Sanayi Odası ve 16 kuruluş ile de Bursa Ticaret ve Sanayi Odası takip etti. En çok firma sayısını artıran dört kent sırasıyla Kahramanmaraş, Kocaeli, Gaziantep ve Kayseri oldu. Bu şehirler haricinde Adana, Bilecik, Hatay, Karabük, Kütahya, Manisa ve Tekirdağ da listedeki firma sayılarını artırdı.

İSO 500'de on yıl önce İstanbul'dan 193 firma listedeyken bu sayı 158'e düştü. Geçen yıl 26 firma ile temsil edilen Bursa, bu yıl 22 şirketle kan kaybı yaşadı. Listede, firma merkezlerinin başka illerde olmasından dolayı Kocaeli'de firma sayısı 41 olarak görülüyor. Merkezleri başka illerde olup, üretimleri bu ilimizde olan firmaları dikkate aldığımızda ise 84 firma ile Kocaeli asıl üretim merkezi konumunda yer alıyor.

KATMA DEĞER ARTMIYOR

Araştırmanın en önemli tespiti; "sanayi sektörünün %16,6, imalat sanayinin ise %17,2 büyümeye katkı sağladığını ve büyümeye de en yüksek katkıyı sağlayan sektör" olmasıdır. Ancak yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payının %6,4'ten %6,1'e gerilemesi düşündürücüdür! İSO 500'de teknoloji yoğunluğuna göre yaratılan katma değer dağılımına göre, en yüksek payı %33,3 ile düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler almaya devam etti. Bununla birlikte orta-düşük ve orta-yüksek teknolo-

İbrahim VELİ

ibrahimveli@milligazete.com.tr

jilerin payı %53'den %60'a yükseldi.

İSO İkinci 500'de orta-yüksek teknolojilerin payının 2,4 puan düşerek %24,5'e gerilemesi KOBİ'lerimizin bu alanda önemli bir eşiği aşmakta zorlandığını ortaya koyuyor. Benzer şekilde orta-düşük teknolojilerin payının ise 0,1 puan artarak %24,2'ye yükselmiş. Yüksek teknolojilerin payının %2,6'dan %3,5'e çıkmış olsa da sanayimizin yüksek teknolojiye geçiş ihtiyacının son derece açık ve son 9 yılda önemli bir değişim yaşamadığını gösteriyor.

YENİ FİNANSMAN İHTİYACI

Kâr eden kuruluş sayısı 405 olurken, faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr elde eden firma sayısı ise 489 oldu. İSO 500'ün 2021'de faaliyet kârı %139 oranında artarak 342 milyar liraya çıktı. Finansman giderleri de Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle %135 oranında artarak 209 milyar liraya yükseldi. Özkaynaklar %53 artarak 624 milyar liraya yükselirken, toplam borçlar %71 büyüdü ve 1,5 trilyon liraya çıktı.

İSO İkinci 500'ün gelecek adına tedirgin edici en dikkat çeken göstergesi, borçlanma önemli ölçüde hızlanırken borçlanmanın vade yapısı da kısalanmış olmasıdır. 2021 yılında mali borçlar %75,9 oranında artarken geçmiş yıllardan farklı olarak diğer borçlardaki artış %102 ile daha yüksek oldu. Böylece mali borçların toplam borçlar içindeki payı %57,6'dan %54,2'ye inerken, diğer borçların payı %42,4'ten %45,8'e

yükseldi. Faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçlar çok daha fazla kullanıldı. Bu durum "zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme riskleri"ne işaret ediyor.

SEKTÖREL VE YAYGIN KALKINMA

10'lu sektör gruplandırmasına göre dağılımına bakıldığında, İSO İkinci 500 içerisinde yer alan firmaların %60'ından fazlası 4 sektör grubunda toplanıyor. Bunlar sırasıyla 91 firmayla "gıda ürünleri sanayi", 81 firmayla "tekstil ürünleri sanayi", 71 firmayla "ana metaller ve makine imalat sanayi" ve 68 firmayla "kimyasal ürünler, plastik ve kauçuk ürünleri sanayi" sektörleri. Söz konusu dört sektör aynı zamanda 2021 yılı verilerine göre üretimden net satışların da %60'ından fazlasını gerçekleştiriyor.

İSO İkinci 500'de yer alan kuruluşlar bağlı olduğu oda bilgilerine göre sıralandığında, sanayideki Anadolu ağırlığının artmakta olduğu görülüyor. 2021 yılında İSO İkinci 500'ün istihdamı %5 arttı ve aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise %39 oldu. Sonuçta İSO 500 gibi İSO İkinci 500 de istihdama kısmi katkı yapmayı sürdürüyor.

Öneriler kapsamında oda başkanlarının konu başlıklarını ise şu şekilde sıralanıyor: Kamuda borçlanma ile finanse edilen yatırımlar üretken alanlara yöneltilmeli, ihracat artışı verimlilik ve katma değer artışı ile sağlanmalı, daha çok ihracat daha az ithalat için "hangi sektörler ağırlık vereceği, bunun için nasıl bir sanayi politikası izleneceği" belirlenmelidir. Türkiye ekonomisi için cari açığın düşürülmesi, enflasyonun makul düzeylere indirilmesi, mali disiplinin sürdürülmesi, sanayi üretim kapasitesini ve katma değeri artırarak istihdam odaklı yatırımlar gerçekleştirilmelidir. Yeterli ölçekte yaygın kalkınma temel öncelik olmalıdır.

EKONOMİDE İŞLERİN YOLUNDA GİTMEĞİĞİNİ SÖYLEYEN EKONOMİ UZMANI OSMANLI:**AZAD
OSMANLI**

SICAK PARA DEVA OLMAZ

MERKEZ BANKASI İLE SANAYİCİLER ARASINDA YAŞANAN GERİLİMİN PİYASAYA NASIL YANSIĐIĐINI MİLLİ GAZETE'YE DEĞERLENDİREN EKONOMİ UZMANI AZAD OSMANLI, MERKEZ BANKASINDA ÇOK SIK BAŞKAN DEĞİŞİKLİĞİ YAŞANDIĞINI VURGULAYARAK, SÖYLE KONUŞTU:

**MUSTAFA
AKPINAR
İSTANBUL**

■ **"BÖYLE** demeçler, güven ortamının sarsılmasına sebep oluyor. Enerjide de dışarıya bağımlı olduğu için bir de üstüne böyle tartışmalar üzerine binince piyasa buna göre tavrını alıyor. Maalesef geri adım atıyorlar ve bu nedenle de sıcak paraya yöneliyorlar. Yatırım yerine sıcak parayı tercih ediyorlar. Sıcak para da biliyorsunuz, her zaman tehlikelidir. Sıcak para kısa süreli soğuk duş etkisi oluşturur, bu da tehlikelere yol açabilir." ■ 11

(EKONOMİDE İŞLERİN YOLUNDA GİTMEYİ SÖYLEYEN EKONOMİ UZMANI OSMANLI:)

“SICAK PARA DEVA OLMUZ”

Merkez Bankası ile sanayiciler arasında yaşanan gerilimin piyasaya nasıl yansıdığını Millî Gazete'ye değerlendiren ekonomi uzmanı Azad Osmanlı, geçtiğimiz gün yapılan kabine toplantısı sonrasında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı ihracat rakamlarını da gazetemize değerlendirdi.

ÜKÜMETİN ısrarla sürdürdüğü hatalı ekonomi kararları, güven ortamını sarsmakla beraber yatırımcıyı da her geçen gün ülkeden uzaklaştırıyor. Geçtiğimiz günlerde Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun sanayicilere yönelik, "Ucuz kredi alıp, stokçuluk yapıyorlar" sözleri Merkez Bankası ile sanayiciler arasında büyük bir gerilim yaşanmasına sebep olmuştu. Merkez Bankası ve sanayiciler arasında yaşanan tartışmayı Millî Gazete'ye değerlendiren Ekonomi Uzmanı Azad Osmanlı, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı ihracat rakamlarını da gazetemiz için yorumladı.

Merkez Bankası Başkanı'na katılmıyorum. Böyle parmak sallamaları doğru değil. Netice itibarıyla bir çözüm merkezinin kendini şikayet merkezi konumunda görmesi doğru olmaz. O makam çözüm merkezi, şikayet merkezi değil. Dolayısıyla bu duruma çözüm getirilmesi gerekir. Sanayiciler şikayet edecek elbette ancak yönetim merkezleri şikayet etmemelidir. Ne olursa olsun bu ikili çekişme hem sanayiye hem Merkez Bankasına zarar verir. Piyasalar bu olayları farklı satın alıyor. Bugün döviz kuru 18'lere dayandı. Piyasalar bu durumu farklı algıladığı için bu durum tabii ki hepimize olumsuz yansıyor" dedi.

vurgulayan Osmanlı, "Ekonominin değişmez bir kuralı vardır piyasalarda. Ekonomi güven üzerine kuruludur. Biz de maalesef çokça Merkez Bankası Başkanı değişti. Böyle demeçler, güven ortamının sarsılmasına sebep oluyor. Evet, yatırımcıya ülkeye çekmeye çalışıyoruz çünkü Türkiye dövizini kıt bir ülke. Enerjide de dışarıya bağımlı olduğu için bir de üstüne böyle tartışmalar üzerine binince piyasa buna göre tavrını alıyor. Maalesef geri adım atıyorlar ve bu nedenle de sıcak paraya yöneliyorlar. Yatırım yerine sıcak parayı tercih ediyorlar. Sıcak para da biliyorsunuz her zaman tehlikelidir. Sıcak para kısa süreli soğuk duş etkisi oluşturur bu da tehlikelere yol açabilir" şeklinde konuştu.

“O MAKAM ÇÖZÜM MERKEZİ, ŞİKÂyet MERKEZİ DEĞİL”

Sanayicinin maliyetlerden muzdarip olduğunu belirten Azad Osmanlı, "Şöyle bir gerçek var ki maliyetler çok yükselmiş durumda. Sanayiciler maliyetlerden muzdarip. **İstanbul Sanayiciler Odası** Başkanı'na hak veriyoruz biz. Savaşlardan dolayı dengeler değişiyor. Özellikle Türkiye olarak enerjide yüzde 60 dışa bağımlı bir ülkeyiz. Bundan ötürü maliyetler de ister istemez artıyor. Ancak sayın Mer-

“BÖYLE DEMEÇLER, GÜVEN ORTAMININ SARSILMASINA SEBEP OLUYOR”

Merkez Bankasında çok sık başkan değişikliği yaşandığını

“İHRACATIMIZ ARTIYOR ANCAK İTHALATIMIZ DA ARTIYOR”

■ GEÇTİĞİMİZ gün gerçekleşen kabine toplantısında Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın açıkladığı ihracat rakamlarına değinen Osmanlı, "Ekonomik göstergelerimiz Cumhurbaşkanı'nın dediği gibi ihracatta iyidir. Malumunuz TL'nin değeri düşünce Türkiye'nin ihracat malları artar. Neden? Çünkü yabancı bizim ülkeye gelip az dö-

vizle çok TL alıp, çok mal alacak demektir. Bu dünyada değişmez bir kuraldır. Amerika'da zaman zaman Avrupa mallarını düşürmek için doların değeri euro karşısında düşürülür. Sebepi rekabet gücünü artırmak. Bu bir stratejidir ama maalesef bunu vurgulamak lazım ki bizim ithalatımız fazla. İthalatlarımızın büyük ço-

gunluğu da enerji. Üretimde üçte bir maliyeti enerjidir. Enerjide dışarıya bağımlıyız. Kanaatimce enerjiyi, döviz kurunu kontrol altına almadan cari açığı kontrol altına alamazsınız dolayısıyla enflasyonu kontrol altına alamazsınız. Evet, ihracatımız artıyor ancak ithalatımız da artıyor" ifadelerini kullandı.

GÜNCEL

ISO YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERDAL BAHÇIVAN
ISO İKİNCİ 500'ÜN İHRACAT BAŞARISI VE
İSTİHDAMA KATKISI TAKDİRE DEĞER!

"ISO İkinci 500 çalışmalarının 2021 yılı sonuçları, dünya ekonomisinin pandemi krizinden çıkış sancılılarıyla geçirdiği hareketli bir yılın sanayiye yansıyan fotoğrafı niteliğinde.

Öncelikle 2021 yılındaki aşı uygulamalarıyla dünyada hemen her sektöre dönük talebin beklenenden erken toparlandığına tanıklık ettik. Bu, beraberinde tedarik krizini getirdi. Gevşek para ve maliye politikalarının sağladığı rekor parasal genişlemenin en yıkıcı yan etkisi ise sonuçlarını bugün de yaşamakta olduğumuz küresel enflasyon oldu.

2021 yılını çift haneli bir büyümeyle kapatan ülkemizde ise sanayi kuruluşlarımız, özellikle dış pazarlardaki performanslarıyla güçlenen küresel talepten payını almış görünüyor.

ISO 500'e göre daha küçük ölçekli ve KOBİ niteliğinde şirketlerden oluşan ISO İkinci 500'ün ihracatı yüzde 35'lik bir büyümeyle 2021'de Türkiye genelinden ve ISO 500'den daha başarılı bir görünüm sunuyor.

Fakat ISO İkinci 500'ün verilerine baktığımızda borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkatimizi çekmektedir. Söz konusu veriler ISO İkinci 500'de işletme

faaliyetlerinin giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edildiğini ortaya koyuyor. Asıl önemlisi ise borcun vade yapısında da gözle görülür bir kısalmanın olması.

Baktığımızda, mali borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 57,6'dan yüzde 54,2'ye inerken, diğer borçların payı yüzde 42,4'ten yüzde 45,8'e yükselmiş görünüyor. Bunun anlamı şu; ISO İkinci 500 şirketleri faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçları çok daha fazla kullanmışlar. Bir başka deyişle 2021'de sanayiciler, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar. Bu, ISO İkinci 500 araştırmalarında karşımıza çıkan yeni bir durum olarak dikkat çekiyor.

Şunu açıkça belirtmek gerekir ki, başta ihracatçı sanayicilerimiz olmak üzere, şirketlerimiz son yıllarda nitelikli ve kaliteli finansmana erişimde çeşitli güçlükler yaşıyor. Bu tabloya bakarak şunu söyleyebiliriz; finansman koşullarının sıkılaştığı ve kredi imkanlarının daraldığı son dönemlerde, sanayicilerimizin içinde bulunduğu bu durum, zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme risklerine işaret etmesi bakımından son derece endişe vericidir.

GÜNCEL

Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de KOBİ'ler ölçek büyütmek, rekabetçiliği arttırmak ve pazarını genişletmek için büyük çaplı yatırımlara daha fazla ihtiyaç duyuyor. Buradan hareketle kurlardaki yükseliş ve finansman koşullarındaki sıkışmanın dev şirketlere kıyasla KOBİ'ler için daha zorlayıcı bir ortam oluşturduğuna şüphe yok.

Öte yandan ISO İkinci 500 şirketlerinin ana büyüklük kriteri olan üretimden satışlarının, 2021 yılında yüzde 77,5 oranında artarak 191,1 milyar TL'den 339,2 milyar TL'ye yükselmesini önemli bir başarı olarak görebiliriz.

İkinci 500 şirketlerinin, 2021'de ISO 500'ü aratmayacak şekilde hem faaliyet giderlerini hem de yıl içerisindeki döviz kuru dalgalanmalarını başarıyla yönettikleri de söylenebilir, zira hem EBITDA hem de vergi öncesi dönem karlılığında dikkat çekici iyileşme söz konusu.

Diğer taraftan finansman giderleri, büyük kuruluşlarda olduğu gibi İkinci 500'de de karlılığın temel belirleyicilerden biri olmayı sürdürdü. Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle ISO İkinci 500'ün finansman giderlerinin 2021 yılında yüzde 114,4 oranında artarak 20,1 milyar TL'ye yükselmiş olması bunun açık bir göstergesi.

Ülkemiz sanayisinin teknolojiye dayalı, nitelikli ve katma değer yaratan bir üretim yapısına kavuşması, dünya ile rekabetimiz açısından zorunlu. Ne var ki, 2021'de ISO İkinci 500'de halen yüzde 70'in üzerinde düşük ve orta-düşük teknoloji ağırlıklı bir yapının aşılması gerekiyor. Bu durum, kat etmemiz gereken uzun bir yol olduğunu gösteriyor.

Bunun için kuşkusuz AR-GE harcamalarında ciddi bir sıçramaya ihtiyacımız var. Nitekim ISO İkinci 500 sonuçları, sanayi kuruluşlarının AR-GE'ye ayırdıkları kaynakların üretimden satışlara oranla binde 5'in altında sıkışıp kalmış olduğunun altını çiziyor. Sanayimizin giderek dijitalleşen küresel rekabet ortamında bundan çok daha fazlasına ihtiyaç duyuyor.

2021 yılında ISO İkinci 500'ün istihdamı yüzde 5 artarak 261 bin kişiye çıkarken aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 39 oldu. Sanayinin istihdamı sürükleyici özelliği burada da karşımıza çıktı.

2022 itibarıyla, dünyada enflasyon ve büyüme açısından beklentilerin olumsuzlaştığı, 1970'lere dönüş ve "stagflasyon" endişelerinin arttığı bir dönemden geçiyoruz. Sanayimizin de bu hava değişiminden etkilenmemesi ne yazık ki pek de mümkün görünmüyor. Bu bağlamda ISO İkinci 500'ün 2021 yılı sonuçları, bir yandan sanayicilerimizin değişen koşullara uyum sağlama yeteneğine işaret ederken diğer yandan da zor bir döneme hazırlıklı olmak için çıkarılması gereken dersleri ortaya koyuyor.

Özetle, başta da belirttiğim gibi normalleşme sancısıyla geçen 2021'de sanayinin göstermiş olduğu performans, birçok yönüyle dikkat çekici. Salgının azalarak da olsa devam eden etkilerinden kaynaklanan zorluklara rağmen, ekonomideki en temel işlevi olan üretim ve istihdam artışını sürdüren sanayicilerimize, değerli firma bilgilerinizi bizimle paylaştıkları ve araştırmamıza katıldıkları için buradan bir kez daha teşekkür ediyorum."

KAPAK

İSO İKİNCİ 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU AÇIKLANDI:

HERŞEY YÜKSELİŞTE

(Talep, üretim, istihdam, satış, ihracat, karlılık, enflasyon, kur, borç, finansman maliyeti)

İstanbul Sanayi Odası (İSO), her yıl olduğu gibi bu yıl da KOBİ'lerin durumunu gözler önüne seren 'Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021' araştırmasının sonuçlarını açıkladı. **İSO İkinci 500** Büyük, yüksek enflasyon, kurlardaki artış ve canlı taleple birlikte satış ve karlılıkta önemli artışlar sağlarken; faaliyet karının büyük bir kısmı

finansman giderlerine gidiyor ve gittikçe özkaynakları azalıyor. KOBİ'lerde borçlanma önemli ölçüde hızlanırken vade yapısı da kısılanıyor. İstihdama pozitif katkıya devam eden KOBİ'ler düşük ve orta-düşük teknoloji eşiğini de aşmıyor. İhracatta rekor kırmaya devam eden KOBİ'lerde Ar-Ge yapan kuruluş sayısı ve Ar-Ge harcamaları da artmaya devam ediyor.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), Mayıs'ta açıkladığı 'İSO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021' araştırmasının ardından, her yıl olduğu gibi bu yıl da daha çok KOBİ'lerin mevcut durumu ve geleceği açısından önemli sonuçları ortaya koyan 'İSO Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021' araştırmasının sonuçlarını da açıkladı. Araştırma her yıl olduğu gibi bu yıl da KOBİ'lerin mevcut durumu ve geleceği açısından önemli sonuçları gözler önüne seriyor.

Üretimden net satışlarda güçlü artış: Araştırmaya göre; 2021'de **ISO İkinci 500**'ün üretimden net satışları yüzde 77.5 artarak 191.1 milyar TL'den 339.2 milyar TL'ye yükseldi. **ISO İkinci 500**'ün üretimden net satışları, 2019'daki yüzde 14.2'lik nispi yavaşlamanın ardından Pandemi'nin yaşandığı 2020'de yüzde 21.7 ile güçlü bir artış göstermişti. 2021'de ise iç ve dış talepteki toparlanmanın yanı sıra enflasyon ve döviz kurlarındaki artışın da etkisiyle **ISO İkinci 500**'ün üretimden satışları yüzde 77.5'lik artışla önemli ölçüde hızlandı.

Geçmiş dönemlerle kıyaslandığında, **ISO İkinci 500**'ün üretimden satışlarında bundan daha yüksek oranlı artışın serinin başladığı 1997'den bu yana sadece 1998'de gerçekleştiği görülüyor. Yüksek enflasyonun yaşandığı söz konusu yılda **ISO İkinci 500**'ün üretimden satışlarındaki artış yüzde 79.3 ile biraz daha yüksek gerçekleşmişti.

KOBİ'lerden güçlü reel artış: **ISO İkinci 500**'ün üretimden net satışlarındaki değişimler, yıl sonu TÜFE enflasyonundan arındırılarak incelendiğinde; 2021'de yüzde 30.4 ile oldukça güçlü bir reel artış yaşandığı görüldü. Bu artış, pek çok değişimin yaşandığı 2021 yılında dahi KOBİ'lerin esnek yapılarıyla üretim ve pazarlama faaliyetlerini başarıyla sürdürdüğünü ortaya koydu. Ancak **ISO** açıklamasında şu uyarıya da yer veriliyor: "Reel değişimler hesaplanırken yıl sonu TÜFE enflasyonu kullanıldı. Ancak 2021 sonunda TÜFE enflasyonu yüzde 36.08 iken ÜFE enflasyonu yüzde 79.89 düzeyinde idi. Dolayısıyla üretici fiyatlarının çok daha hızlı arttığını ve aradaki makasın rekor düzeyde açıldığını da akıldan tutmakta yarar var."

Mali ve Diğer Borçlar

	Tutar (TL)			Değişim (%)		
	2019	2020	2021	2019/2018	2020/2019	2021/2020
Toplam Borçlar	97.693	130.412	243.800	1,0	33,5	86,9
Mali Borçlar	55.198	75.118	132.130	-1,7	36,1	75,9
-Kısa Vadeli Mali Borçlar	25.759	33.576	66.055	-3,1	30,3	96,7
-Uzun Vadeli Mali Borçlar	29.439	41.541	66.076	-0,5	41,1	59,1
Diğer Borçlar	42.495	55.295	111.669	4,7	30,1	102,0
-Kısa Vadeli Diğer Borçlar	38.862	51.353	101.949	10,8	32,1	98,5
-Uzun Vadeli Diğer Borçlar	3.632	3.942	9.720	-34,3	8,5	146,6

Türkiye'nin daha küçük ve orta ölçekli **sanayi** yapısını ortaya koyan **ISO İkinci 500**'ün sonuçlarına bakıldığında, Pandemi'nin ardından yaşanan hızlı toparlanmaya yükselen enflasyonun eşlik ettiği 2021'de bazı göstergelerde oldukça parlak sonuçlar elde edilirken bazı göstergelerde arzu edilen seviyenin altında kaldığı görülüyor.

Borçlanma hızlanıyor, vade yapısı kısılanıyor: **ISO**

İkinci 500'de işletme faaliyetleri giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edilirken borcun vade yapısında da gözle görülür bir kısılma söz konusu. **ISO İkinci 500**'ün gelecek adına tedirgin edici en dikkat çeken göstergeleri, hiç kuşkusuz borç yapısını gösteren tabloda ortaya çıkıyor. Verilere bakıldığında borçlanma önemli ölçüde hızlanırken borçlanmanın vade yapısının da kısıldığı görülüyor. 2021'de mali borçlar yüzde 75.9 artarken geçmiş yıllardan farklı olarak diğer borçlardaki artış yüzde 102 ile daha yüksek gerçekleşti. Böylece mali borçların toplam borçlar içindeki

ISO İkinci 500'ün lideri Ege Seramik

ISO İkinci 500'de ilk sırayı 980.1 milyon liralık üretimden net satış tutarıyla alan 'Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.', 2020'de **ISO 500**'de 481. sıradaydı. Onu çok küçük bir farkla ikinci sırada 979.8 milyon liralık üretimden net satışlarıyla takip eden 'Kozlu Gıda İmalat San. Tic. ve Taahhütçü A.Ş.', 2020'de **ISO 500**'de 363.

sırada yer alıyordu. Onu da çok küçük bir farkla takip eden üçüncü sırada 979.7 milyon lirayla yer alan 'Kangal Termik Santral Elektrik Üretim A.Ş.', 2020'de **ISO İkinci 500**'de 7. sırada bulunuyordu.

57 şirket ISO 500'den geldi

ISO İkinci 500'ün bu yılki listesine 137 yeni **sanayi** kuruluşu girdi. Bunlardan 57 tanesi **ISO 500**'den **ISO İkinci 500**'e düşen şirketlerden oluştu. Listeye geçen seneki **ISO 1000** dışından giren yeni firma sayısı 80 olurken 2020'nin **ISO İkinci 500** listesinden **ISO 500**'e çıkan firma sayısı ise 39 olarak gerçekleşti. 2020'de 578.9 milyon TL ile 251.6 milyon TL bandında üretimden net satış yapan şirketler **ISO İkinci 500** sıralamasında yer alırken 2021 sonuçlarına göre bu bant 980.1 milyon TL ile 444.2 milyon TL arasında oluştu.

Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu- 2021 Yılı'nın 10 Büyük Sanayi Kuruluşu

2020 Sıra No	2021 Sıra No	Kuruluş	Üretimden Satışlar (Net) (TL)
-	1	Ege Seramik	980.095.800
-	2	Kozlu Gıda İmalat	979.795.285
7	3	Kangal Termik Santral	979.671.652
-	4	-	-
-	5	Üstent Kablo San.	978.295.288
-	6	Kandırlılar Hırdavatçılık	977.351.440
-	7	Özyeşer Tel ve Güçlendirme	977.178.765
-	8	Pam Tığ Gıda ve Kimya	971.610.713
-	9	-	-
36	10	Sertel Vida Metal	970.992.378

KAPAK

payı yüzde 57.6'dan yüzde 54.2'ye inerken, diğer borçların payı yüzde 42.4'ten yüzde 45.8'e yükseldi. Başka bir deyişle faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçlar çok daha fazla kullanıldı.

Borçların vadelerine göre gelişiminde ise kısa vadeli mali borçlardaki artış yüzde 96.7 oldu ve uzun vadeli mali borçlardaki yüzde 59.1'lik artışın üzerinde gerçekleşti. Mali borçlara göre daha yüksek artış gösteren diğer borçlar içerisinde ise kısa vadeli borçların payı yüzde 91.3 ile yüksek seviyesini korudu.

Firmaların bankalara olandan çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçları arttı: ISO İkinci 500'de işletme faaliyetleri giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edilirken borcun vade yapısında da gözle görülür bir kısalma söz konusu. 2021'de **sanayi-**

cilerin bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara olan borçlarının artması da yeni bir durum olarak dikkat çekiyor. Finansman koşullarının sıkılaştığı ve kredi imkanlarının daraldığı bugünlerde, **sanayicilerin** içinde bulunduğu bu durum, zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme risklerine işaret etmesi bakımından endişe yaratıyor.

Temel Göstergeler

	2019		2020		2021		Değişim (%)		
	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	Tutar (Milyon TL)	Pay (%)	2019/2018	2020/2019	2021/2020
Üretimden Satışlar (Net)	157.024	87,9	191.096	86,8	339.220	88,2	14,2	21,7	77,5
Faaliyet Karı (Zararı)	16.829	9,4	28.793	13,1	52.578	13,7	-11,5	71,1	82,6
Faiz Amortisman ve Vergi Öncesi Kar/Zarar (EBITDA)	21.921	12,3	34.167	15,5	63.677	16,6	-5,6	55,9	86,4
Dönem Karı (Zararı) (V.Ö.)	10.554	5,9	20.070	9,1	37.700	9,8	17,6	90,2	87,8

Not: Paylar net satışlara göre hesaplanmıştır.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan:

“ISO İkinci 500’ün ihracat başarısı ve istihdama katkısı takdire değer”

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, Araştırma'nın sonuçlarını yazılı bir açıklamayla değerlendirdi: “ISO İkinci 500 çalışmamızın 2021 yılı sonuçları, Dünya ekonomisinin Pandemi krizinden çıkış sancılıyla geçirdiği hareketli bir yılın **sanayiye** yansıyan fotoğrafı niteliğinde. Öncelikle 2021 yılındaki aşu uygulamalarıyla dünyada hemen her sektöre dönük talebin beklenenden erken toparlandığına tanıklık ettik. Bu, beraberinde tedarik krizini getirdi. Gevşek para ve maliye politikalarının sağladığı rekor parasal genişlemenin en yıkıcı yan etkisi ise sonuçlarını bugün de yaşadığımız küresel enflasyon oldu. 2021 yılını çift haneli bir büyümeyle kapatan ülkemizde ise **sanayi** kuruluşlarımız, özellikle dış pazarlardaki performanslarıyla güçlenen küresel talepten payını almış görünüyor. ISO 500'e göre daha küçük ölçekli ve KOBİ niteliğinde şirketlerden oluşan ISO

İkinci 500’ün ihracatı yüzde 35’lik bir büyümeyle 2021’de Türkiye genelinden ve ISO 500’den daha başarılı bir görünüm sunuyor.”

“Borçlanma yapısında belirgin bozulma sözkonusu”

Erdal Bahçivan, şunları söyledi: “Fakat ISO İkinci 500’ün verilerine baktığımızda borçlanma yapısında belirgin bir bozulma dikkatimizi çekmektedir. Veriler ISO İkinci 500’de işletme faaliyetlerinin giderek daha fazla borçlanma ağırlıklı olarak finanse edildiğini ortaya koyuyor. Asıl önemlisi ise borcun vade yapısında da gözle görülür bir kısalmanın olması. Mali borçların toplam borçlar içindeki payı yüzde 57.6’dan yüzde 54.2’ye inerken, diğer borçların payı yüzde 42.4’ten yüzde 45.8’e yükselmiş görünüyor. Bunun anlamı şu; ISO İkinci 500 şirketleri faaliyetlerin finansmanında ve artan işletme sermayesi ihtiyacının karşılanmasında ticari borçları çok daha fazla kullanmışlar. Bir başka deyişle 2021’de **sanayiciler**, bankalara olan borçlarından çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçlanmışlar. Bu, ISO İkinci 500 araştırmalarında karşımıza çıkan yeni bir durum olarak dikkat çekiyor.”

“Ödeme risklerine yönelik işaretler endişe verici”

Erdal Bahçivan, başta ihracatçı **sanayiciler** olmak üzere, şirketlerin son yıllarda nitelikli ve kaliteli finansmana erişimde çeşitli güçlükler yaşadığına dikkat

ISO İkinci 500'ün mali borçlarındaki gelişmeler incelendiğinde de kısa vadeli kaynakların yeniden ön plana çıktığı görülüyor. 2020'de yüzde 44.7 olan kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içindeki payının, beş yıl aradan sonra yeniden yüzde 50'ye yükselmesi dikkat çekiyor. Bu tablonun arkasında, başta ihracatçı **sanayiciler** olmak üzere, şirketlerin en önemli finansal destekçilerinden Türk Eximbank'ın uzun vadeli kredi kaynaklarına erişimde son dönemlerde yaşanan ciddi sorunların da etkili olduğu biliniyor.

ISO İkinci 500 şirketleri, yüksek karlılık rakamlarıyla dikkat çekiyor: ISO İkinci 500, 2021'de karlılık açısından da oldukça başarılı bir yıl geçirmiş gözüküyor. Söz konusu yılda **ISO İkinci 500**'ün faaliyet karı yüzde 82.6 artarak 28.8 milyar liradan 52.6 milyar liraya çıktı. Böylece faaliyet karlılığı 0.6 puan artışla yüzde 13.7'ye

çekti: "Finansman koşullarının sıkılaştığı ve kredi imkanlarının daraldığı son dönemlerde, **sanayicilerimiz** içinde bulunduğu bu durum, zincirleme reaksiyon halinde gelişebilecek ödeme risklerine işaret etmesi bakımından son derece endişe vericidir. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de KOBİ'ler ölçek büyütme, rekabetçiliği artırmak ve pazarını genişletmek için büyük çaplı yatırımlara daha fazla ihtiyaç duyuyor. Buradan hareketle kurlardaki yükseliş ve finansman koşullarındaki sıkılaştırmanın dev şirketlere kıyasla KOBİ'ler için daha zorlayıcı bir ortam oluşturduğuna şüphe yok."

Öte yandan **ISO İkinci 500** şirketlerinin ana büyüklük kriteri olan üretimden satışlarının, 2021'de yüzde 77.5 artarak 191.1 milyar TL'den 339.2 milyar TL'ye yükselmesini önemli bir başarı olarak görebileceğimizi vurgulayan Bahçivan, "İkinci 500 şirketlerinin, 2021'de **ISO 500**'ü aratmayacak şekilde hem faaliyet giderlerini hem de yıl içerisindeki döviz kuru dalgalanmalarını başarıyla yönettikleri de söylenebilir, zira hem EBITDA hem de vergi öncesi dönem karlılığında dikkat çekici iyileşme söz konusu" dedi.

"**Ar-Ge harcamalarında ciddi bir sıçramaya ihtiyacımız var**": Bahçivan, diğer taraftan finansman giderlerinin, büyük kuruluşlarda olduğu gibi İkinci 500'de de karlılığın temel belirleyicilerden biri olmayı sürdürdüğünü ifade etti: "Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle **ISO İkinci 500**'ün finansman giderlerinin 2021'de yüzde 114.4 artarak 20.1 milyar TL'ye yükselmiş olması bunun açık bir göstergesi. Ülkemiz **sanayisinin** teknolojiye dayalı, nitelikli ve katma değer yaratan bir üretim yapısına

yükseldi. Benzer şekilde faiz, amortisman ve vergi öncesi kar yüzde 86.4'lük artışla 34.2 milyar liradan 63.7 milyar liraya ulaştı. Bunun sonucunda FAVÖK karlılığı 1.1 puan artışla yüzde 16.6'ya çıktı. Vergi öncesi kar ve zarar toplamı ise yüzde 87.8 artarak 20.1 milyar liradan 37.7 milyar liraya yükseldi. Bu gelişme satış karlılığını 0.7 puan artışla yüzde 9.8'e taşıdı.

kavuşması, dünya ile rekabetimiz açısından zorunlu. Ne var ki, 2021'de **ISO İkinci 500**'de halen yüzde 70'in üzerinde düşük ve orta-düşük teknoloji ağırlıklı bir yapının aşılamadığı görülüyor. Bu durum, kat etmemiz gereken uzun bir yol olduğunu gösteriyor. Bunun için kuşkusuz Ar-Ge harcamalarında ciddi bir sıçramaya ihtiyacımız var. Nitekim **ISO İkinci 500** sonuçları, **sanayi** kuruluşlarının Ar-Ge'ye ayırdıkları kaynakların üretimden satışlara oranla binde 5'in altında sıkışık kalmış olduğunun altını çiziyor. **Sanayimiz** giderek dijitalleşen küresel rekabet ortamında bundan çok daha fazlasına ihtiyaç duyuyor.

"Sanayinin performansı, birçok yönüyle dikkat çekici"

2021'de **ISO İkinci 500**'ün istihdamının yüzde 5 artarak 261 bin kişiye çıkarken aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artışın ise yüzde 39 olduğunu bildiren Bahçivan, **sanayinin** istihdamı sürükleyici özelliğinin burada da karşımıza çıktığını kaydetti: "2022 itibarıyla, dünyada enflasyon ve büyüme açısından beklentilerin olumsuzlaştığı, 1970'lere dönüş ve 'stagflasyon' endişelerinin arttığı bir dönemden geçiyoruz. **Sanayimizin** de bu hava değişiminden etkilenmemesi ne yazık ki pek de mümkün görünmüyor. Bu bağlamda **ISO İkinci 500**'ün 2021 yılı sonuçları, bir yandan **sanayicilerimizin** değişen koşullara uyum sağlama yeteneğine işaret ederken diğer yandan da zor bir döneme hazırlıklı olmak için çıkarılması gereken dersleri ortaya koyuyor. Özetle; başta da belirttiğim gibi normalleşme sancısıyla geçen 2021'de **sanayinin** göstermiş olduğu performans, birçok yönüyle dikkat çekici."

Karlılık Göstergeleri

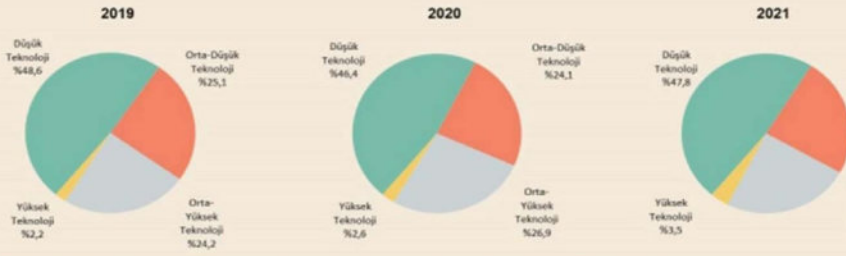
	Tutar (Milyon TL)		Değişim (%)	Net Satışlara Göre Pay (%)	
	2020	2021		2020	2021
Faaliyet Karı	28.793	52.578	82,6	13,1	13,7
+ Diğer Faaliyetlerden Olmayan Gelir ve Karlar	40.399	76.470	89,3	18,3	19,9
Kambiyo Karları	37.006	69.791	88,6	16,6	18,2
Diğer	3.393	6.679	96,9	1,5	1,7
- Diğer Faaliyetlerden Olmayan Gider ve Zararlar	39.376	69.972	77,7	17,9	18,2
Kambiyo Zararları	37.522	66.787	78,0	17,0	17,4
Diğer	1.854	3.185	77,8	0,8	0,8
Üretim Faaliyeti Dışı Gelirler (Net)	1.023	6.498	535,4	0,5	1,7
Net Kambiyo Karları	-516	3.004	-	-0,7	0,8
Diğer	1.539	3.494	127,1	0,7	0,8
Finansman Öncesi Kar	29.816	59.075	98,1	13,5	15,4
Finansman Giderleri	9.371	20.088	114,4	4,3	5,2
Dönem Karı (Zararı) (V.Ö.)	20.070	37.700	87,8	9,1	9,8

KAPAK

KOBİ'ler düşük ve orta-düşük teknoloji eşiğini aşamıyor

Teknoloji Yoğunluklarına Göre Yaratılan Katma Değer Dağılımı (%)

ISO İkinci 500'un dikkat çeken bir başka göstergesi de teknoloji yoğunluklarına göre yarattıkları katma-değer dağılımı. Bu verilere bakıldığında; en yüksek payı yüzde 47.8 ile yine düşük teknoloji yoğunluklu **sanayiler** alırken bu grubun payının geçen yıla göre 1.4 puan artması dikkat çekiyor. Benzer şekilde orta-düşük teknolojilerin payının ise 0.1 puan artarak yüzde 24.2'ye yükseldiği görülüyor. ISO İkinci 500'de orta-

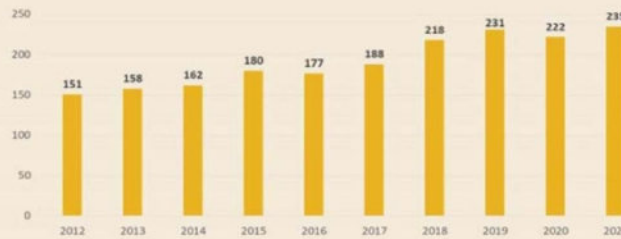
yüksek teknolojilerin payının 2.4 puan düşerek yüzde 24.5'e gerilemesi KOBİ'lerin bu alanda önemli bir eşliği aşmakta zorlandığını ortaya koyuyor.

Diğer taraftan yüksek teknolojilerin payının yüzde 2.6'dan yüzde 3.5'e çıkması da dikkat çekiyor. Yüksek teknolojilerin payındaki artış umut verici olsa da **sanayinin** yüksek teknolojiye geçiş ihtiyacı son derece açık ve maalesef ölçüm yapılan son 9 yılda da önemli bir değişim söz konusu değil.

Ar-Ge yapan kuruluş sayısı artıyor

AR-GE Harcaması Yapan Kuruluşların Sayısı (Adet)

AR-GE Harcamaları

	Anket Verileri			
	2018	2019	2020	2021
AR-GE Harcamaları (Milyon TL)	498,6	721,2	875,0	1.310,3
AR-GE Harcamaları/Üretimden Satışlar (%)	0,36	0,46	0,46	0,39

Sanayi kesiminin rekabetçiliği için Ar-Ge faaliyetleri hayati bir önem taşıyor. Ar-Ge yapan kuruluş sayısı, 2020'deki zorlu koşulların yol açtığı düşüşün ardından 2021'de artış eğilimini kaldığı yerden devam ettirdi ve 235 ile en yüksek seviyesine ulaştı.

Ar-Ge harcamaları 1.3 milyar TL'yi aştı: Ar-Ge yapan firma sayısındaki artışa paralel olarak 2021'de ISO İkinci 500'un Ar-Ge harcamaları anket verileri ile 1.3 milyar TL'yi aştı. Bu rakam, 2020'deki 875 milyon TL'lik harcama tutarına göre yüzde 49.8'lik artışa işaret ediyor. Böylece Ar-Ge harcamaları 2021'de görece hızlı ve yıl sonu TÜFE enflasyonu ile arındırıldığında da reel olarak pozitif bir büyüme göstermiş oldu.

KOBİ'ler döviz kuru dalgalanmalarını yönetme kapasitesini artırdı: 2021'de ISO İkinci 500'de diğer faaliyetlerden olağan gelir ve karlar 76.5 milyar TL iken, diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlar 70 milyar TL oldu. Bu iki kalem arasındaki fark alındığında, ISO İkinci 500'ün 6.5 milyar TL'lik üretim faaliyeti dışı gelir elde ettiği ortaya çıkıyor. Söz konusu büyüklüğün içerisinde yer alan kambiyo işlemleri, 2020'nin aksine 2021'de karlılığı artırıcı etki yapmış görünüyor. Bu durum, KOBİ niteliğindeki kuruluşların döviz kuru dalgalanmalarını yönetme kapasitesini artırdığını göstermesi açısından oldukça önemli bulunuyor.

Faaliyet karının büyük bölümü finansman giderlerine gitti: Finansman giderleri, sanayi kuruluşlarının karlılıklarında temel belirleyicilerden biri olmayı 2021 yılında da sürdürdü. Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki yükselişin etkisiyle ISO İkinci 500'ün finansman giderleri 2021'de yüzde 114.4 oranında artarak 20.1 milyar TL'ye yükseldi. Aynı yılda faaliyet karı yüzde 82.6'lık artışla 52.6 milyar TL'ye çıktı. Böylece 2020'de yüzde 32.5 olan finansman giderlerinin faaliyet karına oranı 2021'de yüzde 38.2'ye yükseldi. Kısacası ISO İkinci 500 şirketleri, 2021 yılında elde ettikleri faaliyet karının daha büyük bir bölümünü finansman giderlerine ayırmak durumunda kaldı.

Yüksek oranlı bilanço büyümesinin kaynağı toplam borçlar ve özkaynaklar: ISO İkinci 500'ün ana bilanço kalemleri ve son 3 yılda gösterdiği değişimler incelendiğinde, 2021'de ISO İkinci 500'ün bilanço büyümesinin yüzde 82.1 olduğu görülüyor. Bu yüksek oranlı büyümenin kaynağında yüzde 86.9 artan toplam borçlar ve yüzde 74.6 büyüyen özkaynaklar yer aldı. 2021'de borçlanma eğilimi hızlanırken karlılıktaki artışın da desteğiyle güçlü bir özkaynak büyümesi sağlandı. Diğer taraftan duran varlıklar yeniden değerlendirme uygulamasının da katkısıyla yüzde 75.5 büyürken dönen varlıklardaki artış yüzde 85.4 ile daha yüksek gerçekleşti. Artan işletme sermayesi ihtiyacı dönen varlıkların artışını destekledi.

Özkaynakların payı azalıyor: ISO İkinci 500 şirketlerinin borç/özkaynak ilişkisine bakıldığında, 2021'de borç/özkaynak dengesinin özkaynaklar aleyhine gelişimini sürdürdüğü görülüyor. ISO İkinci 500'de özkaynakların payı 2020'de yüzde 39.2 iken 2021'de yüzde 37.5'e geriledi. 2020'de yüzde 60.8 olan toplam borçların payı ise 2021'de yüzde 62.5'e yükseldi. Böylece söz konusu pay 2017'den bu yana en yüksek düzeyine çıktı.

Duran varlıklar aleyhine yaşanan bozulma artarak devam ediyor: ISO İkinci 500'ün dönen ve duran var-

lıkları arasındaki ilişkiye bakıldığında; duran varlıklar aleyhine yaşanan bozulmanın artarak devam ettiği görüldü. 2020'den 2021'e dönen varlıkların payı yüzde 66.4'ten yüzde 67.6'ya yükselirken, duran varlıkların payı yüzde 33.6'dan yüzde 32.4'e geriledi. Dönen varlıklar payının yükselmesi, sanayi kuruluşlarının işletme sermayesi ihtiyacındaki artışı ortaya koydu. Diğer taraftan yeniden değerlendirme uygulamasının da katkısıyla yüzde 82.9 artan maddi duran varlıklar yatırımlardaki canlanmaya işaret etti.

Devreden KDV alacakları ciddi sorun olmayı sürdürüyor: Sanayicilerin son yıllarda makul bir çözüm bulunmasını beklediği konulardan biri olan devreden KDV alacakları, gerek ISO 500 gerekse ISO İkinci

Finansman Giderleri / Faaliyet Karı (%)

	Tutar (Milyon TL)			Değişim (%)		
	2019	2020	2021	2019/2018	2020/2019	2021/2020
Finansman Giderleri (Milyon TL)	7.989	9.371	20.088	-20,1	17,3	114,4
Faaliyet Karı (Zararı) (Milyon TL)	16.829	28.793	52.578	-11,5	71,1	82,6
Finansman Giderleri / Faaliyet Karı (%)	47,5	32,5	38,2	-	-	-

İkinci 500'den ihracatta rekor

2021'de iktisadi ve sosyal faaliyetlere geri dönüş ve ekonomilerdeki hızlı toparlanmaya bağlı olarak küresel ticarete önemli bir büyüme yaşandı. Dünya ticaretindeki bu büyüme, Türkiye'nin ihracatını pozitif etkilerken küresel tedarik zincirlerindeki değişim de Türkiye'ye yönelik önemli bir ilave tedarik talebi yarattı. Bütün bu gelişmelerin etkisiyle 2021'de Türkiye'nin toplam ihracat artışı yüzde 32.8, sanayi ihracatı artışı yüzde 33.2 ile birbirine oldukça yakın gerçekleşti.

Aynı yılda ISO İkinci 500'ün ihracatı yüzde 35.4 artarak 13.5 milyar dolarla rekor seviyeye ulaştı. Böylece ISO İkinci 500'ün Türkiye toplam ihracatı içindeki payı yüzde 6, sanayi ihracatı içindeki payı ise yüzde 6.2 oldu ve her iki oran da 2020'ye göre 0.1 puan artış kaydetti. İhracat tarafındaki bir diğer önemli gelişme de ihracat yapan firma sayısındaki artış eğilimi. ISO İkinci 500'de 2018'de 450 bandını aşan ihracat yapan firma sayısı 2021'de 468'e yükseldi. Bu durum, nispeten daha küçük ve orta ölçekli kuruluşların dış pazarlara açılma ve talep dalgalanmalarına karşı esnekliklerini artırma konusunda oldukça başarılı bir performans sergilediğini ortaya koyuyor.

KAPAK

500 şirketleri için ciddi bir sorun olmayı sürdürüyor. Bu yük ISO 500 için 2021'de yüzde 91 artışla 23.6 milyar TL olarak gerçekleşmişti. ISO İkinci 500'de ise devreden KDV bir önceki yıla göre yüzde 105.6 artarak 5.1 milyar TL'ye yükseldi. Bu da sanayi kuruluşlarımızın giderek artan yatırım ve işletme sermayesi ihtiyacına karşın devlete sıfır faiz ve sonsuz vade ile borç vermeye devam ettiğini ortaya koydu.

Kar eden kuruluş sayısı 443'ten 437'ye geriledi: 2021'de yaşanan hızlı toparlanmaya karşılık özellikle yılın ikinci yarısında artan döviz kurları, üretim maliyetleri ve enflasyon firma karlıklarına farklı şekillerde yansımış gözüküyor. 2021'de ISO İkinci 500'de kar eden kuruluş sayısı 443'ten 437'ye geriledi. Buna rağmen son 9 yılın ikinci en yüksek sayısına ulaşıldı. FAVÖK açısından bakıldığında ise geçen yıla göre küçük bir düşüş söz konusu olsa da ISO İkinci 500'ün çok büyük bir bölümü (492 firma) yılı karla kapattı.

ISO İkinci 500 istihdamı yüzde 5 arttı: Sanayi sektörü, istihdam ve nitelikli insan kaynakları için en önemli alanlardan biri olmayı sürdürüyor. 2021'de iş ve çalışma hayatındaki normalleşme adımlarının yanı sıra sanayi sektörünün yüksek oranlı büyümesi istihdama pozitif katkı sağladı. Yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda 2021'de ISO İkinci 500'ün istihdamı yüzde 5 arttı. Aynı yılda ödenen maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 39 oldu. ISO 500 gibi ISO İkinci 500 de istihdama güçlü katkı yapmayı sürdürdü.

Yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı yükseliyor; 74'e ulaştı: ISO İkinci 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı son 3 yıldır artış eğilimini sürdürüyor. 2019'dan 2021'e her yıl beşer adet artış gösteren yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 2021'de 74 ile en yüksek seviyesine ulaştı. Bu artışta firmaların sermaye yapılarındaki değişimlerin yanı sıra ISO 500 ile ISO İkinci 500 arasındaki geçişler de etkili olmuş gözüküyor.

Halka açık kuruluş sayısı 31'e yükselse de sınırlı kalmaya devam ediyor: ISO İkinci 500'de halka açık kuruluşların sayısı 2021'de bir önceki yıla göre 7 adet artarak 31'e yükselse de sınırlı kalmaya devam etti. Verinin toplanmaya başladığı 2017'de 35, 2018'de 37, 2019'da 35, 2020'de 24 olan halka açık kuruluş sayısı aradan geçen beş yılda önemli bir değişim göstermedi. Halka açılmalar, sermayenin tabana yayılması ve şirketlerin bir finansman enstrümanı olarak kullanılması açısından oldukça önemli. Ancak halka açık kuruluşlar sayısının yatay seyri, henüz çok az sayıda şirketin bu yönetimi kullandığını gösteriyor. Diğer taraftan 2021'de halka açılmalarda yaşanan önemli artışa rağmen bunun ISO İkinci 500'e yansımalarının sınırlı kalması da dikkat çekici.

Coğrafi Dağılım
(Bağlı Bulunduğu Oda Bilgisine Göre)

Bağlı Bulunduğu Oda	Kuruluş Sayısı					
	2016	2017	2018	2019	2020	2021
İstanbul Sanayi Odası	166	157	156	151	141	132
Ege Bölgesi Sanayi Odası	40	40	41	38	40	45
Gaziantep Sanayi Odası	32	33	33	35	38	38
Kocaeli Sanayi Odası	32	39	38	37	40	34
Bursa Ticaret ve Sanayi Odası	30	30	25	28	29	32
Ankara Sanayi Odası	21	19	20	24	20	18
Adana Sanayi Odası	10	13	14	12	15	16
Konya Sanayi Odası	12	16	15	15	14	14
Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası	14	16	17	15	17	13
Kayseri Sanayi Odası	16	14	12	13	12	13
Denizli Sanayi Odası	13	12	11	8	11	11
Cerkezköy Ticaret ve Sanayi Odası	8	7	8	9	6	8
Manisa Ticaret ve Sanayi Odası	7	9	8	9	9	8
Balıkesir Sanayi Odası	9	7	7	6	4	6
Samsun Ticaret ve Sanayi Odası	4	3	8	9	7	6
Eskişehir Sanayi Odası	9	10	11	9	7	5
Sakarya Ticaret ve Sanayi Odası	13	12	13	13	13	5
Diğer Odalar	64	63	65	69	77	96

Sanayideki Anadolu ağırlığı artıyor

ISO İkinci 500'de yer alan kuruluşlar bağlı olduğu oda bilgilerine göre sıralandığında, sanayideki Anadolu ağırlığının artmakta olduğu ve Türkiye'deki dağılımının daha dengeli bir gelişim göstermeye başladığı dikkat çekiyor.

132 şirket ile ISO birinci, 45 ile ikinci EBSO, 38 ile üçüncü Gaziantep, 34 ile dördüncü Kocaeli: Son yıllarda sayısal olarak düşüş yaşanmasına karşın en büyük pay 132 şirket ile hala İstanbul Sanayi Odası'na ait. Bu sayı 2016'da 166 idi. İstanbul'u 45 şirket ile Ege Bölgesi Sanayi Odası, 38 şirket ile Gaziantep izlerken, Kocaeli 34, Bursa 32, Ankara 18 şirket ile üst sıralarda yer alıyor.

Sektörel Dağılım
(ISO'nun 10'lu Sektör Tanımına Göre)

	Firma Sayısı						Üretimden Net Satışlar (Piy. %)
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Gıda Ürünleri Sanayii	95	107	101	97	90	91	18,3
Tekstil Ürünleri Sanayii	81	82	85	86	86	81	15,4
Kimyasal Ürünler, Plastik ve Kauçuk Ürünleri Sanayii	67	66	61	66	72	68	13,9
Ana Metaller ve Makine İmalat Sanayii	58	56	62	60	65	71	13,9
Kuma, Deri, Toprak ve Yarı Sanayii	30	32	33	38	44	39	7,9
Orman, Kağıt Ürünleri, Mobilya ve Basım Sanayii	39	36	36	37	36	37	7,7
Elektrik Teçhizat ve Elektronik Ürünleri Sanayii	35	31	28	32	29	38	7,5
Maden, Taş ve Toprak Ürünleri Sanayii	44	44	46	37	30	31	6,4
Metal Eya Sanayii	20	15	22	21	21	25	5,1
Çiğim Eyalet Sanayii	30	31	26	26	27	19	4,0

ISO İkinci 500'ün yüzde 60'tan fazlası gıda, tekstil, metal, makine, kimya, plastik, kauçuk sektörlerinde: ISO İkinci 500'ün, ISO tarafından oluşturulmuş olan 10'lu sektör gruplandırmasına göre dağılımına bakıldığında, ISO İkinci 500 içerisinde yer alan firmaların yüzde 60'ından fazlasının 4 sektör grubunda toplandığı görülüyor. Bunlar sırasıyla 91 firmayla 'gıda ürünleri sanayi', 81 firmayla 'tekstil ürünleri sanayi', 71 firmayla 'ana metaller ve makine imalat sanayi' ve 68 firmayla 'kimyasal ürünler, plastik ve kauçuk ürünleri sanayi' sektörleri. Söz konusu dört sektör aynı zamanda 2021 yılı verilerine göre üretimden net satışların da yüzde 60'ından fazlasını gerçekleştiriyor. Firma sayısına paralel olarak, üretimden net satışlarda da en yüksek ağırlığın 'gıda ürünleri sanayi' grubunda olduğu görülüyor. 2016 yılıyla kıyasladığımızda sektörel dağılımdaki en çarpıcı değişimler, firma sayılarının 'ana metaller ve makine imalat sanayi' grubunda 12 artmasına karşılık 'maden, taş ve toprak ürünleri sanayi'nde 13 azalmış olması.

Yalçın Sönmez

yalcinsonmez@kobiefor.com.tr

EDİTÖR

SÜRDÜRÜLEBİLİR AYARLAR

Tam güzel havaların cazibesine kendimizi kaptırmış ve 'Pandemi'den kurtuluyoruz' derken ülkemizde de Dünya'da olduğu gibi Koronavirüs vakaları hızla artmaya başladı. Anlaşıldı ki Koronavirüs ile birlikte bir süre daha yaşamaya devam edeceğiz. Bütün yazılarımızda vurguladığımız; Pandemi'nin bitmediğini belirterek, özenle uymayı hatırlatmaya çalıştığımız; 'Mesafe-Temizlik-Havalandırma' tedbirlerine daha fazla dikkat etmek zorundayız. Hastaneler dışında zorunluluğu kaldırılan 'Maske'yi kalabalıklarda, dar kapalı alanlarda, toplu taşımada takmak faydalı olacaktır. Uzmanların da açıkladığı gibi 'risk grubu'ndakilerin de aşılmasını mutlaka yaptırmaları gerekiyor. Şimdi sorumluluk hepimizde. Ben 4. hatırlatma doz aşımı yaptırarak, üzerime düşen sorumluluğu yerine getirdim. HEP BİRLİKTE BAŞARACAĞIZ.

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Türkiye'nin İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2021 araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Ağırlığı KOBİ'lerden oluşan **ISO İkinci 500** araştırmasını dergimizin bu ay Kapak konusu olarak işledik. Sonuçların ülkemizin 'Tedarik Zinciri Merkezi' olma potansiyelini ve tamamlaması gereken eksiklerini yansıttığını düşünüyorum. **ISO İkinci 500**'ün yüzde 70'in üzerinde düşük ve orta düşük teknoloji ağırlıklı yapısıyla bile ihracatta yüzde 35'lik büyüme performansı küresel pazardan aldığı pay, ayrıntılı ve derinlemesine değerlendirilmesi gereken önemli bir göstere.

Dergimizde başlıkta vurguladığımız gibi 'HERŞEY YÜKSELİŞTE' (talep, üretim, istihdam, satış, ihracat, karlılık, enflasyon, kur, borç, finansman maliyeti). Şimdilik proaktif olarak hesabın ve ayarların bu irtifadaki koşullara göre yapılması gerekiyor. Öyle ki çok hızlı bir değişim ve dönüşümün yaşandığı Dünya'da, her şeyin çok oynak ve belirsiz olduğu bir süreçten geçiyoruz. Tedarik zincirlerindeki kırılma, enflasyon, FED'in ve gelişmiş ülke Merkez Bankaları'nın faiz artırımları ile finansa erişim zorluğu ve finansman maliyetlerinin artışı; sonuçta ekonomide yavaşlama ve durgunluk beklentisi.

Dengeyi sağlamanın hassaslaştığı, hesap kitap yapmakta zorlanılan, endişelerin çoğaldığı, sıkıntılı, zorlu bir dönemdeyiz.

Bu dönemde kendi durumumuzu ve potansiyelimizi anlamamıza yardımcı olacak **ISO İkinci 500** araştırmasında öne çıkan bazı sonuçları paylaşmak istiyorum: "Üretimden net satışlarda güçlü artış; yüzde 77.5 artarak 191.1 milyar TL'den 339.2 milyar TL'ye yükseldi. Borçlanma hızlanıyor, vade yapısı kısalıyor. 2021'de mali borçlar yüzde 75.9 artarken diğer borçlardaki artış yüzde 102 gerçekleşti. Firmaların bankalara olandan çok daha büyük bir hızla başka firmalara borçları arttı. Kısa vadeli mali borçlardaki artış yüzde 96.7 oldu, uzun vadeli mali borçlardaki yüzde 59.1'lik artışın üzerinde gerçekleşti. **ISO İkinci 500** şirketleri, yüksek karlılık rakamlarıyla dikkat çekiyor. 2021'de faaliyet karı yüzde 82.6 artarak 28.8 milyar liradan 52.6 milyar liraya çıktı. KOBİ'ler döviz kuru dalgalanmalarını yönetme kapasitesini artırdı. Faaliyet karının büyük bölümü finansman giderlerine gitti. Yüksek oranlı bilanço büyümesinin kaynağı toplam borçlar ve özkaynaklar. Bilanço büyümesinin yüzde 82.1 olduğu görülüyor. Borç / özkaynak ilişkisinde özkaynakların payı azalıyor. İhracat yüzde 35.4 artarak 13.5 milyar dolarla rekor seviyeye ulaştı, istihdam yüzde 5 arttı. **Sanayideki** Anadolu ağırlığı artıyor. 132 şirketle birinci **ISO**, 45'le ikinci **Ege Bölgesi Sanayi Odası (EBSO)**, 38'le üçüncü Gaziantep, 34'le dördüncü Kocaeli, onu 32'yle Bursa, 18'le Ankara izliyor. Yüzde 60'tan fazlası gıda, tekstil, metal, makine, kimya, plastik, kauçuk sektörlerinden. KOBİ'ler düşük ve orta-düşük teknoloji eşliğini aşmıyor. En yüksek payı yüzde 47.8'le düşük teknoloji yoğunluklu **sanayiler** alırken; orta-düşük teknolojilerin payı ise yüzde 24.2. Ar-Ge yapan kuruluş sayısı artıyor. Ar-Ge harcamaları 1.3 milyar TL'yi aştı."

Sahip olduğumuz potansiyel ve özellikler gösteriyor ki uygun ortamı ve koşulları sağlarsak krizi fırsata çevirebiliriz. Demokraside, hukukta ve ekonomide yapacağımız reformlarla, istikrar ve güven ortamını oluşturup; yatırımları, üretimi, istihdamı ve ihracatı arttırarak; Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda rekabetçi yerli üretimle yüksek katma değerli büyüyebiliriz.

30 Ağustos Zafer Bayramı kutlu olsun.

Sahip olduğumuz potansiyel ve özellikler gösteriyor ki uygun ortamı ve koşulları sağlarsak krizi fırsata çevirebiliriz. Demokraside, hukukta ve ekonomide yapacağımız reformlarla, istikrar ve güven ortamını oluşturup; yatırımları, üretimi, istihdamı ve ihracatı arttırarak; Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda rekabetçi yerli üretimle yüksek katma değerli büyüyebiliriz.

ISO Türkiye İmalat PMI temmuzda 46,9 oldu

İSTANBUL Sanayi Odası (ISO) Türkiye İmalat Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI), temmuzda 46,9'a geriledi. ISO Türkiye İmalat PMI anketinin temmuz ayı sonuçları açıklandı. Eşik değer olan 50,0'nin üzerinde ölçülen tüm rakamların sektörde iyileşmeye işaret ettiği anket sonuçlarına göre, haziran ayında 48,1 olarak ölçülen manşet PMI, temmuzda 46,9'a gerileyerek üst üste 5. ay eşik değer 50'nin altında kaldı. Endeks, faaliyet koşullarında mayıs ayından beri en belirgin yavaşlamaya işaret etti. Temmuzdaki yavaşlama, genel bir talep yetersizliğinden kaynaklanırken, belirsiz piyasa koşulları ve devam eden fiyat baskıları bu sorunu derinleştirdi.

Hem üretim hem de yeni siparişlerde temmuzda Covid-19 salgınının ilk dalgasından bu yana en belirgin ivme kaybı gözlemlendi. Talep tarafındaki nispeten olumlu gelişme, yeni ihracat siparişlerindeki yatay seyir oldu.

Bir diğer olumlu gösterge de bazı firmaların kapasite genişletme çabalarına bağlı olarak istihdam artışının devam etmesiydi.

O SANAYİCİ KONUŞTU

MERKEZ Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun "Alma abi, alma" dediği sanayici Adem Genç konuştu: "Ben 100 liralık betonu 200 liraya satamazken, bankalar yüzde 14'e aldığı parayı yüzde 40'a nasıl satıyor?" ► **HABERİ 5'TE**

O SANAYİCİ KONUŞTU

MERKEZ BANKASI BAŞKANI ŞAHAP KAVCIOĞLU'NUN, "ALMA ABİ, ALMA" DEDIĞİ SANAYİCİ ADEM GENÇ, "BEN BETON SATIYORUM. BANKA DA PARA SATIYOR. BEN 100 LİRALIK BETONU 200 LİRAYA SATAMAZKEN, BANKALAR YÜZDE 14'E ALDIĞI PARAYI YÜZDE 40'A NASIL SATIYOR?" DİYE SORDU.

Independent Türkçe

OLAĞAN toplantıları sakın geçen İstanbul Sanayi Odası (İSO) Meclisi'nin 29 Temmuz'da gerçekleşen son toplantısı, alışılmadığı üzere hâlâ gündemdeki yerini koruyor. Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun "ucuz krediyi bulup yatırım yapacakken ya da daha ucuz maliyetle piyasaya girecekken, stok yapılması gerektiğini" söylemesinin ardından İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan buna itiraz etmişti. Kavcıoğlu ve Bahçivan'dan sonra İSO Meclisi'ndeki soru-cevap kısmında sorusunu yönelten isimlerden biri de Türkiye Hazır Beton Birliği Yönetim Kurulu Üyesi ve İSO Meclis Üyesi Adem Genç'ti. Genç'in "Bankaları yüzde 14 ile fonluyorsunuz. Bankalar bunu yüzde 36-40 faizle satıyor" demesi üzerine Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu'nun cevabı ise beklenmedik olmuştu: "Alma abi, alma!..."

BANKALAR 21 MİLYAR LİRA KÂR AÇIKLADI; VAHŞİ KÂRLAR OLMAMALI

Independent Türkçe'ye konuşan Genç, "Ekonomi gazetelerine bakıyorum. İki banka altı ayda 21 milyar lira kâr elde etmiş. Şimdi buna sevinelim ama bir yandan da bu, geçen seneye göre yüzde 268 artmış. Neyine sevine-

İSO Meclisi'nin 29 Temmuz'da gerçekleşen son toplantısı, alışılmadığı üzere hâlâ gündemdeki yerini koruyor.

lim? Yüzde 20 faizle mevduat toplayıp yüzde 40'lan satıyor. Bankaların da elini taşın altına koyması lazım" ifadelerini kullanmıştı. Oradaki amacını açıklayan Genç, "Bunun için engellemiyorsunuz ya da bunu engel olacak bir şey yok mu? Buna bir bakın" demek istedim. Genç şöyle devam etti: "Şahap Bey, 'Alma abi alma' derken, 'Hiç kimse bu yüksek faizlerden kredi kullanmazsa, faizleri de bu kadar yükselte-

Adem Genç

mezler, düşürmek zorunda kalırlar' demek istedi. Ama tabii ki kredi kullanmamak şu an mümkün değil. Mesela mazotu peşin alacaksınız. Mali vadeli satıyorsunuz, kredi kullanmak zorundasınız. 'Kimse kredi almazsa faizler belki düşer' de olmuyor işte, kimse mücadele edemiyor. Çek yazılacak, ödemelerin var, temerrüde düşeceksiniz."

BANKALARA BİR ŞEY DENMİYOR MU?

"Bankalara bir yaptırım uygulanabiliyor mu? Bankalara bir şey denmiyor mu?" demek istediğini belirten Genç, "O bize kalsın" cevabını aldığını hatırlat-

tı ve ekledi: "Sanayici stok yapmasın" dıyorsa bankacıya da "Kardeşim 14'ten aldığın parayı 40'tan satamazsın" demeli. Kamu bankalarında kredi faizlerinin düşük olduğunu yineleyen İSO Meclis Üyesi, "Ama devlet bankalarının da gücü nereye kadar dayanacak? Kaç kişiye ne kadar kredi verebilecekler? Yani Şahap Bey'in dediği gibi faizlerin düşebilmesi için bütün sanayinin ağız birliği edip "almıyoruz sizden" demesi lazım ama sanayicinin birlik olabilecek durumu yok. Tabii tek parametre faiz de değil. Bir taraftan döviz artıyor, diğer taraftan faiz, bir taraftan da para yok insanlarda" diye konuştu. Haber Merkezi

MİNE
UZUN

Yine bir iletişim kazası

Sanırım ben bir şeyleri yanlış biliyorum. Gerçi araştırdım, baktım. Sordum. Soruyu sorduğum kişiler bu ne biçim soru diye tuhaf tuhaf yüzüme baktılar. Nezaketlerinden bir şey de diyemediler. Neyse. Ezcümle döviz almak suç değil.

Diğer yandan şuna da baktım. Bir mal üretmek üzere hammadde almak, bu hammaddenin fiyatı hem dünyadaki kendi değeri, hem de bizim paramızın değer kaybetmesi nedeniyle, her geçen gün daha da pahalaniyorsa o anki ihtiyaçtan daha fazlasını almak ve üretiminin aksamamasını sağlamaya çalışmak da bir **sanayici** için suç sayılamayacağı gibi aslında rasyonel bir davranış biçimi. Hele ki pandemi sürecinde tedarik zinciri kırılmak üzere iken. Türkiye bugün büyüyor, resesyona girmiyor diye övünüyorsa, ihracat rekordan rekora koşuyor diye anlatılıyorsa burada **sanayicilerin** rasyonel hareketlerinin payını göz ardı edemeyiz.

Diğer yandan Sayın Kavcıoğlu'nun bankalardan ucuz kredi bulup döviz alıyorlar dediği **sanayici** (öyle yapıyorlar iddiasında değilim) sonuça bu krediyi Türkiye'nin kurulduğu günden beri göz bebeği olan çok önemli kurumlarından BDDK denetimindeki bankalarından alıyor. Bu bahsi geçen bankaların üç tanesi de kamu bankası. Bir banka verdiği kredinin nasıl kullanılacağını bilmeden veriyorsa bu durum çok daha acı. Üstelik çözümü çok kolay olan bir durum. Krediyi kime ne için kullansın diye veriyorsan karşı tarafa fatura karşılığı paranın çıkışını yaparsın. Hem her şey kayıt altında olur. Hem amaca yönelik kullanılmış olur.

TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun katıldığı **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** Meclis toplantısından kafama takılan önemli noktalardan biri de "Bankaları yüzde 14 ile fonluyorsunuz. Bankalar bunu yüzde 36-40 faizle satıyor" eleştirisi üzerine Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu'nun yanıtı idi.

"Alma abi, alma!..."

Maalesef "krediyi alma abi, et pahalı et alma abi, mevsiminde olmayan sebze yi alma abla, kilo ile alma gram ile al abla" önerileri ile işler yoluna girmiyor, girmeyecek de...

İşin bence daha ilginç tarafı ise basın önünde TCMB Başkanı Kavcıoğlu ile **ISO Başkanı** Bahçivan arasında yaşanan tartışma. Toplantı başlamadan herhalde iki heyet bir araya gelip çay-kahve içmişlerdir. Bu konuların orada konuşulması daha sık olmaz mıydı?

Ve bence en tehlikelisi "Elimizde liste var" söylemi. Şık da değil, etik de değil, doğru da değil. Diyelim ki liste var. Kim bunlar? Döviz alan **sanayiciler**. Suç mu işlemişler? Hayır. Eee o zaman bu aba altından sopa göstermek de neyin nesi. Biz tamamen vazgeçtik galiba yabancı yatırımcıdan. Bu sözlerin bir yabancı yatırımcı için ne anlama geldiğini biraz oturup düşünmekte fayda var.

Bu arada **sanayiciye**, vatandaşa eğer "döviz alma, olanı da boz" diyeceksen, yollara, köprülere, havalimanlarına da döviz bazlı garanti de vermeyeceksin.

Sanayici onca stok maliyetine giriyor, belki bu maliyetler nedeniyle önemli ölçüde kârandan yiyor ki üretim sekteye uğramasın.

Onun için Türkiye'de resesyona riski yok diye övünürken bunları da göz önüne almak lazım.

Ve son bir not:

Bunun konu ile ilgisi pek yok. İlk başta hatırladığım size çok kişisel bir sızlanma gibi gelebilir. Dün Covid-19 aşımı olmak üzere günlerce öncesinden aldığım randevuma gittim. Ve bana iki kişinin randevularına gelmedikleri ve 6 kişi tamamlanmadığı gerekçesiyle yeniden randevu almamı söylediler. Çünkü Sağlık Bakanlığı uygulaması böyleymiş. Muhtemelen teknik bir açıklaması vardır. Ancak 85 milyonluk bir ülkenin sağlık bakanlığının aşamayacağı bir teknik sorun olduğunu sanmam. Konuyla pek ilgisi yok dedim. Hiç ilgisi yok demedim dikkat ederseniz. Planlama her şeydir. Bu örnekte mesela hastaneye gitmek için ayrılan vakit, yakılan benzin, mesaiden gidenler de milli servet...

Ticari kredi faizleri yüzde 50'ye dayandı

TOBB Başkanı **Rifat Hisarcıklıoğlu**, Sektör Meclisleri İstişare Toplantısı'nda finansman sorununa dikkat çekti. Hisarcıklıoğlu, en büyük sıkıntıyı KOBİ'lerin yaşadığını vurgulayarak, bazı bankaların ticari kredilere yüzde 30 ila 50 arasında faiz uyguladığını açıkladı. **S4**

İş dünyası da sanayici gibi düşünüyor

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, **sanayicilerin** ardından bu kez iş dünyası ile bir araya geldi. **Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)** Sektör Meclisleri İstişare Toplantısı'nda konuşan Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, **İSO** Meclis toplantısındaki 'stokçuluk' tartışmasını **TOBB** salonuna taşıdı

MERKEZ Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, "Reel sektöre verilen desteklerin kurlar ve enflasyonda istikrarsızlık oluşturmayacak şekilde kullanılmasında kararlıyız" dedi. Merkez Bankası (TCMB) Başkanı Şahap Kavcıoğlu, ihracatçılar başta olmak üzere imalatçı şirketlere düşük maliyetle sağlanan finansmanın "hedefli olarak doğru firmalara" ulaşmasını istediklerini, bunda şu anda kısmen başarılı olduklarını ifade etti. Kavcıoğlu, 2021'in

ilk 6 ayında TL firma kredi net kullanımının 75,6 milyardan 2022'nin aynı döneminde 820 milyar liraya çıktığını, bunun önemli derecede artış olduğunu söyledi. Kavcıoğlu, yabancı para dahil, tüm kredilerin 2021-2022 ilk yarısındaki kullanımının büyüme oranının, kur etkisinden arındırılmış olarak, yüzde 500'lere yakın gerçekleştiğine işaret etti. Kavcıoğlu, 2022 yılının ilk yarısında sağlanan krediler 2021 yılının tümünün nere-

deyse 3 katına ulaştığını belirterek, "KOBİ kredileri ise yılın ilk 6 ayında 372,8 milyar lira ile 2021 yılının aynı dönemindeki 27,3 milyar liranın üzerindedir. Krediye erişim, kredi kullanan firma sayılarına da yansımıştır. Aralık 2021 ile Haziran 2022 arasında kredi verilen firma sayısı 1 milyon 878 binden yaklaşık 2 milyona ulaşmıştır. Kredi kullanan KOBİ'lerin sayısı ise 195 bin adet yükselerek 2 milyon 56 bin olmuştur" diye konuştu.

'Merkez Bankası ile manzaramız aynı değil'

SANAYİCİ, TCMB Başkanı Şahap Kavcıoğlu arasında yaşanan tartışmanın yankıları ise sürüyor. **Sanayiciler**, TCMB'nin politika faizi yüzde 14 iken bankalarda yüzde 50'lere varan oranlarda kredi faizleriyle karşı karşıya kaldıklarını ve Eximbank'tan da yeterli kredi desteğini alamadıklarını söylemiş, Kavcıoğlu ise 'ucuz kredi kullanıp döviz alıyorsunuz, hepinizin listesi elimizde var' gibi ithamlarda bulunmuştu. Bloomberg HT yayınına katılan Denizli Ticaret Odası Yüksek İstişare Kurulu Üyesi Süleyman Kocaser,

politika faizi ile reel faizler arasında uçurum olduğunu, TCMB Başkanı'nın gördüğü manzara ile reel sektörün içinde bulunduğu manzaranın aynı olmadığını belirtti. Balıkesir Ticaret Odası Başkanı Rahmi Kula ise "Devlet bankaları 2018 yılından bu yana hiç frene basmamışlardı. **Sanayicilerin** üretim durmaması için yapması gereken bir stok seviyesi var ve bu seviyenin altına inilemez" dedi. AKP'li Metin Külünk ise Kavcıoğlu'nun açıklamalarının suç duyurusu niteliğinde olduğunu belirterek, şirketleri açıklamasını istedi.

Hisarcıklıoğlu'ndan bankalara uygun kredi çağrısı

TOPLANTININ açılışında konuşan **TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu**, yeniden reel sektörün finansman sorununa dikkat çekti. Hisarcıklıoğlu, "Son dönemde, finansmana ulaşım zorlaşmış, bu yönde gelen şikâyetler artmıştır. En büyük

sıkıntıyı da; en fazla gözetilmesi gereken küçük ve orta ölçekli işletmelerimiz yaşamaktadır. Bankalarımızdan fonlama maliyetlerini de dikkate alarak, reel sektöre rüme uygun koşullarla kredi sağlamaları beklenmektedir" dedi.

Krediler döviz borcuna

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu ile **Istanbul Sanayi Odası** Meclis üyeleri arasında yaşanan krediye ulaşamaması üzerinden çıkan tartışma TL cinsi ticari kredilerin nereye kullanıldığına yönelik sorunu yeniden alevlendirdi. Dünya'nın haberine göre, Bankacılık sektörü kaynakları yüksek enflasyon ve kurdaki hareketler nedeniyle kredilerin büyük bir bölümünün işletme sermayesi ihtiyacına yönlendirildiğine dikkat çekerek Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verileri bir kısmı ile de döviz kredisi borçlarının kapatıldığına işaret ediyor. BDDK haftalık verilerinden yapılan hesaba göre her 100 liralık TL cinsi ticari kredinin yaklaşık 30 lirası döviz kredisi borcuna aktarılmış durumda. **Haber Merkezi**

'DARBE GİRİŞİMİ'nin toparlanan Türkiye büyümeye devam

İş dünyası temsilcileri, Fetullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) 15 Temmuz hain darbe girişiminin ardından yaralarını hızla saran Türk ekonomisinin her geçen yıl yeni rekorlar kırdığını bildirdi.

Tarihi direnişin üzerinden 6 yıl geçti

FETÖ'nün 15 Temmuz hain darbe girişiminin üzerinden 6 yıl geçerken, geride kalan dönemde yaralarını hızla saran Türk ekonomisinin her geçen yıl yeni rekorlar kırdı.

İş dünyasının temsilcileri, hain darbe girişiminden bu yana geçen döneme ilişkin "15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü" kapsamında, değerlendirmelerde bulundular.

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Nail Olpak, Türkiye'nin milli iradesini ve demokrasisini hedef alan FETÖ terör örgütünün hain darbe girişiminin üzerinde tam 6 yıl geçtiğini belirterek, o kara gecede Türk milletinin tek vücut olarak darbeyi zihniyetin karşısında dimdik durduğunu ve ülkeyi sekteye uğratmak isteyenlere geçit vermediğini söyledi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde, devletin tüm unsurlarının ortaya koyduğu güçlü irade ile birlikte milletin her bir ferdinin tek ses olduğuna tanıklık ettiklerini dile getiren Olpak, şu değerlendirmelerde bulundu:

"Cumhuriyetimizin 100. yılını kutlamaya yaklaşırken, Türkiye'nin bugüne kadar nice badireler atlattığını ve ülkemizin en kötü zamanlardan dahi güçlenerek çıktığının bilincindeyiz.

Hain darbe girişimleri, dünyada yaşanan ekonomik sıkıntılar, küresel salgınlar ve hiç istemediğimiz savaşlara rağmen Türkiye daima büyümeyi başardı. İhracatta her yıl yeni rekorlar kıran, sanayisine güç katan ve genç nüfusuyla istihdamını artıran Türkiye, demokrasi-den ve milletinden aldığı güç ile büyümeye, küresel ticarete ilerlemeye devam ediyor."

"Türk milleti 15 Temmuz'da Türkiye ekonomisine de sahip çıktı"

MÜSİAD Genel Başkanı Mahmut Asmalı da bütün darbelerin başlıca amacının kaynak, servet ve gelir transferi olduğunu belirterek, daha önce Türkiye'de yaşanan 12 Eylül darbesinin ve 28 Şubat postmodern darbesinin ekonomiyeye verdiği zararı anlattı.

15 Temmuz kalkışmasının da bu bağlamda değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayan Asmalı, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Her ne kadar 15 Temmuz'un hemen akabinde ekonomi yönetiminin başarılı politikalarıyla piyasalar normal işleyişine geri dönmüşse de bu kalkışmanın ciddi maliyetleri oldu. İlk be-lirlemelere göre yaklaşık 300 milyar lira olan bu maliyetin, alt sektörlerle olan etkisi hesaba katıldığında daha da arttığını tahmin edebiliriz."

Asmalı, 15 Temmuz kalkışması ile birlikte dolar kurundaki artışın, piyasalarda oluşan satış baskısının, üretim ve ekonomik aktivitenin sekteye uğramasının ekonomik tahribatı artırdığını kaydederek, ilk iki çeyrekte yüzde 4,5 ve yüzde 4,7 büyüyen Türkiye ekonomisinin darbe girişiminin yaşandığı yılın 3. çeyreğinde daraldığını anımsattı.

Mahmut Asmalı, "Bugün geldiğimiz aşamada ekonomimizin mevcut büyüklüğü göz

MÜSİAD
Genel Başkanı
Mahmut Asmalı

ardından hızla ekonomisi ediyor

“Sanayi sektörümüz

**6 yılda ekonomik büyümeye
en güçlü katkıyı verdi”**

önüne alındığında; telaffuz ettiğimiz bütün bu maliyetin, son 20 yıllık süreçte mali anlamda elde edilen kazanımları gölgeleyemediğini görüyoruz. Bu bağlamda 15 Temmuz’da iradesine sahip çıkan Türk milletinin muhafaza etmeyi başardığı şey yalnızca demokrasi değil, aynı zamanda Türkiye ekonomisi olmuştur.” diye konuştu.

“İstanbul iş dünyası darbeci zihniyetin artıklarına karşı daima teyakkuzda”

İstanbul Ticaret Odası (İTO)

Başkanı **Şekib Avdagiç** ise 6 yıl önce 15 Temmuz gecesi Türk milletinin darbecilere karşı gösterdiği kahramanlıktan bahsederek, şu ifadeleri kullandı:

“FETÖ’cü darbe girişiminin üzerinden 6 yıl geçmesi bizi gaflete düşürmemeli, ‘artık bundan sonra bir şey olmaz’ rehavetine kapılmama-

malıyız. Geçen 6 yılda yurt içinde ve yurt dışında şahit olduğumuz olaylar bunun ispatıdır. Herkes şunu bilsin ki, İstanbul iş dünyamız nasıl darbeci zihniyete geçit vermediyse, bu zihniyetin artıklarına da yaşam hakkı tanımayacak, onlara karşı daimi bir teyakkuz halinde bulunacaktır.”

Avdagiç, o gece Türkiye’nin her ilinin, ilçesinin ve semtinin isminin başına kahraman sıfatını eklemeyi hak ettiğini kaydederek, “Yürekten ifade edeyim ki, o gece Yeşilköy Kahramanyeşilköy, Kısıklı Kahramankısıklı, Saraçhane Kahramansaraçhane, Çengelköy Kahramançengelköy oldu.” diye konuştu.

15 Temmuz ruhu yaşadıkça Türkiye’nin geleceğinin dünden daha parlak olacağını vurgulayan Avdagiç, “Ancak bize göre hain çetelere, hain darbecilere, hıyanet ve delalet içinde olanlara karşı asil milletimizin direnişi bitmemiştir, bitmeyecektir de. 21. yüzyılı Türk asrı yapma ülküsünün gerçekleşmesi için iş dünyası olarak ‘işimizin başında’ nöbetçiyiz. Darbeci çetelerin kararttığı umutlarımızı yeşertmek için nöbetçiyiz.” açıklamasında bulundu.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan** da 15 Temmuz hain darbe girişimi karşısında demokrasiye canları pahasına sahip çıkan Türk milletinin kahramanlığından bahsederek, bu girişimin ekonomiye etkilerine değindi.

Türkiye ekonomisinin, ekonomik aktivitesini o dönemde hiçbir şekilde yitirmeyerek çok zor bir testi başarıyla geçtiğini vurgulayan Bahçıvan, “Bunun yanı sıra hiç vakit kaybetmeden alınan tedbirlerin, piyasalarda olumsuz bir hava oluşmasını engellediğini hatırlatmak istiyorum.

Türk finansal sistemi de darbe girişimi sonrası ilk çalışma gününden itibaren sağlıklı ve etkin şekilde, sorunsuz çalıştı.” şeklinde konuştu.

İstanbul Ticaret Odası (İTO) Başkanı Şekib Avdagiç

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, başta sanayi olmak üzere özel sektörün sahip olduğu tecrübeyle darbe girişiminden sonra büyük bir dirayet göstererek Türk milletine karşı sorumluluğunu yerine getirdiğini kaydederek, şu ifadeleri kullandı:

“Sanayiciler olarak geçen 6 yılda

ekonomik büyümemize her zaman en güçlü katkıyı verdik. Şunun bilinmesi gerekir ki; bölgesinde ve dünyada başta ekonomi olmak üzere her zaman önemli roller oynamış olan Türkiye, aynı zamanda geleceğe yönelik büyük hedefleri olan bir ülkedir.

Darbe girişimi sonrasında sergilenen birlik ve beraberlik, hepimize

ne kadar güçlü olduğumuzu bir kere daha hatırlattı. Biz sanayiciler olarak da geçmişten gelen güçlüklerle savaşıma, mücadele etme direncini, 2016'nın o zor günlerinde ve bugün de fazlasıyla ortaya koyuyoruz. İş dünyası olarak hep şuna inandık; Türkiye'nin kalkınması, ekonomimizin gelişmesi için en iyi yol demokrasi yoludur.”

“KAOS ORTAMINA RAĞMEN HIZLI TOPARLANDIK”

ANADOLU Aslanları İş Adamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Orhan Aydın ise 15 Temmuz'da Türkiye üzerinde farklı emelleri bulunan hain zihniyetler tarafından gerçekleştirilmeye çalışılan darbe girişimine karşı verilen mücadele sayesinde büyük bir felaketin eşiğinden dönüldüğünü söyledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın dirayetli duruşuyla darbecilere karşı verilen cevabın onların hak ettiği şekilde çok sert olduğunu dile getiren Aydın, Türk milletinin o gece destansı duruş sergilediğini bildirdi. Aydın, darbe girişiminin ekonomiye verdiği zarardan bahsederek, döviz kurlarının artmasından, turizm gelirlerindeki düşüştü, kredi notlarının düşürülmesinden, yatırımların gecikmesinden, istihdamdaki yavaşlamadan ve risk primindeki artıştan bahsetti.

Orhan Aydın, “Bütün bu kaos ortamına rağmen devletimizin ve milletimizin dirayetli duruşu, özel sektör ve STK'ların destekleriyle 6-7 ay gibi kısa bir sürede toparlandık ve yüzde 7'lere ulaşan büyüme rakamlarını yakalayabildik.” diye konuştu.

Anadolu Aslanları İş Adamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Orhan Aydın

İstanbul Ticaret Borsası (İSTİB) Başkanı Ali Kopuz

“En kısa sürede ekonomik savaşımız da kazanılacaktır”

İSTANBUL Ticaret Borsası (İSTİB) Başkanı Ali Kopuz da 15 Temmuz darbe girişiminin ekonomi ayağının hiç bitmediğini belirterek, uluslararası kredi derecelendirme kuruluşlarının Türkiye aleyhine art arda yaptığı açıklamaları anımsattı.

Türkiye'nin tüm olumsuzlukları püskürterek 2016'nın üçüncü çeyreğinin ardından büyümesini sürdürdüğünü dile getiren Kopuz, son aylarda enflasyon ve hayat pahalılığı gibi sıkıntılar sonrası asgari ücrete yüksek zamlar yapıldığını bildirdi. Kopuz, “Enflasyonist ortamın durdurulması için de tedbirler alınmaktadır. İnşallah en kısa zamanda bu mücadele başarıyla sonuçlanacak ve demokrasi kavgamız gibi ekonomik savaşımız da kazanılacaktır.” açıklamasında bulundu.

“Üretim ve yatırımlar hiç durmadı”

KONUT Geliştiricileri ve Yatırımcıları Derneği (KONUTDER) ve Sur Yapı Yönetim Kurulu Başkanı Altan Elmas ise hain darbe girişiminin gerçekleştiği 15 Temmuz 2016'nın ülke tarihine kara bir leke olarak geçtiğini ancak o tarihin aynı zamanda “kutlu bir direniş öyküsünün yazıldığı müstesna bir gün” olduğunu söyledi. Türk milletinin milli iradesine sahip çıkmak ve devletine uzanan elleri kırmak için göğsünü kurşunlara siper ettiğini dile getiren Elmas, “15 Temmuzlar, yaşananlardan ders çıkarmaya, ülkemizi hedef alan şer odaklarına karşı diri olmanın gerektiğini hatırlamaya ve her zamankinden daha çok çalışmak zorunda olduğumuzu idrak etmeye vesiledir.” diye konuştu.

Elmas, tüm Türkiye'nin tek vücut olarak verdiği bu büyük sınavın üzerinden tam 6 yıl geçtiğini kaydederek, şu ifadeleri kullandı:

“16 Temmuz sabahında, bu saldırı milli irademize olduğu kadar ekonomimizi de hedef aldığı bilinciyle tüm olanlara inat açtığımız kepenkler hiç kapanmadı. Sur Yapı Grubu olarak bu menfur saldırının gecesinde mücadele-

Türkiye Genç İş İnsanları Derneği (TÜGİAD) Genel Başkanı Nilüfer Çevikel

mizi verdik, sabahında satış ofislerimizi ve AVM'lerimizi açtık, şantiyelerimiz ve enerji santrallerimizde üretime devam ettik. Tüm ülke olarak sürdürdüğümüz tarlalarda hasatlarımızı yaptık, fabrikalarımızda üretim hiç durmadı.”

Elmas, güçlü bir siyasi iktidara sahip Türkiye'nin bu saldırılardan her seferinde güçlenerek çıkmayı başardığını belirterek, son dönemde Covid-19 ve Rusya-Ukrayna savaşı kaynaklı yaşanan olumsuzluklardan bahsetti. Altan Elmas, “Tüm bunlara rağmen üretmeye ve Türkiye'nin istihdam sağlayan lokomotif sektörü olarak insanımıza iş ve aş sağlayacak yatırımlara imza atıyoruz. İnsanlarımız için evler üretiyoruz. Bunun yanı sıra sektör olarak yabancıya satışla ciddi oranda döviz girdisini elde ederek ülke ekonomisine katkı sunmaya devam ediyoruz.” diye konuştu.

Türk milleti, demokrasiye sahip çıktı

TÜRKİYE Genç İş İnsanları Derneği (TÜGİAD) Genel Başkanı Nilüfer Çevikel de Türk milletinin, demokrasiye sahip çıkmasıyla, sivil siyasete yönelik bu hain girişimin bertaraf edilmesinde büyük payı bulunduğunu söyledi. Çevikel, “TÜGİAD ailesi olarak, ülkemize ve demokrasiye olan inancımızı bir kez daha belirtiyor, milli birlik ve beraberliğimizi bozmaya yönelik ve ülkemizi karanlık günlere götürmeyi hedefleyen tüm girişimleri şiddetle kınıyoruz.” dedi.

Konut Geliştiricileri ve Yatırımcıları Derneği (KONUTDER) ve Sur Yapı Yönetim Kurulu Başkanı Altan Elmas

Daha çok bekleriz

Yaz gelecek sebze, meyve fiyatları düşecek diye umutlanmıştık. Nerede! Fiyatlar yine el yakıyor. Bir başka bahara kaldı umutlar.

Semt pazarlarında maydanoz, kıvırcık gibi salata yeşillikleri ve pazı, ıspanak gibi yeşil yapraklı sebzelerin fiyatları arttı. Patatesin kilogramı ortalama 11 liraya çıkarken, kuru soğanın ortalama fiyatı da yüzde 18 artışla

10 liraya yükseldi. Börülce, bezelye, barbunya, fasulye fiyatları gerilerken, yaz sebzelerinden domates, biber, havuç zamlandı. Ortalama sebze kilogram fiyatı 14.17 lira, ortalama meyve kilogram fiyatı ise 16.95 lira oldu.

★★★

Türk-İş'in 'Açlık ve Yoksulluk Sınırı'

araştırmasına göre 4 kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken aylık gıda harcaması tutarı, bilinen adıyla açlık sınırı 6 bin 840 TL'ye yükseldi. Enflasyonda Merkez Bankası yine yanıldı. Enflasyon yüzde 42.8 değil, yüzde 60.4 oldu.

DEVA Partisi Genel Başkanı Ali Babacan, Merkez Bankası'ndan Ya Tutarsa Enflasyon Raporu adlı videoda; "Ağızlarıyla kuş tutsalar enflasyonu asla aşağıya düşüremezler artık, bitti. Onu biz düşüreceğiz. Enflasyon planlı, programlı bir ekonomi modeli ile düşer. Akılla düşer, bilimle düşer. Enflasyon gerçek bir demokrasi ile düşer" dedi.

Gelecek Partisi Ekonomi Politikaları Başkanı Kerim Rota da 'Son 10 gün çıkarıldığında son bir ayda en az değer kaybeden para birimi Türk Lirası' diyen TCMB Başkanı Kavcıoğlu'na şöyle yanıt verdi: "Son 4 yıl ve 100 gününü çıkardığımızda dolar 3.65 TL'ye, hayatımızdan Berat Albayrak, Nureddin Nebati ve seni çıkardığımızda enflasyon da yüzde 10.23'e düşüyor."

★★★

Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu, enflasyondaki artışı küresel gelişmelere bağlarken, bu yılki yüzde 42.8 olan yıl sonu enflasyon tahminini yüzde 60.4'e revize ettiklerini açıkladı. Ancak bu hedefin gerçekleşmesi için yılın son 6 ayında kümülatif enflasyonun yüzde 18.71 olarak gerçekleşmesi gerekiyor. **Istanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan**, güçlü, öngörülebilir bir para politikasının orta ve uzun vadede sanayimize, reel sektörümüze katkı verecek en temel çipaların başında geldiğini özellikle vurgulamak istediklerini söyledi.

Özetle hepimiz açız, hepimiz yoksuluz.

Haftaya yeniden buluşmak üzere hoşça kalın dostlar.

Serter'den Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu'na tepki

CHP İzmir Milletvekili ve Ekonomi Masası üyesi Serter, sanayicilerle ilgili açıklamaları nedeniyle Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu'na sert tepki gösterdi

CHP İzmir Milletvekili ve Ekonomi Masası üyesi Bedri Serter, İstanbul Sanayi Odası Meclisi toplantısına katılan ve sanayicilerin yüksek kredi faizlerinden şikayet etmesinin ardından söz alarak "kredi çekip döviz alanları, kredi alıp araba alanları biliyoruz, elimizde listesi var" diyerek sanayicilerle ilgili açıklama yapan Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'na tepki gösterdi. Serter, "Adalet ve Kalkınma Partisi, iktidar olduğu günden bugüne iktidara destek olan, ülke ekonomisine destek olmak için pandemi süreçleri gibi zor süreçler dahil olmak üzere gecesini gündüzüne katarak çalışan, kalifiye istihdama destek vermek için çalışan sanayicilerimiz var biliyoruz. Dün, sizin politikalarınıza destek olduklarında, sizin tepeden gelen istek ve taleplerinize ses çıkarmıyorlarken sanayicilerimiz iyi şimdi ise sizin üstünü örtmeye çalıştığınız suçların suçluları öyle mi?" diye konuştu.

EL KOYMAK İSTİYORLAR...

Mecliste son birkaç yıldır özellikle sanayicilerin senelerdir yaptıkları birikimlere el koymak, kurdukları sistemlere müdahil olmak için iktidarın çaba

harcadığını iddia eden Serter, "Şimdi de iktidar bütün sanayicileri aynı kefeye koyarak, ucuz kredi kullanarak stokçuluk yaptıklarını söylüyor, yetmiyor "elimizde listeler var, paylaşırız" diyor. Şunu sormak istiyorum, sanayicileri karşısına alan ve onlardan büyük bir tepki gören Merkez Bankası Başkanı'nın konuşması ile ilgili Sanayi ve Teknoloji Bakanı ne düşünüyor?" diye konuştu. Serter, "Daha geçtiğimiz hafta 12 aylık ihracatımız 250 milyar doları yakaladı diyen Ba-

kan Sayın Varank'a da Merkez Başkanına da bu başarının sanayicilerin eseri olduğunu hatırlatmak isterim. Ayrıca, uyguladığı ve sonucu tamamen istikrarsızlık olan ekonomi politikalarının sonucunda oluşan enflasyonun sorumlusu olarak sanayicileri göstermek, Türkiye'nin sanayici altyapısına dinamizm atılmadan başka bir şey değildir. Nitekim, İstanbul Sanayi Odası Başkanı Bahçivan, Kavcıoğlu'na gereken cevabı vermiştir" dedi.

■ HABER MERKEZİ

Demokrasi, katılım ve ekonomi ilişkisi

Ekonomi gündemi çok hareketli. Ülkemiz birçok sorunla boğuşuyor. Aslında hepsinin nedeni enflasyon ve dövizde yaşanan sıkıntılar. Toplumun birçok kesimi de bunlardan farklı olarak etkileniyor. Geçen hafta cuma günü **Istanbul Sanayi Odası**'nda Merkez Bankası Başkanı Şahap KAVCIOĞLU ve sanayiciler arasında gerilimli bir toplantı yaşandı. Genelinin konusu da faizlerin yüksekliği ve stokçuluğu. Değerli iktisatçı Uğur GÜRSES, T24'de bu konuyu analiz eden nefis bir yazı yazdı. "Herkes sonuçları konuşuyor ama nedenleri gözmezden geliyor" dedi. Tamamıyla katılıyorum. İnsanlarımız hızla yoksullaşan bir enflasyon sürecine girdik. Bu bir yangın ve biran önce söndürülmesi gerekiyor.

Bu yazıda yangını söndürmek için alınması gereken para ve maliye politikalarını yazmayacağım. Bunu daha önce yazdım. Birçok önemli iktisatçı bu konudaki düşüncelerini kamuoyuyla paylaşıyor. Giderek yoksullaştığımız ve orta sınıftan yok olduğu bu süreçte, kamu harcamalarında şeffaflık ve denetim

süreci de izlenecek diğer politikalar kadar önemli.

Demokrasi seçimden seçime sandığa gidip oy vermek değil. Yaşamımızda ilgilendiren birçok konu oluyor. Bu konularında, seçilmiş veya atanmış otoriteler karar veriyor. Onların aldığı kararlar da bizi doğrudan etkiliyor. Vergiler, kamu harcamaları, yapılacak yol, okul ve hastaneler. Yerel yönetimlerin aldığı kararları da buna eklemek lazım. Mahallemizde boş olan alana çocuk parkı mı yoksa halı saha mı yapılması iyi olur? Pazar yerine mi yoksa yeşil alana mı ihtiyaç var? Bu soruları ve alınması gereken kararları çoğaltabiliriz.

Gelişmiş demokrasilerde artık kamu harcaması ile ilgili her alanda katılımcılık öne çıkmaya başladı. Bazen halkın tercihlerini anketlerle sorabilirsiniz. Bu önemli ancak halkın yönetime katılımı için yeterli değil. Burada sivil toplum kuruluşları devreye giriyor. Özellikle kamu harcamalarının takibi ve denetlenmesi ile ilgili sivil toplum örgütleri. Bunlar, gelişmiş demokrasilerde kamu otoriteleri

tarafından da kabul görüyor. Özellikle bütçe ve kesin hesapların denetimi konusunda etkin rol oynuyorlar.

Biliyorsunuz, Ankapark konusu bugünlerde çokça konuşuluyor. Ankara'ya bir temapark yapılması gündeme geldiği zaman bunun, Disneyland projesi olarak yapılacağı söylendi. Yer olarak da Eskişehir yolu üzerindeki Balıkcuyumu bölgesi işaret edilmiş. Bu söyleyişle birlikte o bölgede arsalar çok değer kazanmış. Epeyce de rant sağlayan olmuştur. Sonrasında nedense buradan vazgeçildi. Proje Atatürk Orman Çiftliği'ne taşındı.

O zamanki Büyükşehir Belediye Başkanı Melih GÖKÇEK, projeye ilgili şunları söyledi: "Disneyland, Ankara'nın en önemli projesi. Bu projeye Ankara'da taksicisinden simitçisine

kadar herkes kazanacak. Oteller dolacak. İş merkezleri hareketlilik kazanacak. Yıllık 6 milyon turist gelmesi bekleniyor. Disneyland'ın İstanbul ve Antalya'ya kayması için gayret sarf edenler var. 'Biz zaten Disneyland yapacağız' diyerek bizi ürktümeye çalışıyorlar. İlk davranış Disneyland'ı alacaktır. Bir yer Disneyland'ı yapmaya başlayınca ilkinde kimse cesaret edemez. Disneyland'ı bir an önce yapmak ilk önceliğimiz olmalı".

Bunun neresinden tutalım, Disneyland diye başlayan proje standart bir tema parka dönüşmüş. Çok kıymetli bir yeşil alan katledilmiş. Kente hiçbir ekonomik katkısı olmamış. Halkın cebinden 801 milyon dolar harcanmış. Bu proje yapılırken halka sorulmamış. Çünkü siyasetçi halkın yararı halktan daha iyi biliyor.

Hâlbuki kazanı ayağı ögüle değil. Almanya'da Kiel diye bir liman kenti var. Tarihi yüzyılı aşan bir deniz festivaline sahip. Olimpiyatlara talip olma fırsatı ortaya çıktığında kent halkına olimpiyatları isteyip istemedikleri soruluyor. Halk hayır diyor. Benim festivalim olimpiyattan önemli, bunun gölgede kalmasını istemiyorum, şeklinde bir tercih ortaya çıkıyor. Halkın tercihi siyasetçiden farklı, siyasetçi de halkın tercihine saygı duyuyor.

Bir de Ankapark'a harcanan paranın boyutu var. Bu sadece ülkemiz için değil, dünyanın her yerinde çok büyük bir para. Şu anda burası terk edilmiş ve söz konusu para çöpe atılmış durumda. Kamu kaynaklarının bir daha böyle hoyratça ve hesapsızca israf edilmemesi için bazı önerilerde bulunmak istiyorum. Aslında önerilerim Ankapark proje ve yapım aşamasında yapılması gereken ama yapılmayan hususları içermekte.

*Kamu kaynakları ile yapılacak bu tür büyük projelerde demekler, odalar vb. sivil toplum kuruluşlarının olabileceğince sürece dahil edilmesi gerekli. Birçok gelişmiş ülkede VAVEK (Vatandaşın Vergisini Koruma Demeyi) benzeri kuruluşlar, hem bütçe sürecinde özellikle

de harcamaların denetlenmesinde etkin görev almaktadır.

*Projelerde halkın talepleri dikkate alınmalı.

*Avrupa Birliği Mevzuatına uygun bir Kamu İhale Kanunu kabul edilmeli (Kamu İhale Kanunu defalarca değişikliğe uğradı ve Kanun çıkarılma amacından uzaklaştı).

*Projelerin Sayıştay denetimi dışında da bağımsız denetime tabi tutulması ve raporların şeffaf bir şekilde halk ile paylaşılması sağlanmalı.

Yukarıda saydığımız önerilerimin yerine getirilmesi durumunda yeni Ankapark facialarının önlenmesine inanıyorum. Dünyada gerçekleştirilen yolsuzluk algı endekslerine göre ülkemizin sırası yıldıan yıla düşüş göstermektedir. Temel nedeni olarak da şeffaflık, hesap verebilirlik ve dürüstlük ilkelerinden uzaklaşma olarak gösteriliyor. Bunun önüne geçmek ve taleplerimizi daha güçlü olarak kamu otoritelerine iletebilmek için, bireylerin ödedikleri vergilerin toplumun çıkar ve yararlarına uygun olarak harcamasını denetlemeyi takip etmeleri ve denetlemeleri gerekir.

Almayalım da ne yapalım abi?

Bilgisayarın başına oturmuş bu hafta yazmaya karar verdiğim Uluslararası Kredi Derecelendirme Kuruluşları ve Türkiye'nin ulusal kredi notu ile ilgili yazının...

**Yusuf
DİLAVER**

Köşe yazısı 6'da

Almayalım da ne yapalım abi?

Bilgisayarın başına oturmuş bu hafta yazmaya karar verdiğim Uluslararası Kredi Derecelendirme Kuruluşları ve Türkiye'nin ulusal kredi notu ile ilgili yazının hazırlıklarını yaparken, bir yandan da kulağım tel-evizyonda, Merkez Bankası Başkanı'nın **Istanbul Sanayi Odası** Başkanı ile birlikte yaptığı açıklamalarda idi. Üyelerden birinin 'Bankalara 14 faiz oranı ile fonlama yapmanıza rağmen, bankalar bizlere yüzde 35, 40 hatta üzerinde faiz oranları ile kredi veriyorlar bilginiz var mı?' şeklindeki sorusuna verdiği yanıt bütün planımı değiştirdi. **Alma abi, alma...**

Şu satırdan sonra hiç bir şey yazmasam, böyle bıraksam yeter aslında. Böyle söyleyince de sizi duyar gibiyim. **"Yazma abi, yazma"**. Keşke sizi dinlesem ve yazmasam. Ancak, soruyu soran **sanayicinin** almıyoruz demesine rağmen, bir çok **sanayicinin**, faiz bu oranlarda olsa da, kredi almadan faaliyetlerine devam edemeyeceğini bilmelerine, ama **iç seslerinin** sus konuşma demesine inat, "bu topa girmesek olmaz" diyen iç sesim yaz diyor.

Madem yazacağız o zaman gelin biraz bakalım, gerçekten **sanayicimiz** kredi almadan hayatlarını sürdürebilir mi?

Ama başlamadan, orda olup tartışmanın geri kalanında söylenenleri dinleyenlerin, hiç olmazsa bir kısmının, sormak isteyip de sormadığını düşündüğüm sorulardan biri ne olmalıydı, diye bir fikir jimnastiği ya-

palım. Benim aklıma aşağıdaki soru geliyor.

Sanayiciye ucuz kredi verdik, gittiniz döviz aldınız, stok yaptınız, o yüzden artık ucuz kredi vermeyeceğiz diyorsunuz da, bankalara 'size 14 ile para veriyoruz, KKM ile bütün yükü Hazine ve biz üstümüze aldık, 17 faiz ile mevduat topluyorsunuz, gidip vandaşa 40 ile 50 ile tutturabildiğimize kredi veriyorsunuz, niye böyle yapıyorsunuz **kardeşim**' diye sormuyorsunuz?

Neden sormuyorlar? Onu da tahmin etmeye çalışalım. Çünkü, zaten bazı banka genel müdürlerimiz açıkladı: Evet karlarımız arttı ama enflasyon da arttı. Biz sermayedarımıza enflasyonun altında kalan özkaynak karlılık durumunu anlatamayız. Özkaynaklarımız enflasyonun altında büyürse patron üzülür, küser.

Elbette bunları çok daha teknik biçimde bankacılık dilinde açıkladılar ama ben herkes kolay anlaşılan diye halk dilinde böyle çevirdim. Eksikim yanlışım varsa düzeltsinler sevinirim.

Başta dönemim, Merkez Bankası Başkanımızın **"Alma abi"** dediği **sanayici "Abimizin"** almıyoruz yanıtına, açık söyleyeyim, inanmadım. Bence, hepsi değilse bile bir çoğu, alıyorlar ve almak zorundalar. Neden mi biliyoruz? İlk önce **ISO**'nun kendi araştırmalarından.

Biliyorsunuz her yıl **ISO 500** ardından da **ISO** ikinci (2.) 500 firmaların faaliyet sonuçları açıklanıyor.

ISO ilk 500 firmalarının 2021 yılı

faaliyet kar marjı ikinci 500'ün üzerinde. Nedeni ne diye bakıldığında, büyüklerin finansman giderlerinin küçüklere göre daha yüksek olduğu gözüküyor.

Büyüklerin finansman gideri neden daha yüksek peki? Çünkü büyükler küçüklere göre daha kolay borçlanabiliyorlar ve daha çok borçlular. Bunun yanında, CDSlerimiz yükseldiğinde eskisi kadar rahat ve ucuz borçlanamamaktan şikayet etmeye başladılarsa da, YP para borçlulukları da yüksektir.

Başka bir tespit, aynı vergi öncesi kar marjına rağmen büyüklerin aktif ve özkaynak karlılıkları küçüklere üzerinde gerçekleşmiş. Özetle **Sanayi Odası** üyesi çoğu büyük ve orta düzeyde KOBİ tanımına giren **sanayicilerimizde** yoğun bir şekilde dış kaynak kullanıyorlar.

Bu noktada şu hususu hatırlatmam gerekiyor. Türkiye'deki işletmelerin sadece yüzde biri (1) büyük işletme tanımına giriyor. Yani yüzde 99'u küçük ve orta büyüklükteki işletmeler.

Ayrıca, Türkiye'deki KOBİ'lerin büyük çoğunluğunun, örgütlenme ve yönetim, tedarik, üretim yönetimi, pazarlama yönetimi, ihracat, finansal yönetim, muhasebe yönetimi, insan kaynakları yönetimi, halkla ilişkiler, ar-ge ve karar alma başta olmak üzere; küçük ölçekli ve dağınık olmalarından dolayı yüksek verimle çalışmamaları, standartlara uygun üretim yapamadıklarından ihracat potansi-

yellerinin istenilen seviyede olmaması, teknik ve sektörel bilgilerinin yetersiz olması ve tüm bu edenlerin bir sonucu olarak rekabet güçlerinin istenilene düzeye ulaşamaması, kurumsallaşamaları ve bu yüzden de kaynak temin etmede zorlanmaları, gibi çok ciddi sorunlar var.

Ama bütün bunlardan daha önemlisi, Türkiye'de KOBİ'lerin mali yapısının zayıf ve özkaynaklarının yetersiz olması yanı sıra, kredi kullanımını için teminat oluşturmakta zorlanmalarında kaynaklanan **finansman sorunu** var.

Kabul etmek gerekir ki son 10/15 yılda, KGF'nun da devreye sokulması suretiyle **Kosgeb, Eximbank** gibi kaynaklardan kullanımlar ile KOBİ'lerin ticari krediler içerisindeki payı yüzde 20'lerin üzerine çıkmıştır. Ancak bu oran KOBİ'lerin toplam işletmeler içindeki payı bizden az olan gelişmiş ülkelerde yüzde 50'lere ulaştığını da hatırlatmak isterim.

Bu rakamlara ulaşılmasında Kamu Bankalarının çok büyük bir payı olduğu muhakkak. Ancak Kamu Bankalarının da kaynaklarının sınırlı olduğu ve bu yönde daha fazla zorlanmalarının sadece Kamu Bankaları için değil tüm sektör için sistemik bir risk oluşturabileceği unutulmamalıdır.

Aslında bu sorunun en önemli nedenlerinden biri, Türkiye'de finansal sektörün içerisinde Bankacılık sektörünün payının yüzde 85'in üzer-

Yusuf DİLAVER

kocaeli.demokrat@gmail.com

rinde olmasıdır. Elbette son yıllarda, faktöring, leasing gibi banka dışı finans kurumlarının finansman imkanlarının artırılması çabaları yanında, sermaye piyasalarının derinleştirilmesi için bir çok yasal düzenleme sonucu, halka arz, tahvil ihraçları gibi araçların da finansman için kullanılmasına başlandığını inkar edemeyiz. Ama bu durum KOBİ'lerimizin finansmana halen çoğunlukla Banka kredileri yoluyla ulaşmak zorunda oldukları gerçeğini değiştirmemektedir.

O yüzden asıl şartıcı olan; tedarik zincirlerindeki global sorunlara, Türk Lirasının alınan bütün önlemlere rağmen önlenemeyen değer kaybına, yükselen enflasyon ile birlikte enflasyonun artacağı yönündeki beklentilere ve bütün bu şartlarda bile üretmek, ihraç ederek büyümeye en büyük katkı veren **sanayicilerin**, işlerine devam edebilmek ve büyümek adına ister alacak, ister **stok** finansmanı için olsun,

Banka kredilerine muhtaç olmalarına rağmen, **"Alma abi, alma"** diye değerli başkanımıza,

"Almayalım da ne yapalım abi" diye sormamaları değil mi sizce de?

Dünyanın her yerinde Merkez Bankası Başkanları ketumdur, az konuşur, "ser verir sır vermez"... Zira piyasalar çok dikkatli izlerler merkez bankalarını ve başkanlarını... Bizimkisi, Allah nazardan saklasın, sanki "Ekonominin sözcüsü". Sanırsınız, Maliye Bakanı Nurettin Nebati izne çıktı, görevi bizim Başkan Şahap Kavcıoğlu aldı...

Neymiş efendim; "Şirketlerin yurtdışında kayıt dışı 500 milyar doları var"muş. Bu bir kesin bilgi mi? Yoksa bir varsayım mı? Büyük para... Nerede söylemiş? **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** Olağan Meclis toplantısında.

Ali Can Polat'ın haberine (Sözcü, 01 Ağustos 2022) göre Kavcıoğlu; "90 milyar dolar bankalarda parası var şirketlerin. 20 milyar dolar da yurtdışında, bunlar kayıtlı. Şirketlerin yurtdışında kayıtsız 500 milyar doları var deniyor. Yüzde 90'ı yalan olsa yüzde 10'u doğru olsa 50 milyar dolar" dedi ve bu paranın bozdurulması gerektiğini söyledi.

Neymiş efendim; "Var diyorlar mı?" İnanın, inanmadım!"

Haberden anladığıma göre Başkan; "aba altından sopa göstermiş!" Biz her şeyi biliyoruz... Döviz ihtiyacımız

var... Hiç olmasa bir 50 milyar dolar piyasaya sürün/bozdurun... Rahatlayalım... Sonbahar sonunda bir seçime gidelim!"

İnanın, üzülüm ve inanmadım. Bir Merkez Bankası başkanı bu üslupla konuşur mu? Eskilerin ifadesi ile "ağır durur, batman döver!" derler ya da "ağır dur, molla sansınlar" lafının muhatabı olurlar. Beyefendi sanki "emekliler kahvesinde" sohbet ediyor. Allah'tan daha ileri gidip; "Anladın mı abicğim, meydana kuracaksın üç-beş darağacı, sallayacaksınız üçünü-beşini bak gör, dövizleri nasıl bozduruyorlar!" demiyor.

Yine inanın; muhatabımız ülkenin Merkez Bankası Başkanı olmasa, kalem oynatmaya değmez. Ama öyle değil. Ülke ekonomisini, 84 milyonun geleceğini ilgilendiren bir makam da oturan zat-ı muhteremden söz ediyoruz...

Ülkenin içinde bulunduğu durumu açıklamadan çekinen, siyasal iktidardan korkan iş dünyası da bunu hak ediyor. Getirin bakalım yurt dışına kaçırduğumuz dövizleri. Yok öyle yağma!.. Ne dersin **Rıfat Hisarcıkhoğlu**? Gerçekten böyle bir kaynağa sahip mi üyeleriniz? Çıkıp konuşsana? Siz, Hisarcıkhoğlu gibileri başınızda tutmaya devam edin, bakınız daha başımızda neler geliyor? Öyle

BÖYLE BAŞKAN DOSTLAR BAŞINA!..

ağlamak sızlanmak yok!..

Bu aslında, ekonomimizin ne denli güvensiz bir ortamda olduğunun tipik bir itirafı ama Prof. "titrine" sahip birisi bunu nasıl göremez? Anlamak mümkün değil. Bu, aslında bu ülkede "kaht-ı rical" hali yaşandığını gösteriyor bize. Bir yönetimde mi? Sendikalarda da, işveren örgütlerinde de, STKlarda da vs...

Kavcıoğlu'nun bu çıkışım değerlendiren ekonomistler, bir Merkez Bankası başkanının kendi ağzıyla bunları söylemesini ekonomiyeye güvensizliğin itirafı olarak yorumladı. Merkez Bankası Eski Başkanı İYİ Parti Milletvekili Durmuş Yılmaz; "Duyumlarla mı hareket edeceğiz? Madem Merkez Bankası Başkanı'nın böyle bir bilgisi var ispatlasın. Yasal olarak harekete geçsin ve bozdurtsun bu parayı. Bir Merkez Bankası başkanının bunu söylemesi çok garip" dedi.

Yılmaz, ekonomi kötüye gittikçe

**Kadir
DAYIOĞLU**
dayioglukadir@gmail.com

şirketlerin ve bireylerin bu tarz önlemlere daha çok yöneleceğini söyleyerek; "Ülkede mevzuat var, yasa var. İhracat yapan insanların bir kısmı parasını yurtdışında tutması normal. Çok fazla diyorsan yasal olarak devreye gir ve getirt" diye konuştu.

Merkez Bankası başkanlarının her sözüne, vurgularına dikkat etmesi gereken üst düzey isimler olduğunu söyleyen Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu ise şu yorumu yaptı: "Böyle 500 milyar dolar gibi kalve ağzıyla rakamı telaffuz etmek o makamın ciddiyetine uygun düşmez. Eğer bir rakam söyleniyorsa bunun kanıtlanması gerekir. Kaldı ki AKP iktidarı en fazla vergi affının çıktığı, yurtdışından gelecek sermayenin ödüllendirildiği dönem olmuştur.

Nihayet Sayın Abdullah Gül, Karar'dan, Mehmet Ocaktan'a verdiği röportajda (02.08.2022) Merkez Bankası ile ilgili; "... Doğrusunun yapılabilmesi için siyasi

direktiflerden Merkez Bankası'nın bağımsız olması gerekir. Güven ve inandırıcılığın kaybedilmesindeki en büyük faktör bu" dedi.

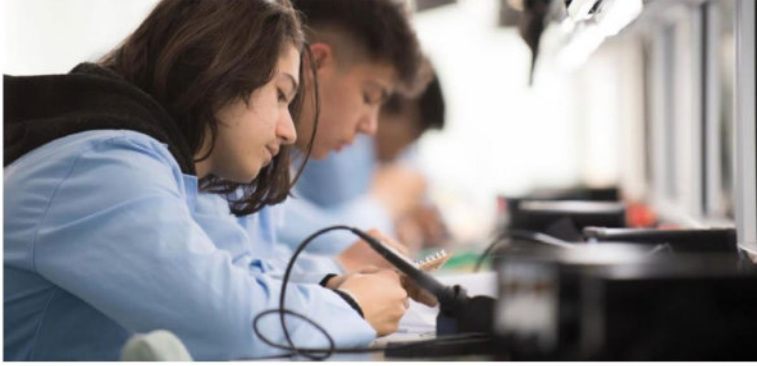
Gerçekten üzülüyorum... Bu, bizim kaderimiz değil... Bildiğim bir şey var. O da şu; dünyanın her yerinde, tarihin her döneminde para, "sabun fertiği" gibidir, sıkıştırdın mı elinden "fırlar", "güvenli" bir limana kaçır gider... O nedenle; "dini, milliyeti olmaz!" derler.

Burada "anahtar" kelime "güven". Bir ülkede siyasete, iktidara, ekonomiyeye güven kalmamışsa para da bu liman da eğleşmez, çeker gider. **Tüketici Güven Endeksinin 63,4** (Temmuz 2022) olduğu bir ülkede, imkanı olan parasını dövizini, altını bozduramaz. Bunun 100'ün üstünde olması arzu edilir... Bir de unutmayın, **Kredi Risk Primimiz (CDS) 900'ü** aşmış durumda... Bu da önemli bir "güven" ölçütüdür.

Şayet, 500 milyar dolarlık bir paranın yurt dışında olduğu doğru ise bu ülkede bir "güven" sorunu var demektir. Bir Merkez Bankası Başkanı bunun "dedikodusunu" yapmaz, "nedenlerini" araştırır. Çözüm önerileri sunar, uygulamaya geçer. "Aba altından sopa göstermez!", gereğini yapar.

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, LGS'de Tarihi Başarı Elde Etti

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasının ardından mesleki ve teknik Anadolu liselerine yönelimlerin artarak devam ettiğini belirterek mesleki ve teknik Anadolu liselerinin yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci alarak tarihi bir başarıya imza attığını söyledi.

LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasından sonra savunma **sanayi**, siber güvenlik, yazılım, havacılık, medya gibi farklı alanlarda eğitim veren mesleki ve teknik Anadolu liselerine öğrencilerin büyük ilgi gösterdiği belirtildi.

Siber güvenlik alanında siber muhafızlar yetişen Pendik Teknopark MTAL, bu yıl ilk kez öğrenci alan Demirören Medya MTAL, ASELSAN MTAL, Arnavutköy İstanbul Havalimanı MTAL ve İTÜ MTAL %1'lik dilimle öğrenci alarak gençlerin tercihi oldu.

"Roi model olabilecek meslek liseleri oluşturduk"

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, konuya ilişkin yaptığı değerlendirmede, "Türkiye artık birçok alanda atılım yaparken bizler de okullarımızı günün teknolojisine uygun bir şekilde dizayn ediyoruz. Savunma **sanayi**, siber güvenlik, havacılık, mikro mekanik ve medya alanında olduğu gibi birçok farklı alanda öğrenci yetiştiren mesleki ve teknik liselerini devreye soktuk. Bunun gibi birçok alanda diğer meslek liselerine de rol model olabilecek okullar açtık. Bu, Türkiye'de mesleki eğitimle ilgili algıyı tersine çevirdi. Bugün artık mesleki eğitimi başarılarıyla konuşuyoruz" dedi.

2022 LGS sınav sonuçlarına bakıldığında meslek liselerinin geçen sene olduğu gibi bu yıl da yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci alarak

başarısını artırarak devam ettirdiğini vurgulayan Özer, şunları söyledi: "Daha önceden ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Konya ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Teknopark İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve İTÜ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci almışlardı ve artık akademik olarak başarılı öğrencilerin mesleki teknik eğitime yönelimlerinin ne kadar arttığını göstermişlerdi.

Bu sene bunlara kısa süre önce açmış olduğumuz Demirören Medya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi de katıldı ve ilk defa en yüksek puanla mesleki eğitimde öğrenci almayı başardı."

Aynı başarının yerel yerleştirmede de kendini gösterdiğine işaret eden Bakan Özer, "Bu, sadece sınavlı okullarda değil aynı zamanda sınavsız, yerel yerleştirmede de özellikle **TOBB**'la, **ISO**'yla **İTO**'yla, **ATO**'yla, **ASO**'yla iş birliği içerisinde yürütmüş olduğumuz meslek liselerinde doluluk oranlarının yüzde 100'e ulaştığını görüyoruz. Gerçekten mesleki eğitime sektör temsilcilerinin ne kadar dahil ederse süreçlerin ne kadar başarılı bir şekilde yönetildiğini göstermesi anlamında da çok kısa sürede meyvesini veren bir sonuçla karşı karşıyayız. İnşallah bu iş birliklerini artırarak, güçlendirerek mesleki eğitimi çok daha güçlü hale getireceğiz." diye konuştu.

Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, LGS'de tarihi başarı elde etti

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasının ardından mesleki ve teknik Anadolu liselerine yönelimlerin artarak devam ettiğini belirterek mesleki ve teknik Anadolu liselerinin yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci olarak tarihi bir başarıya imza attığını söyledi.

LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasından sonra savunma **sanayi**, siber güvenlik, yazılım, havacılık, medya gibi farklı alanlarda eğitim veren mesleki ve teknik Anadolu liselerine öğrencilerin büyük ilgi gösterdiği belirlendi.

Siber güvenlik alanında siber muhafızlar yetişen Pendik Teknopark MTAL, bu yıl ilk kez öğrenci alan

Demirören Medya MTAL, ASELSAN MTAL, Arnavutköy İstanbul Havalimanı MTAL ve İTÜ MTAL %1'lik dilimle öğrenci olarak gençlerin tercihi oldu.

"Rol model olabilecek meslek liseleri oluşturduk"

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, konuya ilişkin yaptığı değerlendirmede, "Türkiye artık birçok alanda atılım

yaparken bizler de okullarımızı günün teknolojisine uygun bir şekilde dizayn ediyoruz. Savunma **sanayi**, siber güvenlik, havacılık, mikro mekanik ve medya alanında olduğu gibi birçok farklı alanda öğrenci yetiştiren mesleki ve teknik liselerini devreye soktuk. Bunun gibi birçok alanda diğer meslek liselerine de rol model olabilecek okullar açtık. Bu, Türkiye'de mesleki eğitime ilgili algıyı tersine çevirdi. Bugün artık mesleki eğitimi başarılarıyla konuşuyoruz" dedi.

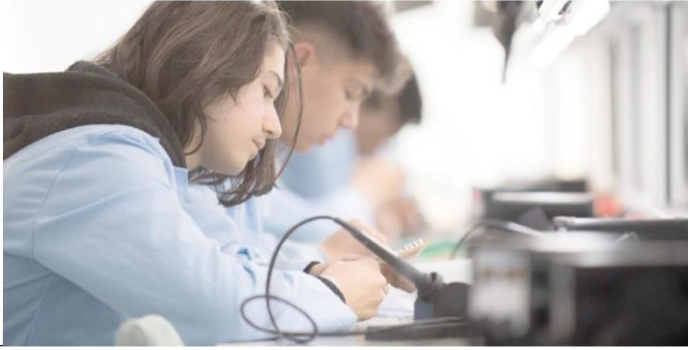
2022 LGS sınav sonuçlarına bakıldığında meslek liselerinin geçen sene olduğu gibi bu yıl da yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci olarak başarısını arttırarak devam

ettirdiğini vurgulayan Özer, şunları söyledi: "Daha önceden ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Konya ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Teknopark İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve İTÜ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci almışlardı ve artık akademik olarak başarılı öğrencilerin mesleki teknik eğitime yönelimlerinin ne kadar arttığını göstermişlerdi. Bu sene bunlara kısa süre önce açmış olduğumuz Demirören Medya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi de katıldı ve ilk defa en yüksek puanla mesleki eğitimde öğrenci almayı başardı."

Aynı başarının yerel yerleştirmede de

kendini gösterdiğine işaret eden Bakan Özer, "Bu, sadece sınavlı okullarda değil aynı zamanda sınavsız, yerel yerleştirmede de özellikle **TOBB**'la, **İSO**'yla **İTO**'yla, **ATO**'yla, **ASO**'yla iş birliği içerisinde yürütmüş olduğumuz meslek liselerinde doluluk oranlarının yüzde 100'e ulaştığını görüyoruz. Gerçekten mesleki eğitime sektör temsilcilerini ne kadar dahil edersek süreçlerin ne kadar başarılı bir şekilde yönetildiğini göstermesi anlamında da çok kısa sürede meyvesini veren bir sonuçla karşı karşıyayız. İnşallah bu iş birliklerini arttırarak, güçlendirerek mesleki eğitimi çok daha güçlü hale getireceğiz." diye konuştu.

(Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı)

Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, LGS'de Tarihi Başarı Elde Etti

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasının ardından mesleki ve teknik Anadolu liselerine yönelimlerin artarak devam ettiğini belirterek mesleki ve teknik Anadolu liselerinin yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci olarak tarihi bir başarıya imza attığını söyledi.

LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasından sonra savunma **sanayi**, siber güvenlik, yazılım, havacılık, medya gibi farklı alanlarda eğitim veren mesleki ve teknik Anadolu liselerine öğrencilerin büyük ilgi gösterdiği belirlendi. Siber güvenlik alanında siber muhafızlar yetişen Pendik Teknopark MTAL, bu yıl ilk kez öğrenci alan Demirören Medya MTAL, ASELSAN MTAL, Arnavutköy İstanbul Havalimanı MTAL ve

İTÜ MTAL %1'lik dilimle öğrenci olarak gençlerin tercihi oldu. "Rol model olabilecek meslek liseleri oluşturduk"Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, konuya ilişkin yaptığı değerlendirmede, "Türkiye artık birçok alanda atılım yaparken bizler de okullarımızı günün teknolojisine uygun bir şekilde dizayn ediyoruz. Savunma **sanayi**, siber güvenlik, havacılık, mikro mekanik ve medya alanında olduğu gibi birçok farklı alanda öğrenci yetiştiren mesleki ve teknik liselerini devreye soktuk. Bunun gibi birçok alanda diğer meslek liselerine de rol model olabilecek okullar açtık. Bu, Türkiye'de mesleki eğitimle ilgili algıyı tersine çevirdi. Bugün artık mesleki eğitimi başarılarıyla konuşuyoruz" dedi.2022 LGS sınav sonuçlarına bakıldığında meslek liselerinin geçen sene olduğu gibi bu yıl da yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci olarak başarısını arttırarak devam ettirdiğini vurgulayan Özer, şunları söyledi: "Daha önceden

ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Konya ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Teknopark İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve İTÜ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci almışlardı ve artık akademik olarak başarılı öğrencilerin mesleki teknik eğitime yönelimlerinin ne kadar arttığını göstermişlerdi. Bu sene bunlara kısa süre önce açmış olduğumuz Demirören Medya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi de katıldı ve ilk defa en yüksek puanla mesleki eğitimde öğrenci almayı başardı."Aynı başarının yerel yerleştirmede de kendini gösterdiğine işaret eden Bakan Özer, "Bu,

sadece sınavlı okullarda değil aynı zamanda sınavsız, yerel yerleştirmede de özellikle **TOBB**'la, **İSO**'yla **İTO**'yla, **ATO**'yla, **ASO**'yla iş birliği içerisinde yürütmüş olduğumuz meslek liselerinde doluluk oranlarının yüzde 100'e ulaştığını görüyoruz. Gerçekten mesleki eğitim sektörü temsilcilerini ne kadar dahil edersek süreçlerin ne kadar başarılı bir şekilde yönetildiğini göstermesi anlamında da çok kısa sürede meyvesini veren bir sonuçla karşı karşıyayız. İnşallah bu iş birliklerini arttırarak, güçlendirerek mesleki eğitimi çok daha güçlü hale getireceğiz." diye konuştu.

(Kaynak: Millî Eğitim Bakanlığı)

İstanbul Sanayi Odası (İSO) İmalat **sanayi** satın alma yöneticileri endeksi (PMI), Temmuz'da 46,9'a geriledi. Üst üste beşinci ay eşik değer olan 50'nin altında kalan endeks, Mayıs 2020'den bu yana en düşük seviyede. Üretim ve yeni siparişlerde COVID-19 salgınının ilk dalgasından bu yana en belirgin ivme kaybı olduğu belirtildi. Türkiye imalat **sanayi** satın alma yöneticileri endeksi (PMI) Temmuz'da 46.9'a gerileyerek sektördeki daralmanın yetersiz talebe paralel olarak hızlandığına işaret etti. **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** için S&P Global tarafından derlenen imalat PMI, sektörün art arda beşinci ayda da daraldığını gösterdi. PMI'da 50'nin altında kalan değerler daralmaya işaret ediyor.

10 sektör yavaşladı

PMI Haziran'da 48.1 değerini almasının ardından Temmuz'da 46.9'a gerileyerek Mayıs 2020'den bu yana en belirgin yavaşlamaya işaret etti. Son 15 aylık dönemde ilk kez 10 sektörün tamamında üretim yavaşladı. Benzer şekilde 10 sektörün dokuzunda yeni siparişler yavaşlama gösterdi. Dış talepte ise üç sektörde yeni ihracat siparişleri artış kaydetti. Üretim alt endeksi Temmuz'da 45.7'den 43.3'e, yeni siparişler alt endeksi 44.9'dan 43.6'ya geriledi. PMI verilerini değerlendiren S&P Global Ekonomi Direktörü Andrew Harker, "Yılın ikinci yarısının başlamasıyla birlikte piyasalardaki belirsizlikler, talebin yavaş seyri ve fiyat baskıları Türk imalatçılar açısından zorlu faaliyet koşullarına yol açtı" dedi.

EKONOMİ SERVİSİ

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSELERİ LGS'DE TARİHİ BAŞARI ELDE ETTİ

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasının ardından mesleki ve teknik Anadolu liselerine yönelimlerin ar-

tarak devam ettiğini belirterek mesleki ve teknik Anadolu liselerinin yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci olarak tarihi bir başarıya imza attığını söyledi.

LGS yerleştirme sonuçlarının açıklanmasından sonra savunma sanayi, siber güvenlik, yazılım, havacılık, medya gibi farklı alanlarda eğitim veren mesleki ve teknik Anadolu liselerine öğrencilerin büyük ilgi gösterdiği belirlendi.

Siber güvenlik alanında siber muhafızlar yetişen Pendik Teknopark MTAL, bu yıl ilk kez öğrenci alan Demirören Medya MTAL, ASELSAN MTAL, Arnavutköy İstanbul Havalimanı MTAL ve İTÜ MTAL %1'lik dilimle öğrenci olarak gençlerin tercihi oldu.

"ROL MODEL OLABİLECEK MESLEK LİSELERİ OLUŞTURDUK"

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer, konuya ilişkin yaptığı değerlendirmede, "Türkiye artık birçok alanda atılım yaparken bizler de okullarımızı günün teknolojisine uygun bir şekilde dizayn ediyoruz. Savunma sanayi, siber güvenlik, havacılık, mikro mekanik ve medya alanında olduğu gibi birçok farklı alanda öğrenci yetiştiren mesleki ve teknik liselerini devreye soktuk. Bunun gibi birçok alanda diğer meslek liselerine de rol model olabilecek okullar açtık. Bu, Türkiye'de mesleki eğitimle ilgili algıyı tersine çevirdi. Bugün artık mesleki eğitimi başarılarıyla konuşuyoruz" dedi.

2022 LGS sınav sonuçlarına bakıldığında meslek liselerinin geçen sene olduğu gibi bu yıl da yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci olarak ba-

şarısını arttırarak devam ettirdiğini vurgulayan Özer, şunları söyledi: "Daha önceden ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Konya ASELSAN Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Teknopark İstanbul Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve İTÜ Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi yüzde 1'lik başarı diliminden öğrenci almışlardı ve artık akademik olarak başarılı öğrencilerin mesleki teknik eğitime yönelimlerinin ne kadar arttığını göstermişlerdi. Bu sene bunlara kısa süre önce açmış olduğumuz Demirören Medya Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi de katıldı ve ilk defa en yüksek puanla mesleki eğitimde öğrenci almayı başardı."

Aynı başarının yerel yerleştirmede de kendini gösterdiğine işaret eden Bakan Özer, "Bu, sadece sınavlı okullarda değil aynı zamanda sınavsız, yerel yerleştirmede de özellikle TOBB'la, İSO'yla İTO'yla, ATO'yla, ASO'yla iş birliği içerisinde yürütmüş olduğumuz meslek liselerinde doluluk oranlarının yüzde 100'e ulaştığını görüyoruz. Gerçekten mesleki eğitime sektör temsilcilerini ne kadar dahil edersek süreçlerin ne kadar başarılı bir şekilde yönetildiğini göstermesi anlamında da çok kısa sürede meyvesini veren bir sonuçla karşı karşıyayız. İnşallah bu iş birliklerini arttırarak, güçlendirerek mesleki eğitimi çok daha güçlü hale getireceğiz." diye konuştu.